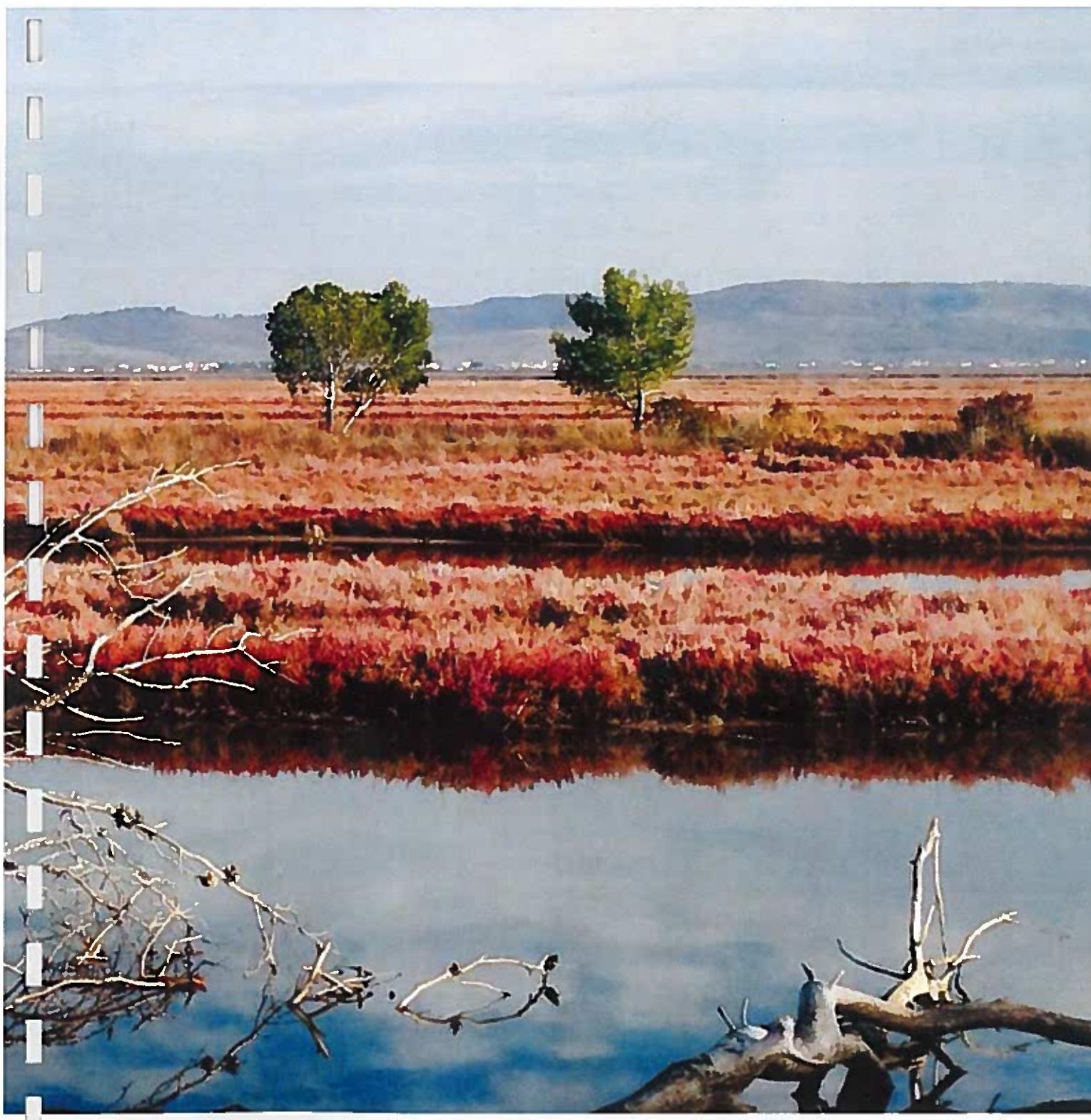

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR BASHKIA DIVJAKË

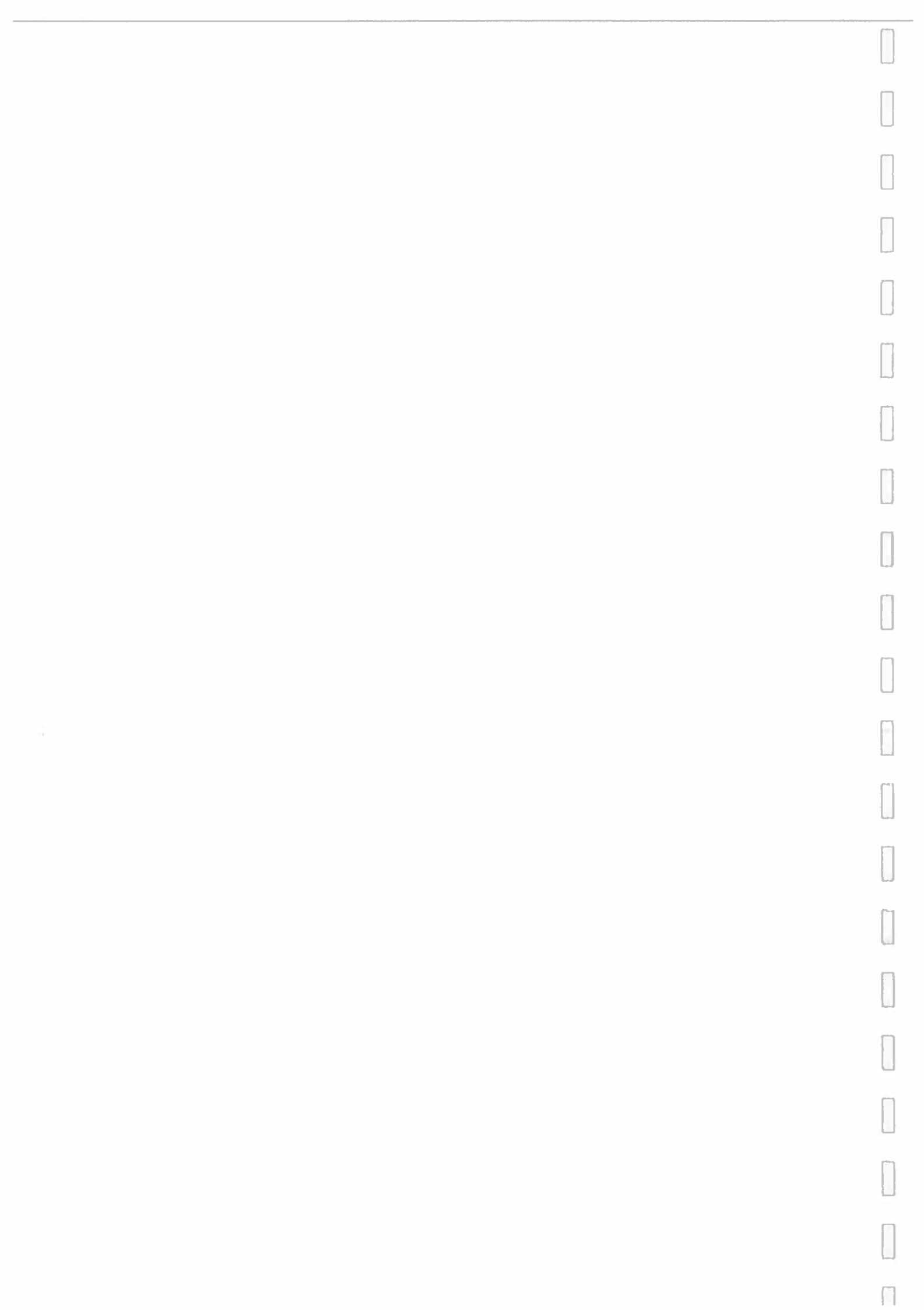
REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA DIVJAKË

RAPORT

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR I DIVJAKËS

Tiranë, Tetor, 2016

**PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE PËR RAPORTIN
E VLERËSIMIT STRATEGJIK MJEDISOR
PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR
BASHKIA DIVJAKË**

Përgatiti: "ATELIER 4"shpk

Ark. Alban Efthimi

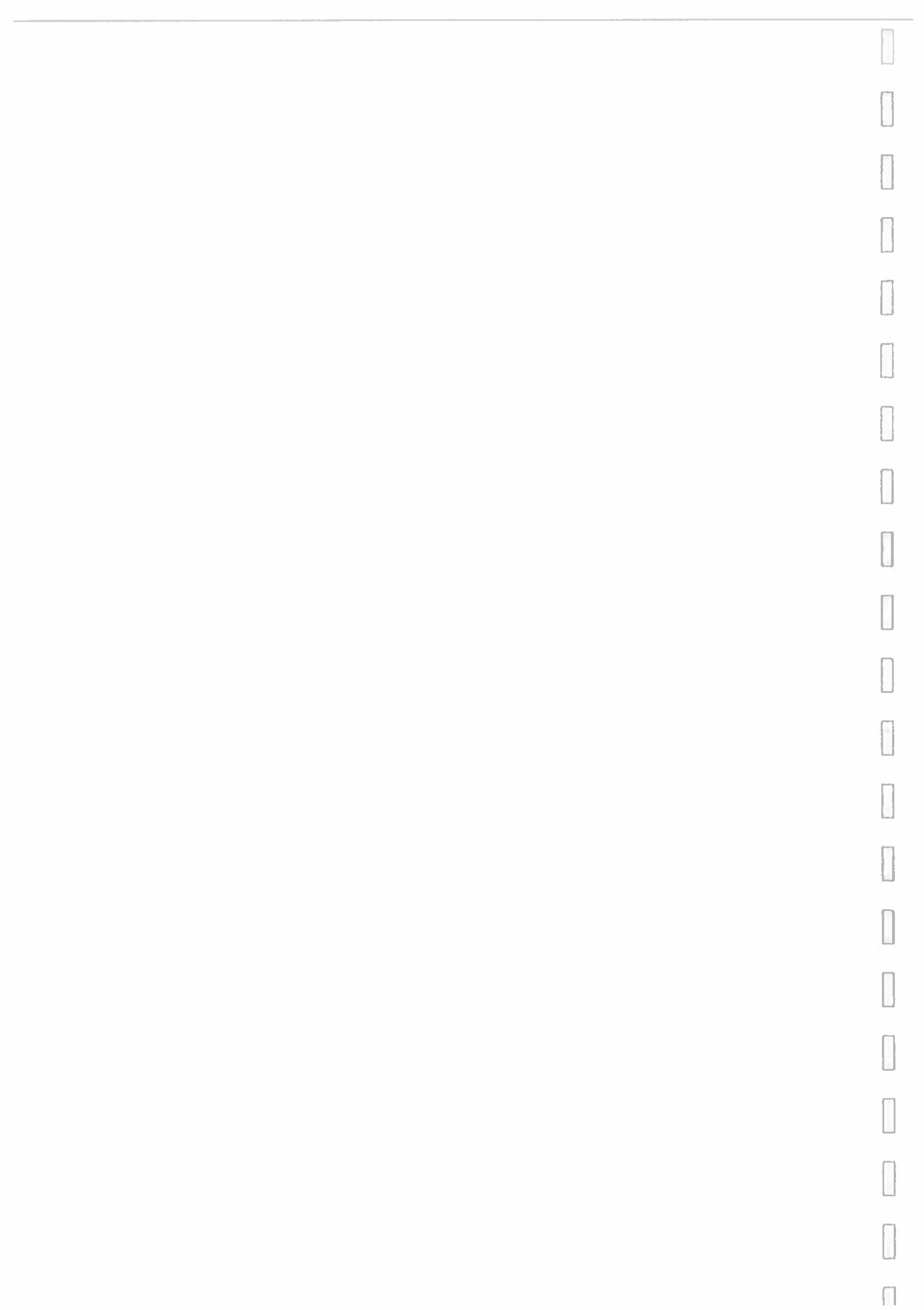
Licensë Nr. 6585-06-2013

Eks.Mjedisi: Gazmend Zeneli

Liçensë Nr. 9639-05-2015

TETOR 2016

PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE PËR RAPORTIN EVLERËSIMIT STRATEGJIK MJEDISOR

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA DIVJAKË

1. HYRJE

Ky raport paraqet gjetjet e Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, të territorit administrativ të Bashkisë Divjakë. "Vlerësimi Strategjik Mjedisorështë një proces sistematik që vlerëson pasojat në mjedis të një politike, plani ose programi të propozuar për zbatim me qëllim që të sigurojë që këto pasoja mjedisore adresohen plotësisht që në fazat e hershme të vendimmarres përkrah konsideratave ekonomike dhe sociale". Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një formë e vlerësimit mjedisor e cila ndihmon drejtuesit dhe menaxherët në hartimin e politikave, planeve dhe programeve ne menyre te tille qe integrojnë problemet e mbrojtjes së mjedisit në politika, programe dhe plane në menyrrë që implemetimi i tyre të kontribuojë në zhvillimin e qëndrueshëm.

Proçesi i përgatitjes së këtij rapporti ka ecur paralelisht me procesin e hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Divjakë. Në këtë raport janë marrë parasysh të gjitha ndikimet që mund të kenë në mjedis propozimet e bëra nga Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV) për të gjithë territorin që administron kjo bashki. Gjatë këtij procesi janë kryer konsultime me specialistë të institucioneve përkatëse dhe me grupet e interesit, sikurse është parashikuar nga legjislacioni në fuqi (Ligji nr. 91/2013, datë 28.02.2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor" dhe aktet nënligjore përkatëse).

2. VIZIONI DHE STRATEGJIA E ZHVILLIMIT SIPAS PPV DIVJAKË

Mbështetur dhe në direktivat e planifikimit kombëtar dhe bazuar në gjendjen aktuale, për territorin në studim (Bashkia Divjakë) synohet një përqasje polivalente ku në qendër është potenciali njerëzor. Vizioni dhe përgasja polivante e synuar në procesin e përcaktimit të drejtimeve të zhvillimit është "testuar" në skenarë të ndryshëm zhvillimi. Dinamikat e reja territoriale dhe orientimet e sektorit turistik si

një nga përdoruesit kryesorë të ofertës territoriale dhe humane të kësaj Bashkie janë parashikuar në shkallë rajonale

2.1. Vizioni i zhvillimit për bashkinë

Bashkia e Divjakës orientohet drejt një zhvillimi tëqëndrueshëm bazuar në bujqësi dhe në vlerat e natyrës. *Divjaka, zonë pejsazhistike me parqe e plazhe natyrore me karakter të fortë bujqësor, do jëtë një shembull ekselencë në bujqësi blektori e peshkim me qytet e fshatra të strukturuar e të gjelbër që ofrojnë strukturë mikpritësë të një turizmi ekologjik bazuar në vlera e tradita autoktone.*

Zhvillimi i ardhshëm, sipas Strategjisë mbështetet në pesë shtylla, si më poshtë:

Tradita dhe trashëgimia: Vizioni polivalent do të orientojë zhvillimin e ardhshëm bazuar në potencialet njerëzore të territoreve, në identitetin e secilit vendbanim në traditat, zakonet dhe marrëdhëniet historike midis vendbanimeve në një bashki por dhe me bashkitë e territoret fqinje.

Natyra dhe ekologjia: Bashkia e Divjakës është e vendosur në një territor me vlera dhe tipare natyrore të forta që kanë ndikuar dhe do jetë bazë e zhvillimeve urbane dhe të viteve të ardhshme. Vizioni jonë do të synojë ruajtjen dhe forcimin e lidhjeve të njeriut me natyrën si një dualitet komplementar që jep e merr duke konsideruar dhe nevojat e gjeneratave të ardhshme.

Ekonomi dhe sociale: Bashkia e Divjakës është e orientuar drejt një ekonomie rurale por vendndodhja e këtij territori pranë detit dikton një orientim të zhvillimeve të ardhshme drejt sektorit turistik. Diversifikimi i ekonomisë, modernizimi dhe industrializimi i bujqësisë në funksion të dinamikave të reja, do të ndikojnë pozitivisht dhe në përmirësimin e aspekteve sociale të zonave urbane dhe rurale të bashkive, duke rritur punësimin lokal, prezantuar një inovacion teknologjik dhe rritur cilësinë e shërbimeve dhe produkteve.

Projektimi urban: Tendenca e zhvillimit të pa planifikuar urban duhet të ndryshojë për të qenë më eficentë në përdorimin e vlerave dhe potencialeve të territorit. Harmonizimi i investimeve në ekonomi e turizëm me investimet nëinfrastrukturë, skema transporti do të rrisë zonën e impaktit ekonomik të investimeve. Koordinimi dhe orientimi i zhvillimeve individuale private me investime në hapësira publike, objekte kulturore, sociale, arsimore e sociale do të rrisë cilësinë e jetës atraktivitetin e vendbanimeve dhe do jetë rregulator i lëvizjeve demografike.

Promovimi dhe marketingu: Potencialet natyrore dhe njerëzore, zhvillimet e pritshme të territorit duhet të mbështeten në një promovim dhe marketing: të gjithëanshëm e të ndërlidhur, si bazë e partneriteteve strategjike dhe e një rrjeti territorial e digital komunikimi.

2.2. Ndiimi i Strategjisë mbi Sistemet Territoriale

Territori i Bashkisë Divjakë, ka pasur një ndryshim të ndjeshëm të sistemeve gjatë 25 viteve të fundit, veçanërisht zgjerimi i zonave urbane në dëm të sistemit bujqësor e natyror. Zhvillimi i planifikuar - Strategjia Territoriale, bazuar si në planet kombëtare ashtu dhe në dinamikat lokale do të ketë një përqasje polivalente gjithë-përfshtirëse duke synuar një balancim të sistemeve urbane dhe një harmonizim të zhvillimit urban me zhvillimin rural e turistik. Ndikimet e Strategjisëdo të janë në:

Sistemin urban: do të konsolidohet dhe do të pasurohet me zona te reja kryesish të orientuara drejt ekonomisë dhe turizmit por dhe brenda zonave urbane ekzistuese do të ketë ristrukturime dhe bloqe të reja për të mundësuar krijimin e qendrave arsimore, sociale, komunitare dhe rekreative.

Sistemin bujqësor: do të përmirësohet ndjeshëm me anë të investimeve në sistemin e ujites dhe kullimit, me anë të politikave për shtimin e sipërfaqes me ullinj, pemëtore dhe vreshta. Megjithëse do të ketë territore që do të kalojnë nga bujqësia në ekonomi dhe shërbime gjithmonë në funksion te bujqësisë: magazinim, përpunim tregëtim, si dhe në sigurimin e shërbimeve sociale edukative dhe rekreative kryesore të vendbanimeve. Në parim do të ketë një kompensim të tyre dhe shtim të sipërfaqes së punuar nga futja në sistemin bujqësor e tokave djerrë, tokave pa ujite, shkurreve në kodra etj

Sistemin Natyror: do të ketë një shtim të ndjeshëm të zonave me pemë (pyje) përgjatë bregdetit, lumenjve, zonave me problematika erozioni si dhe në zonat e reja të banimit kryesish përgjatë akseve. Këto të fundit do të shikohen të integrarë me ullishte e me vreshta dhe me mbjellje pemësh jo vetëm në afërsi të tyre por dhe në zona ku ka erozion të lartë (tokësor dhe detar). Sistemi natyror do të shtohët me zona pyjesh që do të janë dhe një burim lënde drusore për ngrohje duke monitoruar secilën parcelë prerjeje.

Sistemin ujor : nuk do të ketë ndryshime në sipërfaqe, por do t'i nënshtrohet ndërryrjeve të rëndësishme infrastrukturore për pastrimin dhe evitimin e përmbytjeve si dhe të reabilitimit të hapësirave ujore në funksion të bujqësisë.

Sistemin infrastrukturor: është sistemi që ka nevojë për më shumë ndërryrje në krijim aksesh, sistemim lidhjesh, zgjerim dhe reabilitim.

2.3. Objektivat Strategjikë

Objektivat strategjikë janë në përputhje me parimet e lartëpërmendura të planifikimit hapsinor të qëndrueshëm; ato shprehin nevojat e zhvillimit të zonës dhe përfshijnë:

OBJEKTIVI 1: Fuqizimi i sektorit primar të ekonomisë (bujqësi, blegtori) dhe mbështetje e fermerëve. Bashkia Divjakë është bashkia më rurale dhe bujqësore e Republikës, jo vetëm përsa i përket strukturës së ekonomisë, punësimit por edhe nga të ardhurat që krijoen nga sektori i bujqësisë dhe blegtorisë të cilat përfaqësojnë kuotat më të larta të realizuara për njësi ekonomike bujqësore në gjithë Republikën. Në bashkinë e Divjakës ka një profilizim të sektorit primar sipas njësive administrative, ky profilizim duhet të mbështetet, që Divjaka të ruajë prioritetin e saj në bujqësi. Duhet siguruar një mbështetje e fermerëve në modernizimin dhe rritjen e shkallës teknologjike si në prodhim ashtu dhe në stabilizimin e hallkave të tjera përpunuese tregtuese dhe promovuese.

OBJEKTIVI 2: Përmirësimi i cilësisë të jetës me anë të projekteve urbane dhe ndërhyrjeve në infrastrukturë si mbështetje e ekonomisë dhe zhvillimit të turizmit. Vendbanimet urbane në territorin e Divjakës bazuar dhe në vizionin rajonal klasifikohen si mëposhtë:

Divjaka qytet (Qëndër primare), zonë me potencial të lartë densifikimi bazuar në parime ekologjike të qëndrueshme që synojnë formimin e një qyteti-kopësht ofrues shërbimesh pranë Lagunës dhe Detit.

Remas, Gradishtë, Cermë Sektor dhe Grabian - qendra lokale të profilizuara që pasurohen me shërbime ekonomike dhe sociale, hapësira publike të strukturuara.

Fshatrat e tjerë - zona të mirëfillta rurale ku nxitet projektimi i hapësirave publike dhe objekteve bazuar në elemente të traditës për të theksuar karakterin dhe për t'u orientuar drejt një turizmi rural e agro turizmi. Në fshatra do të aplikohen programe mbështetëse për të nxitur rimëkëmbjen e ekonomisë.

Lidhjet infrastrukturore ekzistuese do të përmirësohen dhe do të krijohen të reja, në shërbim të zhvillimit ku orientohen. Këto zona do të aksesohen nga transporti publik dhe hapësirat publike të qëndrave të këtyre fshatrave do të sistemohen duke marrë karakterin e shesheve të fshatit si pika takimi të banorëve. Për rrjedhojë tërësia e këtyre përmirësimeve do pasojë me rritjen e cilësisë së jetës në këto zona.

OBJEKTIVI 3: Ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrorë dhe të trashëgimisë kulturore. Parku i Divjakë Karavastasë zë 22 230.24 ha (srell 2/3 e territorit të bashkisë Divjakë)Vizioni i planit të menaxhimit të parkut: "Konservimi, përmirësimi dhe përdorimi i qëndrueshëm i biodiversitetit, trashëgimisë natyrore dhe vlerave

estetike të Parkut Kombëtar Divjakë – Karavasta, nëpërmjet bashkëpunimit ndër sektorial dhe ndër institucional për përfitime të qëndrueshme të komunitetit lokal, dhe për interesin Kombëtar dhe Ndërkombëtar”

Territori i Bashkisë Divjakë ka edhe elementë të trashëgimisë kulturore: si Vendbanimi i lashtë i Arnisës, vende me gjetje arkeologjike ende të pa eksploruar plotësisht që së bashku me objekte monument kulture, traditat lokale janë një potential dhe vlerë e shtuar për zhvillimin e turizmit në zonë.

2.4. Veprime operacionale në mbështetje të objektivave: konteksti mjedisor

Bazuar në objektivat strategjike, per mbrojtjen burimeve natyrore, shëndetin dhe permiresimin kushteve sanitare dhe përmirësimin e cilësisë së jetës në tërësi janë planifikuar keto veprime operacionale:

1. Specializimi i zonave në bazë të produkteve bujqësore që përbëjnë një avantazh krahasues dhe konkuries.
2. Shtimi i sipërfaqeve të ambienteve të mbrojtura (prodhimi në volum dhe hershmëri - serrave)
3. Rritja e prodhimit bujqësor të perimeve verore dhe dimërore, në fushë.
4. Futja në skemat e prodhimit të kulturave e varieteteve të reja, pak të njohura në vendin tonë, të cilat plotësojnë kushtet klimatiko – tokësore dhe ofrojnë një vlerë të shtuar më të madhe në treg (si Asparagus, Argjinare, Selino, bathë e njomë etj).
5. Kultivimi i pemeve frutore, ullishtarisë dhe vreshtave, në zonën kodrinore e cila nuk është e shfrytëzuar plotësisht.
6. Krijimi i zonave pyjore që kanë për destinacion furnizimin me dru për energji.
7. Shtimi i sipërfaqeve të pemëve frutore në bloqe të organizuara, përmirësimi i strukturës variatore
8. Pastrimi i kanaleve vaditëse ngritja e një sistemi mirëmbajtje periodike.
9. Përfundimi i reabilitimit të sistemit ujëtës të rezervuarit të Thanës
10. Sistemimi dhe mirëmbajtja e argjinaturës së lumit Shkumbin për të evitar përbrytjet

11. Rehabilitimi i skemave ujitëse dhe kulluese për rritjen e eficiencës së prodhimit bujqësor dhe përmirësimin e regjimit ujor dhe mbrotjen nga ndotjet e mëtejshme të ujërave sipërfaqesore dhe nëntokesore;
12. Rritja e prodhimit blegtoral nëpërmjet përmiresimit të skemave të qëndrueshme të prodhimit të foragjereve dhe koncentrateve të tjera dhe vet menaxhimit të fermave blektorale, drejt një strukture komerciale prodhuese me metoda bashkohore të mbarështrimit, përpunuese dhe tregtimit;
13. Rritja e shkallës së modernizimit teknik dhe teknologjik të proceseve bujqësore e blegtoriale;
14. zhvillimi i strukturave të organizuara të prodhimit, grumbullimit dhe tregtimit të produkteve bujqësore, blegtoriale dhe të peshkimit;
15. Rritja e shkallës së grumbullimit dhe përpunimit të produkteve bujqësore, blegtoriale dhe të peshkimit nëpërmjet rritjes së kooperimit në bujqesi, tregtimit të inputeve dhe farereva vacanërisht të certifikuara dhe të kontrolluara;
16. Promovimi dhe marketimi i produkteve bujqësore dhe blektorale duke nxitur produktet organike të zonës;
17. Mbështetja e forumve të bashkëpunimit, bashkerendimit dhe organizimit të aktorve për të shpërndar eksperiencën dhe teknikat e situara ne prodhueshmërin bujqësore, blegtoriale dhe peshkimit.
18. Investimi për rehabilitimin dhe përmirësimit të funksionit të dajlaneve që lidh lagunën me detin.
19. Ndërtimi i infrastrukturës rrugore dhe inxhinjerike në zonat e zhvillimit të pikave të grumbullimit, përpunimit dhe tregtimit si dhe zonat e stallave e tregjet e gjësë të gjallë
20. Densifikimi i vëndbanimeve për të justifikuar investimet në infrastrukturë inxhinjerike dhe sociale.
21. Diferencimi zonave rurale nga ato urbane me atë të përdorimit të elementeve arkitektonikë;
22. Zhvillimi i infrastrukturës : Rikonstrukcion i rrugës Gur-Rremas -Karavasta e Re, Gërmenj i Madh - Xeng, Gravian - Spolatë, Kryekuq - Spalatë e Madhe, Këmishtaj - Tre Urat - Tërbuf dhe Çermë e Siperme-Divjakë.
23. Fuqizimi i aksit Tre-ura Divjakë, si potencial rruge turistike që krijon akses dhe në kodrat e Divjakës.
24. Ndërtimi i impianteve dhe rrjeteve të trajtimit të ujave të zeza Tërbuf dhe Sulzotaku se Rremas.

25. Ndërtimi i gropave spetike kolektive për komunitetet rurale me numër të reduktuar banorësh, në kodër, larg bregdetit.
26. Mbulimi i të gjitha zonave të banuara me kontenierë të adaptuar për largimin e mbeturinave dhe reciklimin e tyre.
27. Rikonstruksioni i depove dhe i skemave të furnizimit me ujë
28. Permirësimi i rrjetit të furnizimit me energji elektrike duke kaluar nga sistemi 10kV në sistemin 20 kV.
29. Kthimi i ish-zonave me funksion magazinimi në brendësi të zonave urbane në zona polifunksionale (parqe, banesa sociale, zyra administrative, etj.).
30. Sistemimi pranë qëndrave të vendbanimeve i shesheve publike, kënde lojrash për fëmijë, lulishte etj.
31. Rikualifikimi dhe standartizimi i strukturave ekzistuese në zonën e plazhit, plotësimi i zonës më një gamë më të madhe dhe cilësore të ofertë akomoduese turistike miqësore me mjedisin.
32. Zhvillimi i zonës bregdetare të Adriatikut si plazh ronor duke ngritur në të infrastrukturat e nevojshme për krijimin e zonave për camping, koncerete, etj.
33. Rehabilitimi i stokut bosh të banesave për tu përshtatur në B&B jo vetem ne qytet por dhe për te promovuar zhvillimin e turizmit rural.
34. Mbështetja e sektorit turistik në promovim dhe cilësi.
35. Zhvillimi i zonave të parkut Divjakë Karavasta do bazohet në planin e Menaxhimit të Parkut.
36. Vendosja e Divjakës në hartën ndërkombëtare të lidhjeve sportive, kulturore dhe ekologjike.
37. Evidencimi dhe promovimi i trashigimisë kulturore, historike e arkeologjike të Divjakës në mbështetje të shtimit të cilësisë dhe llojshmërisë së ofertës turistike për vizitorët.
38. Ndërtimi i infrastrukturës në funksion të ruajtjes dhe promovimit të vlerave mjedisore.

3. NDIKIMET E MUNDSHME MJEDISORE DHE MASAT PER ZBUTJEN E TYRE

Ndërhyrjet në infrastrukturë, rikualifikimet urbane dhe ndryshimet në strukturat dhe teknologjitë e prodhimit kërkojnë ndërhyrje dhe modifikime në mjedisin fizik dhe biologjik dhe është e kuptueshme që do të kenë ndikime. Plani i Pergjithshem Vendor i Bashkise Divjake merr në konsideratë dhe, përgjithësisht është në përputhje me strategjitë dhe Planet Kombëtare të veprimit (Strategjinë ndërsektoriale të Mjedisit, Stategjinë Sektoriale të Turizmit, Strategjine e Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, Planin e Integruar Ndërsektorial teBregdetit, Strategjine e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, etc.). Me implementimin e Planit të Veprimit ndryshimet, ndërtimet e reja do të ndikojnë negativisht në cilësinë e mjedisit por të nevojshme për ndryshime në kahjen pozitive të përmirësimit të kushteve ekonomikë cilësisë së jetesës, nevojiten masa të forta përmirësuese. Masat përmirësuese nuk mund të parashikohen në detaje në këtë plan; ato do të janë konkrete gjatë secilit projekt zhvillimi. Specifisht ndikimet dhe masat jepen më poshtë.

3.1. Peisazhi dhe Biodiversiteti

Në Divjakë dallohen tre ekosisteme: bregdetar, fushor dhe kodrinor te cilët nuk janë në nivelin me të mirë të funksionit të tyre si ekosisteme natyrore dhe/ose te artificializuar. Megjithëse të favorizuar si ekosisteme të larmishme dhe me shërbime të mira për karshi zhvillimeve të qëndrueshme ato janë modifikuar ndjeshëm për shkak të ndërhyrjeve të zgjatura dhe sidomos të pa kontrolluara. Zona bregdetare në Divjakë e ndarë në tre sekcione (sipas rëndësisë turistike dhe karakteristikave gjeomorfologjike dhe mbulesë bimore) është e gjatë rrëth 18 km ka një kapacitet prej afro 100,000 turistesh dhe e ndodhur ne nyje të mirembajtura transporti është një traksion turistik i nivelit mesatar. Pjesa e Plazhit të Divjakës është e më e stabilizuar nga ana e dinamikave detare. Në këtë pjesë të territorit ka filluar dhe zhvillimi i zonave të para që ofrojnë dhe shërbime akomoduese. Këto zona, kryesisht informale sot kanë një ofertë të kufizuar dhe jo konkurente në nivel rajonal. Potenciali i ofruar nga kapaciteti i plazhit, situata e mirë e lidhjeve ekzistuese si dhe të propozuara (Korridori Blu) orientojnë këtë territor si një potencial i lartë për zhvillimin e një turizmi me qëndrim afatgjatë që respekton tiparet natyrore të zonës.

Peisazhi bujqesor është zhvilluar ndonese vuan nga skema funksionale te ujites dhe kullimit. Kostot e rehabilitimit të këtij ekositemi janë sidoqoftë më të ulta dhe, relativisht, të përballueshme nga ana e Rajonit.

Peisazhi pyjor është po per gjithesish shume i ruajtur dhe eshte pjese e Parkut Kombetar te Divjake – Karavastase. Parku menaxhohet sipas Planit të Menaxhimit të tij dhe administrohet nga Agjensia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura.

Në masivin kodrinor problemet mjedisore (erozioni, sedimentimi dhe peisazhi) mund te zgjidhen duke investuar ne krijimin e zonave te perzjera pyje-kullota-pemtari bujqësore për të krijuar ate që propozohet në Plan si Parku mikst i pyjeve dhe drurutoreve.

Nga ana tjeter, biodiversiteti një variabel i varur nga faktore dhe komponente të tjere natyrore, është në shkallë të ulët të ruajtjes, ndonse në disa zona periferike një shkallë e mirë biodiversiteti mund te rehabilitohet. Sidoqoftë zona e mbrojtur eshte një aset shume i vlefshem shumefunksional: biodiversitet, turizem dhe rekreativitet. Krijimi i koridorit te habitateve ne shtratin e lumbit të Shkumbinit do te permiresonte ndjeshem biodiversitetin.

Parku Kombetar Divjakë – Karavasta përbehet nga tre njesi të mbrojtura sipas statusit të përkruar më poshtë:

(I) Rezerva natyrore stikte e mbrojtur e Karavastasë (Laguna me rreth 4,200 ha) është zona me esenciale dhe e madhe e Kompleksit. Ajo është e ndarë nga deti në perëndim nga pylli me pisha të Divjakës. Në pjesën lindore, toka bujqësore kufizohet me lagunën. Tre kanale lidhin lagunën me detin. shkëmbimin e tyre me ujë varet nga ndyshueshmëria e nivelit të ujit në mes të lagunës dhe detit gjatë baticë të lartë dhe të ulët, si dhe forca e erës.

(II) Parku Kombëtar i Divjakës (1,250 ha). Ai është e vendosur në pjesën veriore të kompleksit dhe ndan pjesën veriore të lagunës nga deti. Kjo është kryesisht një pyll pishe me *Pinus halepensis* dhe *Pinus pinea* qenë speciet dominuese. Specie të tjera pyjore që janë të pranishme janë: *Fraxinus angustifolius*, *Quercus spp*, *Ulmus spp*, *Alnus glutinosa* dhe *Populus alba*.

(III) Kulari (850 ha) ka të njëjtat karakteristika të bimësisë si Parku Kombëtar i Divjakës. Llojet bimore dominante mbeten *Pinus halepensis* dhe *Pinus pinea*.

Problemet me te medha mjedisore :

1. Presioni i rritur ne Parkun Kombetar të Divjakë – Karavastasë për shkak të zhvillimit urban dhe bujqësise;
2. Prerja e pyjeve dhe degradimi i shtratit te Shkumbinit nga shfrytezimi i inerteve dhe prerje e dryreve në shtrat;

1. Ndotje e ujерave dhe mјedisit nga mungesa e infrastructures n€ zonat urbane dhe rurale t€ p€rq€ndruara;
2. Prerja e pyjeve ne zonen lindore dhe ne gjithe sistemin e kodrave n€ lindje ;
3. Zhvillimi i dob€t dhe fragmentar i frutikultures ;
4. Gjeti e pa ligjeshme ;
5. P€rdorimi intensiv i pesticideve dhe pleherave kimike ;
6. Shperndarja e disbalancuar e popullsisë dhe qendrave te banuara ;
7. Mungesa e enrgjise p€r ngrohje duke detyruar popullsine n€ p€rdorimin masiv t€ burimeve natyrore ;
8. Mungesa e planifikimit t€ territorit dhe strategjive/politikave p€r subencionin ose p€rkrahje t€ zhvillimit

Masat e propozuara:

1. Ulja e presionit n€ Park duke ulur perdorimin e inputeve n€ bujqesi, menaxhimin e mbetjeve urbane t€ ngurta dhe uj€rave t€ zeza ;
2. P€rgatitja e planeve p€r p€rdorimin e hapsir€s dhe planifikimin e saj n€ t€ ardhmen (p€r cdo ekosistem). Kjo do t€ disiplinonte zhvillimin e zonave urbane dhe kategorit€ e tjera p€r tu zhvilluar;
3. Ruajtja e shtratit t€ lumit Shkumbin nga shfryt€zimi i inerteve dhe kthimit i tij n€ koridor habitatesh;
4. Subvencionimi q€ndror p€r zhvillimin e frutikultures (s€ paku p€r ullirin, vreshtin, dhe pem€t kryesore frutore) do t€ ndihmonte n€ p€rmiresimin e peisazhit;
5. Projektimi p€r krijuimin e koridoreve t€ habitateve n€p€rmjet kanaleve, p€rrrenjeve dhe lidhja e zon€s kodrinore me at€ fushore n€p€rimes nj€ brezi t€ pyll€zuar ;
6. Mbjellja e drur€ve dhe krijimi i nj€ brezi pyjor p€rgjat€ akseve rrugore Çerm€-Divjake dhe Gradisht€ – Grabian-Dushk (n€ disa rreshta nga cdo an€) ;
7. Stimulimi i familjeve n€ bregdet p€r mbjelljen e drureve pyjore

3.2. P€rdorimi i tok€s:

Ndryshimet n€ p€rdorimin e tok€s, sidomos n€ infrastruktur€ dhe zhillimin e m€tejsh€m t€ zonave urbane, t€ parashikuara n€ strategjin€ e zhvillimit prodhogn€

ndikime tē gjera tē pakthyeshme duke ulur fordin e tokës bujqësore dhe prodhimtarinë e saj. Toka bujqësore dhe pyjet do tē pësonin shkaterrim tē pakthyeshëm nē seksionet e marra nga ndërtimet e reja ose ato tē rindërtuara mbi seksionet e vjetra. Shpesh ndërtimet e reja krijojnë edhe fragmentime tē tokës bujqësore. Ndikimet afatshkurtër (tē riparueshme) që mund tē ndeshin gjatë fazës së ndërtimit përfshijne ladhjet përms tokave bujqësore ose pyjore, dëmtimet dhe okupimet e tokave ose dëmtimin e produkteve pér shkak tē afërsisë me sheshet e ndërtimit, ndotjet e tokës etj. Masat që zbatohen mund tē sjellin rënien e përhershme tē potencialit dhe prodhimtarisë tē tokës bujqësore që nënkupton humbjen e përhershme tē funksionimit tē tokës pér prodhimtarinë bujqësore. Nëse masat e infrastrukturës shtrihen edhe përtëj territoreve aktuale te zhvillimit, fragmentimi i tokës bujqësore do tē rritet dhe kushtet pér prodhimtarinë bujqësore do tē pérkeqësohen edhe më tej.

Cilësia Mjedisore e Tokave dhe Masat Permisuesese

1. Erozioni i tokave fushore është i ulët ($<3 \text{ ton ha}^{-1}\text{vit}^{-1}$) ndërkohë që nē zonat e zhveshura nē zonën lindore të Bashkisë (sistemin kodrinor) është i lartë ($<10 \text{ ton ha}^{-1}\text{vit}^{-1}$);
2. Bazuar mbi PINS dhe rregulloret pér vijën bregdetare përcaktimi i vijës zero nga ku do tē bëhet vlerësimi i erozionit detar, dinamikës së lëvizjes së bregdetit dhe tē sedimenteve;
3. Mbrojtja e argjinaturave tē përrrenjeve dhe e argjinatures nga erozioni, me qëllim që tē sigurohet stabilizimi i tyre, përfshire edhe përgjedhjen e material me pak tē erodueshem, përdorimin e gabioneve dhe gurëve tē thyer, si dhe një ngjeshje tē mirë, vecanërisht përreth urave dhe tominove;
4. Pastrimi i kanaleve kulluese tē dyta dhe tē treat si dhe rehabilitimi i skemave tē ujites;
5. Mbjellja e drurëve pyjar dhe nē skarpate është një masë antierozive dhe po ashtu një koridor ekologjik habitatesh dhe peisazhiste pér tē lethesuar rigjenerimin e një mbulese stabilizuese te tokes. Aty ku eshte e nevojshme do te kerkohet hapje e kanaleve per te siguruar mbjelljen e suksesshme tē bimeve;
6. Ne tokat e eroduara nje plan pyllezimi dhe masa antierozive duhet te përagtitet krahas planeve tē tjera lokale;
7. Kontrolli i cilësisë mjedisore tē tokave nëpërmjet testit mjedisor ndonse nuk është një detyrë ligjore (Ligji pér Mbrojtjen e Tokës) është i nevojshme, nē përshtatje me Direktiven Europiane "Cilësia mjedisore e tokes dhe produkteve bujqësore", tē kryhet nē terma afat shkurtër. Indikatorët e cilësisë mjedisore tē

tokave për tu konsideruar janë: permbajtje e pesticideve, POPs, metalet e rende, hidrokarburet, heteroflora totale;

8. Analiza të tokave “potencialisht” të ndotura për shkak të përdorimit të ujërave të ujitjes jo të përshtatëshme (ujérat e zeza).

3.3. Cilësia dhe masat për ujérat

Mbrojtja e ujërave në territor (gjithë trupat ujorë lidhet direkt me presionet e sektorve te cilet do të zhvillohen. Impaktet priten nga zhvillimet e sektoreve kryesisht lidhur me ujin si edhe ato që mund të ndikojne në cilësinë dhe funksionimin natyror të baseneve ujore. (ujesjellës/kanalizimet, vaditja dhe bujqësia e blegtoria në përgjithësi, industria ushqimore dhe përpunuese, shërbimet dhe turizmi, shëndetësia). Në rastin konkret faktorët të tjera kërcenues janë të shtuar nga të cilët më të rëndësishëm janë: (i) ujérat e zeza të pa menaxhuara, (ii) gropat septike individuale, (iii) derdhet në trupat ujore të pa trajtuara, (iv) mbetjet e ngurta urbane të shperndara në vende të pa përshtatëshme dhe shpesh në kanalët kulluese dhe në bregdet. Efektet e këtyre vektorve janë në fakt efekte kumulative. Nuk ka, sidqoqoftë, impakte të ardhura ndërkufitarë më përrjashtim të kanalit ujites që merr ujin e Shkumbinit pë vaditje.

Kërcënimet

1. Cilësia e ujërave sipërfaqësorë kërcënohet nga menaxhimi i keq (siguri e ulët ose shumë e ulët e sistemit të menaxhimit) i mbetjeve urbane dhe ujërave të zeza;
2. Përdorimi i ujërave të ndotura për ujitet në bujqësi. Kjo ul në mënyrë drastikë sigurinë sanitare dhe shëndetin e kafshëve dhe njerëzve në cikël të zinxhirit ushqimor. Aktualisht, vec burimit te ujtit te rezervuarëve dhe puseve te ujtit, uji i ardhur nga lumi Shkumbin dhe/ose perrenjte që përshkojnë zonën është në vlerat e ulta limit të cilësisë ujërave per ujitet.
3. Përdorimi i plehrave kimike në doza të larta (vecanërisht në sipërfaqet perimore) sjell ndotje të ujërave sipërfaqësore nëpërmjet proceseve degraduese të mjedisit dhe biodiversitetit si eutrofikimi.
4. Derdhjet e ujërave të zeza në kanale kulluese, mos respektimi sanitari për gropat individuale septike, mungesa e kanalizimeve në pjesë të veçanta të zonave urbane dhe derdhjet direkte të ujërave të zeza pa trajtim paraprak kërcënon cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe bregdetarë.

- Erozioni i tokave të pjerrta, të shveshura nga bimësia, formacione të shkrifta si shistet vec që shkaërron tokën por mbush me sedimente dhe ndot ujërat sipërfaqsore.

Masa Reduktuese

- Ndërtimi i stacioneve te pastrimit të ujërave te zeza ne Divjake, Çermë Sektor, Gradishtë dhe Remas;
- Kanalizimet e ujërave të zeza dhe rritja e kapaciteteve përpunues në Impjantet e pastrimit;
- Ndertimi i landfill rajonal;
- Kontrolli per perdorimin e ujit te ujites dhe numrin/sasinë e ujit nga puset e ujit;
- Rivegjetimi i shpateve, tokave që kërcënohen nga erozioni;
- Perdorimi efektiv i inputeve ne bujqesi (rationale ekonomikisht dhe respektues ndaj cilësisë së ujerave nentokesore dhe sipërfaqësorë;
- Kontrolli i ujerave te plazheve

Veçanërisht për ujërat nëntokësore kërcënimet dhe masat përmirësuese konsitorje si më poshtë:

- Qyteti i Divjakes dhe shumë zona rurale e marrin ujin nga puse të hapura në thellesi deri në 75 m cilësia mejdore e ujerave te tyre, potencialisht, mund të preket nga: ndertimet pa leje, përdorimi i tepruar i plehrave, pesticideve, derdhjeve blektorale, daljes jashtë kontrollit të ujërave të zeza nga gropat septike. Përshkueshmëria e lartë ujore e shkembinjeve/shtresave ranore dhe konglomerate "favorizon" procesin e infiltrimit ne thellesi të ujerave te ndotuar sipërfaqesore. Kontrolli i zbatimit të Ligjit "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore" eshte detyrim i Bashkise.
- Ujërat nëntokësore të pompuara në sipërfaqe në mënyrë të pa kontrolluar dhe intensive (sidomos për ujiten e bimeve bujqësore) krijon pellegjet "vakum" dhe uji i kripur i detit afér dhe ujërat e ndotura hyjnë me lehtësish duke degraduar cilësinë e ujërave nëntokesore/gjeologjike. Iventarizim i puseve (prurjet, numri, thellisia), Monitorim dhe planifikimi sipas rregullores e përdoimit të ujërave është mbrojtja efikase e degradimit, në shkallë të lartë, e ujërave nëntokesore.
- Përdorimi intensiv i inputeve në bujqësi, sasi të mëdha pesticidesh dhe plehrash kimike në sipërfaqe të kufizuara shton mundësinë e ndotjes së ujërave nëntokësore, sidomos në rast të rrjetit të dëndur të puseve në zona të caktuara

3.4. Mbetjet e Ngurta

Sipas Planit Kombëtar për menaxhimin e mbetjeve, Divjaka^m rrëth 20,000 banorë, së bashku me fshatrat rrotull Lagunës) prodhon rrëth 6,500 ton në vit mbetje urbane të cilat në se ndjekim hierarkinë një sasi e rëndësishme (rrëth 50%) mund të reduktohet pas ndarjes, ripërdorimit dhe ricikimit. Nje sasi po kaq gjenerohet nga zona rurale (me një mesatare prej 0.7 kg/ditë/person). Administrimi i plehrave është për momentin kaotik, pa plane lokale menaxhimi, pa infrastrukturë të nevojshme në kushtet e mungesë së finacimeve.

Problemet Mjedisore dhe Masa Reduktuese per Mbetjet e Ngurta

1. Sistemi i menaxhimit të mbetjeve i pa sigurtë për Qytetin dhe inegzistent në zonën rurale. Në terma afat shkurtër nevojitet katër ose pesë vend depozitime të përkohëshme (një deri dy për secilën qëndër administrative) të perzgjedhur nga experte hidrogeologe dhe autoritetet lokale. Në terma afat mesëm duhen të përgatiten Planet lokale të menaxhimit te mbetjeve, landfilli dhe infastruktura e nevojshme. Inkapsulimi i mbetjeve stok të përdorura jashtë kriteretë përzgjedhjes se vendit dhe pa asnjë mase menaxhuese.
2. Djegia e mbetjeve në fushë dhe përhapja e ndotësve nëpërmjet ajrit konsiderohet si një rrezik serioz për shëndetin e banorëve lokalë.
3. Rrjedhjet e mbetjeve nga fushat e depozitimt ndotin ujërat sipërfaqësorë të kanaleve dhe përenjëve që kalojne pranë;
4. Pamje e shëmtuar vizive e territorit që ndikon në imazhin e tij të përgjithshëm dhe tërheqës në zonën bregdetare për aktivitetet, vizitorët dhe banorët;
5. Plani synon eleminimin e venddepozitimeve të mbetjeve përgjatë lumenjve si dhe mbulimin e venddepozitimeve të hapura dhe përdorimin e tyre si hapësira të gjelbra
6. Nuk ka zbatim te direktives se BE per landfillet. Ka efekt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit. Ka dhe një efekt të drejtpërdrejtë në aktivitetet turistike ;
7. Mbetjet e depozituara në kanale dhe perrenj duhet të grumbullohen në vende të posacme (të perzgjedhur në baze fshati, për perdonim te përkohshëm).
8. Mbetje dhe sidomos plastika duhet të pastrohen nga shtatet e përrenjeve dhe bregu i detit së paku dy herë ne vit (pranvere dhe verë) me mjete modeste financiare

- Mbetjet organike zënë rrëth 40% te strukture se mbetjeve. Ato për gjatë biodegradimit janë shume të rrezikshme ne ndotjen e ujerave sipërfaqësore/nëntokësore "leachates effect". Nxitje e kompostimit të mbetjeve shëepiake (kryesisht organike) nga individe dhe/ose ndërmarrja e pastrim gjelbërimit të Qytetit.
- Ndërtimi i rajonal i landfillit do të ule tarifat dhe rrise riciklimin/reduktimin/ripërdorimin e tyre.

3.5. Cilësia e Ajrit

Ndonese industria e metaleve është shumë pak e zhvilluar në zonë cilësia e ajrit nuk është në nivele të larta të pastërisë për shumë shkaqe nga të cilët tre janë më të rëndëishëm: (i) aksi rrugor qëndror (autostrada A4) dhe cilësia e e keqe , të pashtruara e rrugeve rurale, (ii) djegja e mbeturinave urbane shkakton ndotje deri në komponime kimike të rrezikshme (ekspozim direkt dhe indirek në shëndetin e njerëzve) dhe (iii) ndotja e ajrit nga zona urbane të mëdha në afërsi të Divjakës si Durrësi, Lushnja dhe Fieri (ndikime kufitare në mënyrë direkte nëpërmjet smogut që krijohet në to dhe ndikimeve në cilësinë e ajrit me SO_x dhe NO_x të cilët provokojnë shiun acid, jo ne vendin ku gjenerohen por më tej, në kufi të këtyre territoreve).

Burime të Ndotjes së Ajrit

- Dizenjim me kushtet dhe kriteret e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike,mirëmbajtje dhe zëvëndësim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit të temperaturave dhe lagështisë
- Përdorim i mjeteve të transporit publik me emetime të gazeve në nivele të ulëta ose me filtra ajri të reduktimit maksimal;
- Komunikim ndërkufitar institucional për të shhangur incidentet mjedisore të qarkullimit e ajrit si dhe përcaktimi i masave konkrete të veprimit në raste të incidenteve ndërkufitare ;
- Përcaktimi i kritereve të tjeterësimit të sipërfaqeve të tokës dhe qëllimit të përdorimit të saj që në fazat e projektimit ;
- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësl;
- Përcaktimi i masave të emergjencave ne rastet e aksidenteve industriale për zgogëlimin e ndikimeve në mjedis dhe në cilesine e tij

Masa Specifike Përgjithshme

1. Monitorimi i cilesise se ajrit në të gjithe territorin e vendit duke vodosur dy ose tre stacione automatike të monitorimit si ne zonat urbane dhe ato rurale ;
2. Koordinimi midis institucioneve qendrore dhe vendore për vlerësimin e kushteve mjedisore që lidhen me cilesine e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike ;
3. Kufizimi i shpejtësise së mjeteve të lëvizshme në rrugë

3.6. Siguria, energjia dhe popullsia

Objektiv i studimit të PPV është në mes të tjerash mirëqenia, siguria dhe statusi i mjeteve të jetesës. Nga ana tjeter presioni urban dhe zhvillimi përkeqëson parametrat mjedisore të cilët kanë të bëjne direkt lidhje me shëndetin dhe mirëqenien. Kërkesa për standarte me të larta të cilësise së ajrit, ujut dhe rritje e vleres së së pasurive të popullsisë është një e drejtë e cila jo vetëm duhet respektuar por të rriten kërkesat për kushtet e ndërtimit, të rrugeve, të sigurimit të energjise elektrike, të përdorimit komod të transportit urban.

Zgjidhja e pronësisë mbi tokën dhe rregullimi i infrastruktures bën të mundur rritjen e vlerës së aseteve, pronë e qytetareve duke rritur mirëqenien. Po ashtu është detyrë e shoqerisë që rrjetin local të komunikimit ta ketë funksional sepse kjo rrit aksesin në zona rurale duke siguruar me shumë sinergji për zhvillimin e frutikulturës dhe permtarisë krahas zhvillimit te turizmit rural.

Problemet më të rëndësishme (Transport, Siguri Zhvillim Social)

1. Cilësia e dobët e ajrit nga trafiku i rënduar, sidomos në aksin Durrës-Dívjakë-Rrogoshinë;
2. Zhvillimet urbane të pa kontrolluara duke sjellë dendësimin e popullsisë dhe për pasojë uljen e sigurisë dhe komoditetit (më shumë banorë për të njëtin shërbim urban, rrugë, nevoja për ujë dhe mjete të tjera jetese);
3. Zhurma me nivel mbi atë të pranueshmin;
4. Uljen e shërbimeve, indikatore te cilesise së jetës.

Masa specifike përmirësuese :

1. Planifikimi perspektiv dhe marrja ne konsiderate e nevojave afat gjata të të gjithë projekteve në lidhje me rrugët, lidhjet, korsitë e bicikletave, parqeve, stacionet e shërbimit urban ;

6. PROCESI I KONSULTIMEVE

Pjesëmarrja e grupeve të interesit dhe konsultimi me ta është një pjesë shumë e rëndësishme e procesit të hartimit të VSM-së. Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit ka kontribuar në cilësinë e Vlerësimit, ka sjelle të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-së, dhe do të mbështesë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuoje në një pranim më të lehte dhe me të zbutur të projekteve përkatëse. Procesi i konsultimeve ka nisur para hartimit të raportit paraprak të VSM dhe është përqendruar kryesisht në dy pika:

- (i) qëllimet e veprimit;
- (ii) mbledhja e të dhënavëve dhe informatave të nevojshme për analizat e mëtejshme.

Për të pasur konsultime dhe pjesëmarrje efektive të grupeve të interesit është bërë identifikimi i tyre, është përcaktuar qëllimi i angazhimit të tyre dhe janë përzgjedhur mënyrat e konsultimit dhe pjesëmarries. Gjatë procesit të hartimit të VSM-së janë bere konsultime me grupet e mëposhtme: (i) Ministritë e linjës, (ii) Autoritetet mjedisore, (iii) Njësите e qeverisjes vendore, (iv) OJF-të, dhe (v) Publiku i gjere.

7. PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Zbatimi i PPV do të ketë ndikime pozitive në mjedis. Ai do të orientojë zhvillimet urbane dhe rurale ne zonën e Divjakës nëpërmjet ndarjes së qartë të tyre: klasifikimit dhe kufizimit të zonave urbane dhe specifikimit të zonave rurale në bazë të karakteristikave te ekosistemeve dhe specializimit në prodhimin bujqësor. PPV është një proces i plotë i planifikimit të territorit nëpërmjet integrimit në një të zonave rurale dhe urbane. Përgatitja e PPV është bërë në përputhje me termat e referencës bazuar në praktikat më të mira ndërkombëtare dhe dokumentat strategjikë në Shqipëri, sidomos Plani i Zhvillimit të Integruar të Bregdetit. Nëpërmjet analizës së gjendjes, matricës SWOT dhe strategjisë së zhvillimit PPV jep alternativa të zhvillimit të qëndrueshëm në planin ekonomik, peisazhit, ruajtjes dhe mbrojtjes së biodiversitetit dhe rritjes së cilësisë së jetës. PPV përfshin katër objektiva strategjikë: (i) fuqizimi i sektorit primar të ekonomisë (bujqësi, blektori dhe peshkim) dhe mbështetje e fermerëve, (ii) zhvillimi ekonomisë rajonale, (iii) zhvillimi i vëndbanimeve në gjithë territorin dhe përmirësimi i cilësisë së jetës dhe (iv) ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrore dhe të trashigimisë kulturore, të cilët realizojnë të plotë panorament e zhvillimit të qëndrueshëm të Divjakës.

Në kontekst të këtij Vlerësimi (VSM) janë përcaktuar kriteret e forta mjedisore dhe zonat e rrezikshme për zhvillim të cilat janë si referenca për përgatitjen e cdo dokumenti tjeter lokal duke prevaluar PPV. Në këtë VSM janë vleresuar ndikimet potenciale nga aplikimi i PPV në: menaxhimin e mbetjeve, ujërave, cilësisë së ajrit, tokës dhe prodhimit bujqësor, biodiversitetit, ndertimeve infrastrukturore, transportit dhe energjisë. Për të siguruar vlerësimine plotë te ndikimeve të mundëshme ne mjedis, në këtë VSM, veç ballafaqimit me objektiva specifike mjedisore të strategjive (strategjitë dhe politikat për mbrojtjen e mjedisit, tokës, ujit, ajrit, biodiversitetit, zhvillimit rural, mbetjet dhe ujërat e zeza, zhurmat) në nivel nacional, janë konsideruar gjithë komponentët të cilët ndikohen nga ky Plan. Matrica e perdorur për përputhshmërinë e objektivave të Planit me objektivat më të rendesishëm mjedisore, përgjithësisht, janë të përputhshëm në shkallë të lartë me objektivat mjedisore të përcaktuar. Në këtë Strategji, nisur nga fakti se Divjaka ka specifika si një qëndër komunitare me territor të mbrojtur siç është Parku Kombëtar i Divjakë – Karavastasë dhe shumë të zhvilluar bujqësorë, janë konsideruar prioritete si Mbrojtja e burimeve Natyrore dhe Biodiversitetit para zhvillimeve ekonomike dhe urbane, duke rritur përputhshmërinë me objektivat mjedisore.

Rekomandohet:

Forcimi i bashkëpunimit dhe koordinimit ndërmjet autoriteteve përkatëse të sektorëve të caktuar ekonomike me autoritetet e mjedisit dhe shëndetësisë;

Plotësimi i standardeve mjedisore duhet të shoqërohet edhe me rritjen e portofolit finanziar dhe investimeve në drejtim të menaxhimit dhe mbrajtjes së mjedisit;

Rritja e transparencës për investimet e reja, kontrollin e shkarkimeve në ujë apo ajér, administrimin e zonave të mbrojtura, menaxhimin e mbetjeve, etj. ndihmon në rritjen e bashkëpunimit me publikun dhe zbatimin e politikave të parashikuara nga Plani;

Mozi (Hys)

2. Permiresimi i rrugeve hyrese dhe dalese ne autostrade dhe rregullimi i kryqezimeve ;
3. Prioritetet e rrjetit rrugor rural te marrin ne konsiderate potencialet agroprodhuase te zonave lindore te Divjakes ;
4. Përmiresimi i skemës se pastrimit te qendrave urbane dhe furnizimit te tyre me energji.

4. VLERËSIMI I PËRPUTHSHMËRSISË SË OBJEKTIVAVE

Eshtë shumë e rëndësishme që objektivat strategjike që synon PPV të ballafaqohen me kriteret e Strategjive/politikave mjedisore kombëtare dhe ndërkombetare. Ndjekimi i veprimeve dhe strategjive mjedisore ende nuk është "përkthyer" në efekte konkrete shëndetësore ose ekonomike. Veç se është mjaft e vështirë të shifrohen efekte mjedisore për shkak të kompleksitetit dhe egzistencës së shumë variablate që ndikojnë, veçanërsisht në shëndet, të dhënat janë të pakta, monitorimet të mangëta dhe studimi i lidhjeve shkak pasojë është ende larg për ti konsideruar si rigorozisht shkencore. Në këtë kontekst, më poshtë, përpinqemi të ballafaqojmë objektivat e PPV së Divjakës me objektiva, strategji dhe politika specifike ose jo për rajonin, që kanë objektiva të qartë mjedisore në shkallë kombetare ose me dokumenta themelore që konsiderojnë kuadrin detyruar dhe janë prevalente tek politikat dhe veprimet rajonalë.

Ne bazohemi në hipotezën se: tendencat e këtyre ndikimeve janë të parashikueshme dhe të vleresueshme, relativisht. Për të siguruar vlerësimine plotë te ndikimeve të mundëshme ne mjedis veç ballafaqimit me objektiva specifike mejdisorë të strategjive ne nivel nacional, duhet të konsiderojme gjithe komponentët të cilët ndikohen nga ky Plan. Nepermjet një matrice tabelare jepen përputhshmëritë e objektivave të ketij plani me objektivat mjedisore ne nivel nacional te pershkruara ne stategji, politika dhe dokumenta te tjere që lidhen me të.

Analiza e mësipërme tregon se Objektivat dhe Veprimet të Planit janë, në shkallë të lartë, të përputhshëm me objektivat mjedisore të përcaktuar. Veprimet (aktivitetet) e Planit janë zhvilluar mbi bazën e një llogjike mjedisore të ndërlidhur me shumë faktore (variabla independentë) të cilët, në cdo Plan është vështirë të përfshihen pa modifikime qoftë edhe minimale.

Projektet e parashikuara në Plan kanë nevojë që përmes studimeve të fizibilitetit, vleresimeve individuale (të marre vec sipas planeve të detajuar) dhe vleresimeve të vecanta të projekteve të përfshijnë strategji dhe politika të cilat kryqëzohen me

natyrën e veprimit në mjedisit tē aktiviteteve me qellim eleminimin/kufizimin/reduktimin e efekteve negative në mjedisit dhe ose tē modifikojne aktivitetin/projektin në se do tē paraqitet nevoja.

Të gjithë objektivat e Strategjisë dhe planit i veprimeve, respektivisht për çdo Objektiv janë ballafaquar me 10 objektiva themelore mjedisore te posaçem për zhvillimin e territorit te Divjakës qe janë: objektiva mjedisore për Tokën, Ujin, Ajérin, Zhurma, Bujqësinë, Zhvillimin Urban, Biodiversitetin, Mbetjet, Peisazhin dhe Zonat e Mbrojtura me Status mbrojtjeje. Rezulton që përpuesthshmëria eshtë e lartë.

Sic pritej, nga cilësia e indikatoreve, influencat e faktorëve dhe pikëzimit të përpuesthmerisë, rezulton se disa aktivitete maksimalzohen në rritjen e cilesisë mjedisore tē komponenteve kryesore ndërkohe që tē tjere si zhvillimet e infrastrukturës, zhvillimi blektorise, pemtarise, bujqësisë intensive, aktivizimi i aktiviteteve industriale ushtrojnë ndikime negative (vleresime -) dhe nuk janë mjaftueshmerisht tē mbështetur (nëpërmjet aktiviteteve), kjo në kuadër te mbrojtjes së ujit, burimeve natyrore tē tjera dhe me karakterin specifik tē zonës me pritshmeri tē larta tē zhvillimit te turizmit.

5. MONITORIMI

Monitorimi i elementeve tē mjedisit është aspekt kryesor për tē mbajtur nën kontroll zbatimin e strategjive, planeve, programeve projekteve sektoriale.

Në Ligjin nr. 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedor kërkohet monitorimi i pasojave tē ndjeshme mjedisore dhe shëndetësore tē zbatimit tē planeve apo programeve, në mënyrë që tē identifikojnë në fazë tē herëshme pasojat negative tē paparashikuara me qëllim marrjen e masave rregulluese. Institucioni përgjegjes për monitorimin e mjedisit në vendin tonë është Ministria e Mjedisit dhe Pyjeve nëpërmjet Agjensisë Kombëtare tē Mjedisit, e cila zbaton Programin Kombëtar tē Monitorimit ne bashkëpunim me Inspektoriatet respektive tē Ministrive tē tjera, percaktuar në VKM e vitit 2009 si dhe në Ligjin "Për Mbarojeten e Mjedisit" (2011). Për tē qëne racional dhe efektiv në monitorimin e mjedisit do ti referohemi treguesve që kanë rezultuar nga objektivat dhe synimet që janë përcaktuar për ruajtjen e mjedisit dhe masat përmirësuese ne kapitullin respektiv tē ketij dokumenti.

Në kontekst të këtij Vlerësimi (VSM) janë përcaktuar kriteret e fortë mjedisore dhe zonat e rrezikshme për zhvillim të cilat janë si referenca për përgatitjen e cdo dokumenti tjeter lokal duke prevaluar PPV. Në këtë VSM janë vleresuar ndikimet potenciale nga aplikimi i PPV në: menaxhimin e mbetjeve, ujërave, cilësisë së ajrit, tokës dhe prodhimit bujqësor, biodiversitetit, ndertimeve infrastrukturore, transportit dhe energjisë. Për të siguruar vlerësimine plotë te ndikimeve të mundëshme ne mjedis, në këtë VSM, veç ballafaqimit me objektiva specifike mjedisorë të strategjive (strategjitë dhe politikat për mbrojtjen e mjedisit, tokës, ujit, ajrit, biodiversitetit, zhvillimit rural, mbetjet dhe ujërat e zeza, zhurmat) në nivel nacional, janë konsideruar gjithë komponentët të cilët ndikohen nga ky Plan. Matrica e perdonur për përputhshmërinë e objektivave të Planit me objektivat më të rendesishëm mjedisorë, përgjithësisht, janë të përputhshëm në shkallë të lartë me objektivat mjedisore të përcaktuar. Në këtë Strategji, nisur nga fakti se Divjaka ka specifika si një qëndër komunitare me territor të mbrojtur siç është Parku Kombëtar i Divjakë - Karavastasë dhe shumë të zhvilluar bujqësorë, janë konsideruar prioritete si Mbrojtja e burimeve Natyrore dhe Biodiversitetit para zhvillimeve ekonomike dhe urbane, duke rritur përputhshmërinë me objektivat mjedisorë.

Rekomandohet:

Forcimi i bashkëpunimit dhe koordinimit ndërmjet autoriteteve përkatëse të sektorëve të caktuar ekonomike me autoritetet e mjedisit dhe shëndetësisë;

Plotësimi i standardeve mjedisore duhet të shoqërohet edhe me rritjen e portofolit finansiar dhe investimeve në drejtim të menaxhimit dhe mbrojtjes së mjedisit;

Rritja e transparencës për investimet e reja, kontrollin e shkarkimeve në ujë apo ajër, administrimin e zonave të mbrojtura, menaxhimin e mbetjeve, etj. ndihmon në rritjen e bashkëpunimit me publikun dhe zbatimin e politikave të parashikuara nga Plani;

6. PROCESI I KONSULTIMEVE

Pjesëmarrja e grupeve të interesit dhe konsultimi me ta është një pjesë shumë e rëndësishme e procesit të hartimit të VSM-së. Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit ka kontribuar në cilësinë e Vlerësimit, ka sjelle të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-së, dhe do të mbështesë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuoje në një pranim më të lehte dhe me të zbutur të projekteve përkatëse. Procesi i konsultimeve ka nisur para hartimit të rapportit paraprak të VSM dhe është përqendruar kryesisht në dy pikat:

- (i) qëllimet e veprimit;
- (ii) mbledhja e të dhënave dhe informatave të nevojshme për analizat e mëtejshme.

Për të pasur konsultime dhe pjesëmarrje efektive të grupeve të interesit është bërë identifikimi i tyre, është përcaktuar qëllimi i angazhimit të tyre dhe janë përzgjedhur mënyrat e konsultimit dhe pjesëmarrjes. Gjatë procesit të hartimit të VSM-së janë bere konsultime me grupet e mëposhtme: (i) Ministritë e linjës, (ii) Autoritetet mjedisore, (iii) Njësите e qeverisjes vendore, (iv) OJF-të, dhe (v) Publiku i gjere.

7. PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Zbatimi i PPV do të ketë ndikime pozitive në mjedis. Ai do të orientojë zhvillimet urbane dhe rurale ne zonën e Divjakes nëpërmjet ndarjes së qartë të tyre: klasifikimit dhe kufizimit të zonave urbane dhe specifikimit të zonave rurale në bazë të karakteristikave te ekosistemave dhe specializimit në prodhimin bujqësor. PPV është një proces i plotë i planifikimit të territorit nëpërmjet integrimit në një të zonave rurale dhe urbane. Përgatitja e PPV është bërë në përputhje me termat e referencës bazuar në praktikat më të mira ndërkombëtare dhe dokumentat strategjikë në Shqipëri, sidomos Plani i Zhvillimit të Integruar të Bregdetit. Nëpërmjet analizës së gjendjes, matricës SWOT dhe strategjisë së zhvillimit PPV jep alternativa të zhvillimit të qëndrueshëm në planin ekonomik, peisazhit, ruajtjes dhe mbrojtjes së biodiversitetit dhe rritjes së cilësisë së jetës. PPV përfshin katër objektiva strategjikë: (i) fuqizimi i sektorit primar të ekonomisë (bujqësi, blektori dhe peshkim) dhe mbështetje e fermerëve, (ii) zhvillimi ekonomisë rajonale, (iii) zhvillimi i vëndbanimeve në gjithë territorin dhe përmirësimi i cilësisë së jetës dhe (iv) ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrore dhe të trashigimisë kulturore, të cilët realizojnë të përfshirorit e zhvillimit të qëndrueshëm të Divjakës.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

DIVJAKË

Bashkia Divjakë:

Përgatiti: "ATELIER 4"shpk

Ark. Alban Efthimi

Licensë Nr. 6585-06-2013

Eks.Mjedisi: Gazmend Zeneli

Liçensë Nr. 9639-05-2015

TETOR 2016

TABELA E LËNDËS

1 HYRJE.....	5
1.1 OBJEKTIVAT E STUDIMIT	6
1.2 KUADRI INSTITUCIONAL.....	7
1.3 KUADRI LIGJOR.....	10
1.4 STRATEGJI TË LIDHURA ME VSM E PPV	11
1.4.1 STRATEGJIA NDËRSEKTORIALE E MJEDISIT	12
1.4.2 PLANI KOMBËTAR PËR MANAXHIMIN E MBETJEVE	14
1.4.3 STRATEGJIA KOMBËTARE PËR BIODIVERSITETIN	16
1.4.4 STRATEGJIA E PYJEVE DHE KULLOTAVE	18
1.4.5 STRATEGJIA NDËRSEKTORIALE PËR ZHVILLIMIN RURAL DHE BUQËSOR 2014-2020	
18	
1.4.6 DRAFT STRATEGJIA E TURIZMIT 2014-2015.....	20
1.4.7 PLANI KOMBËTAR I VEPRIMIT PËR ZBATIMIN E KONVENTËS SË AARHUS-it	21
2 VLERËSIM I GJENDJES MJEDISORE	23
2.1 KLIMA	23
2.1.1 NDRYSHIMET KLIMATIKE	23
2.2 PËRSHKRIMI-I KUSHTeve FIZIKE TË ZONËS	24
2.2.1 KUSHTET GJEOGRAFIKE	24
2.3 ZONAT ME RËNDËSI TË VECANTË	26
2.4 KUSHTET HIDROLOGJIKE DHE GJEOLLOGJIKE	28
2.4.1 UJËRAT SIPËRFAQESORE	28
2.4.2 KUSHTET GJEOLLOGJIKE	29
2.4.3 HIDROGJEOLLOGJIA	30
2.5 PERDORIMI I TOKES	32
2.5.1 TOKA BUJQESORE	33
2.6 PYJE DHE KULLOTA	34
2.7 UJËRAT E BRËNDËSHME	34
2.8 TOKË URBANE DHE INFRASTRUKTURE	34
2.9 AFTËSITË AGROPRODHUESE TË TOKAVE	34

2.9.1 KARAKTERISTIKAT KIMIKO FIZIKE DHE PËRSHKRIMI-I TIPEVE TË TOKAVE NE DIVJAKE.....	35
2.10 EROZIONI.....	40
2.11 PËRMBYTJET	40
2.12 PRODHIMI BUJQËSOR	40
2.13 INPUTET NË BUJQËSI	41
2.14 IMPAKTE POTENCIALE TË PRODHIMIT BUJQËSOR NË MJEDIS	42
2.15 CILËSIA MJEDISORE E TOKAVE	43
2.16 PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI.....	43
2.16.1 LAGUNA KARAVASTASË	43
2.16.2 PYLLI I DIVJAKES.....	45
2.17 SISTEMI KODRINOR	45
2.18 SISTEMI-I KANALEVE KULLUESE DHE VADITËSE.....	45
2.19 GJENDJA E KANALIZIMEVE URBANE.....	47
2.20 CILËSIA E UJËRAVE TË UJITJES.....	49
2.21 CILËSIA E UJËRAVE BREGDETARE.....	50
2.22 CILËSIA E UJËRAVE NËNTOKËSORË.....	50
2.23 MBETJET URBANE	51
2.24 CILËSIA E AJRIT	53
2.25 POPULLSIA	53
2.26 PAPUNËSIA	54
2.27 SEKTORI I TURIZMIT DHE I SHËRBIMEVE	54
2.28 TURIZMI	55
2.29 INFRASTRUKTURA DHE ENERGJIA	55
2.30 ENERGJIA	56
3 PARIME, OBJEKTIVA DHE KRITERE MJEDISORE QE KUSHTËZOJNË ZHVILLIMIN NË KUADËR TË PPV.....	57
3.1 PARIME TË PËRGJITHËSHME PËR PLANIFIKIMIN HAPSINOR	57
3.2 NDIKIMI I STRATEGJISË MBI SISTEMET TERRITORIALE	59
3.3 OBJEKTIVA STRATEGJIKË	60
3.3.1 VEPRIME OPERACIONALE NË MBËSHTETJE TË OBJEKTIVAVE: KONTEKSTI MJEDISOR.....	61

4 NDIKIMET E MUNDSHME MJEDISORE DHE MASAT PER ZBUTJEN E TYRE	64
4.1 PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI	64
4.2 PËRDORIMI I TOKËS:.....	66
4.3 CILËSITË DHE MASAT PËR UJËRAT	67
4.4 MBETJET E NGURTA	69
4.5 CILËSIA E AJRIT	70
4.6 SIGURIA, ENERGJA DHE POPULLSIA	71
4.7 VLERËSIMI I PËRPUTHSHMËRSISË SË OBJEKTIVAVE	72
5 MONITORIMI	92
KONSIDERATA MJEDISORE, SHENDETESORE DHE TE ZHVILLIMIT TE QENDRUESHEM TE PPV.. 92	
6 PËRFUNDIME.....	97
7 PËRMBLEDHJE E PROCESIT TË KONSULTIMIT ME GRUPET E INTERESIT DHE DËGJESAT PUBLIKE PËR HARTIMIN E RAPORTIT PARAPRAK TË VSM-së	98
8 Referenca (shlojcë)	105

1 HYRJE

Në kontekst te Reformës Administrative Territoriale-RAT (2014¹) Qeveria dhe posaçërisht Ministria për Zhvillimin Urban dhe Turizmin duke konsideruar edhe Ligjin për qeverisjen vendore² kërkohet të përgatitet për 26 rajone "Plani Përgjithshëm Vendor-PPV" me disa nënkomponentë, rezultate dhe detyra. Në mes te dokumenteve që kërkohen në PPV është edhe Vlerësimi Strategjik Mjedisor-VSM i rajonit Kavajë. Ligi i RAT „ngarkon si nga forma ashtu edhe nga përmbytja, kryetarët e bashkive të reja të zhvillojnë 'mjete' nëpërmjet të cilave të lexojnë dhe të kuptojnë territoret e reja që do të kenë në administrim".

Plani i Përgjithshëm vendor si pjesë e Planit të Përgjithshëm Kombëtar do të orientojë përdorimin dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve dhe potencialeve të Rajonit në fjalë. Brenda këtij kuadri do të ketë një vëmendje të veçantë për rivlerësimin e aseteve të trashëgimisë kulturore dhe të burimeve natyrore. Qëllimi i hartimit të një Planit të Përgjithshëm vendor konsiston në krijimin e platformës drejtuese dhe të garancisë ligjore të nevojshme për një zhvillim të qëndrueshëm urban, ekonomik, social e mjedisor në territor. Veç PPK përgatitja e dokumentave të kerkuar të PPV konsideron Planin e Integruar Ndërsektorial -PINS të zonës bregdetare. Rajoni i përbërë nga territoret e tre bashkive, të përfshira në këtë studim, afektohet pothuaj tërësisht nga ky Plan duke qenë se zona bregdetare në Rajon përbën një burim natyror të rëndësishëm dhe njekohësishët një aset shumë të rëndësishëm ekonomik për zhvillim.

Konsiderimi i këtij Planit do të shërbente si sistem i regjullues për të siguruar standarde në planifikim dhe garantimin e instrumentave që mundësojnë shërbime cilësore turistike dhe zhvillim ekonomik. PINS nuk lokalizohet vetëm në zonën bregdetare por edhe atë në brendësi, e cila ka potencial dhe krijojen mundësitë për ta furnizuar bregdetin me produkte ushqimore, me produkte kulturore dhe burime njerëzore. Mungesa e këtij Planit ka degraduar situatën në terren, duke dëmtuar panoramën e bregdetit me ndërtimet të realizuara në mungesë të një planifikimi kombëtar e ndërsektorial. Mungesa e një PINS për bregdetin ka shkaktuar edhe parcelizimin e planifikimit, aty ku kompetencat dhe juridikacionet territoriale ndahan.

¹ LIGJ Nr. 115/2014 "Për ndarje administrative-territoriale të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë"
² LIGJ Nr. 139/2015 "për vetëqeverisje vendore"

1.1 OBJEKTIVAT E STUDIMIT

Ky Raport vleresimi strategjik mjedisor u hartua per PPV e Rajonit të Kavajë-Rogozhinë-Divjakë fokusuar ne Planin e Përgjithshëm Vendor, ne perputhje me kerkesat e procedures se re te Planit të Përgjithshëm Kombëtar, Në PPK, në fazën 4 të tij, kërkohet Studimi i Vlerësimit të Ndikimit nga zhvillimi dhe të ndikimit në Mjedis-VSM. Ky Vlerësim bëhet në zbatim të kërkesave të Ligjit për Vlerësimin Strategjik Mjedisor³ dhe të gjitha akteve nënligjore që rjedhnë prej tij dhe ndjekjes së procedurave të VSM-së.

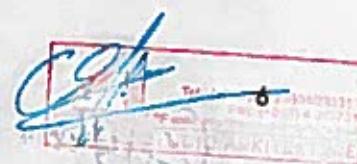
"Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një proces sistematik, i cili vlerëson pasojet mjedisore të një plani të propozuar për zbatim, në mënyrë që të sigurohet se këto pasoja mjedisore janë adresuar plotësisht nga fazat e hershme të vendimmarjes, përvèç konsideratave ekonomike dhe sociale. VSM-ja në planifikimin hapësinor duhet të paraqesë informacion mbi këto ndikime mjedisore, ekzistencë dhe pasojet e të cilat nuk janë definuar në mënyrë specifike. Në këtë mënyrë VSM-ja në planifikimin hapësinor mund të kontribuojë në përmirësimin e procesit të planifikimit dhe vendimmarjen, pasi ai është një vlerësim gjithëpërfshirës, sistematik dhe transparent i aspektave mjedisore, sociale dhe ekonomike, si dhe implikimet në planifikim. VSM-ja ka funksionin e identifikimit dhe zbutjen e pasoja negative të Planit. Detyra është që të kontribuojë për një planifikim të fillë që, nga pikëpamja e mjedisit dhe e shëndetit publik është jo vetëm i tolerueshëm, por edhe optimal, ndërsa kërkon alternativa të ndryshme duke marrë parasysh efektet mjedisore, sociale dhe ekonomike. Gjatë procesit të VSM-së, fushat e rëndësishëm mjedisore dhe ato prioritare do të identifikohen duke u bërë një kriter planifikimi për të shpëtuar ata nga dëmtimet e pakthyeshme dhe të plota (për shembull: rjeti i burimeve ujore dhe distancat që duhet të mbahet për ndërtimet pranë tyre)".

Në planin teknik VSM, në pjesën e pare të tij, do të konsiderojë gjëndjen dhe zhvillimet social ekonomike të Rajonit, ballafaqimet me gjëndjen mjedisore dhe ndikimet potenciale të tyre të shoqëruara me masat për menjanimin/reduktimin e tyre si më poshtë:

- (i) Zhvillimi social dhe ekonomik;
- (ii) Gjendja mjedisore e territorit;
- (iii) Perspektiva të zhvillimit dhe çështjet më të rëndësishme mjedisore;
- (iv) Ndikimet potenciale në mjedis të zhvillimit (në fokusin e zhvillimit të qëndrueshëm)
- (v) Masa për eliminimin dhe/ose reduktimin e tyre.

Në pjesën e dyte do të trajtohen propozimet per planifikimin e territorit (PPV) dhe rregulloret e planifikim/zhvillimit duke u ballafaquar me ndikimin në Mjedis që këto

³LIGJ nr. 91/2013 "Për vlerësimin strategjik mjedisor"

zhvillime shkatojnë potencialishit në terma afat mesem/afat gjatë dhe oponanca përkundrejt këtyre propozimeve në planin e mbrojtjes se mjedisit dhe zhvillimit të qëndrueshëm.

1.2 KUADRI INSTITUCIONAL

Në planin e Konventave/marrëveshje ndërkombëtare

Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një nga metodat bashkëkohore relativisht të reja të vlerësimit mjedisor. Koncepti i vlerësimit strategjik mjedisor është origjinën nga planet rajonale të zhvillimit dhe përdorimit të tokës. Në vitin 1981 Departamenti Amerikan i Zhvillimit Urban hodhi hapat e para në formëzimin e këtij koncepti me anë të miratimit të Udhëzimit të Vlerësimit të Ndikimit. Ndërkohë në Europë hapat e para u hodhën nga Konventa e Espoos "Për vlerësimin e ndikimeve mjedisore ndërkufitare" në vitin 1981, në zbatim të të cilës në vitin 2003 u miratua edhe Protokoli i Vlerësimit Strategjik Mjedisor (Kiev 2003⁴). Protokoli synon që:

“..të vendosë qartësisht dhe me transparencë procedurat për konsiderimin e shëndetit dhe manazhimin e integruar të çështjeve mjedisore për plane të zhvillimit, programeve dhe legjislacionit, në plan kombtar, në sektorë të tillë që shkaktojnë ndotje mjedisore si bujqësia, energjia, transporti, zhvillimi rajonal, përdorimi i tokës, manazhimi i mbetjeve ose ujëraze”

Në këtë kontekst Komisioni European mbas 11 vjet diskutimesh miratoi në vitin 2001 Direktivën 2001/42⁵ “Mbi vlerësimin e efekteve të planeve dhe programeve të caktuara mbi mjedisin” e cila u bë e detyrueshme brenda vitit 2004 për të gjitha vendet e BE. Me kalimin e viteve, VSM është pranuar si një formë e përshtatshme e vlerësimit mjedisor që ndihmon vendimmarresit gjatë proceseve planifikuese. Kjo metodë vlerësimi tashmë po gjen përhapje të gjerë në shumë vende të botës të cilët e kanë përfshirë në kuadrin e tyre të standardeve të vendimmarries.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një proces sistematik që synon të sigurojë që aspektet mjedisore integrohen dhe merren në konsideratë gjatë fazës së planifikimit strategjik dhe vendimmarries. Në terma të përgjithshëm planet dhe programet ku aplikohet VSM janë synime strategjike dhe vizionare të cilët qeveria synon t'i verë në zbatim në një sektor të caktuar. Një kontribut i rëndësishëm i VSM është dhe transparenca që ojo synon të nxisë gjatë gjithë procesit dhe deri në vendimmarje duke u përpjekur të mbledhë dhe demonstrojë fakte që lidhen me planin e propozuar dhe objektivat që ai synon, ndërthurjen e tij me planet e tjera ekzistuese duke influencuar

⁴ Protocol on Strategic Environmental Assessment - unece
<http://www.unep.org/env/ela/documents/legaltexts/protocolenglish.pdf>

⁵ Strategic Environmental Assessment - SEA - Environment
<http://ec.europa.eu/environment/ela/sea-legalcontext.htm>

deri në nivel projekti individual. Një ndër përkufizimet më të pranuara të VSM është ai i autorëve Salder dhe Verheem, 1996⁴ që e përkufizojnë atë si:

"Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një proces sistematik që vlerëson pasojat në mjedis të një politike, plani ose programi të propozuar për zbatim me qëllim që të sigurojë që këto pasoja mjedisore adresohen plotësisht që në fazat e hershme të vendimmarjes përkrah konsideratave ekonomike dhe sociale"

Me kalimin e viteve, Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) u shndërrua në një formë të vlerësimit mjedisor e cila ndihmon drejtuesit dhe menaxherët në hartimin e politikave, planeve dhe programeve ne menyre te tille qe integrojne problemet e mbrojties se mjedisit ne politika, programe dhe plane ne menyre qe implemetimi i tyre te kontribuojne ne zhvillimin e qendrueshem.

Gjithsesi më e saktë është të thuhet se VSM është një nga instrumentet e vlerësimit të impakteve sepse natyra e çështjeve që merr në konsideratë e kapërcen fushën e mjedisit. Ajo është pranuar si një grup instrumentash që i korrespondon vendimeve të niveleve nga politikat e deri te programet.

Direktiva përkatëse e BE-s kërkon Vlerësimin Strategjik Mjedisor për plane dhe programe në sektorë të tillë si bujqësia, pyjet, peshkimi, energjia, industria, transporti, menaxhimi i mbetjeve, telekomunikacioni, turizmi, planifikimi i qyteteve dhe vendeve, si dhe ato plane e programe që përcaktojnë kuadrin e zhvillimeve të ardhshëm për projektet e listuara në Shtojcat i dhe II të Direktivës 85/337/EEC "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis të projekteve të veçanta".

Në planin e kërkeseve në nivel Kombëtar

Detyrimet, organet dhe strukturat e ngarkuara me mbrojtjen e mjedisit në kuptimin më të gjërë, janë të sankzionuar me ligj : Ligji "Për Mbrotjen e Mjedisit" (2011) dhe Ligji për "Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (2013).

Legjislacioni për mbrojtjen e mjedisit, është pasuruar progresivisht me akte ligjore dhe nënligjore të cilat janë përgjithësisht përafurm me direktival dhe standarde mjedisore të Bashkimit European. Ndërsa do të veconim ligjet:

- "Për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis";
- "Për menaxhimin e integruar të mbetjeve";
- "Për mbrotjen e biodiversitetit";
- "Për trajtimin e ujrate të ndotur";
- "Për substancat dhe preparatet kimike";
- "Për administrimin e zhurmave në mjedis";
- "Per zonat e mbrojtura";

⁴ Sadler B., and Verheem R., 1996. ENVIRONMENTAL ASSESSMENTS OF STRATEGIC DECISIONS AND PROJECT DECISIONS: INTERACTIONS AND BENEFITS. Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment of The Netherlands With support of the European Commission DGXI.
http://www.lemma.ulg.ac.be/research/sult/env_ass.pdf

- "Për mbrojtjen e ajrit nga ndotja";
- "Për taksen e karbonit e të ambalazhit plastik";

Dhe VKM Nr. 13, datë 4.1.2013 "Për miratimin e rregullave, përgjegjesive e të afateve për zhvillimin e procedurës së vlerësimit të ndikimit në mjedis" i cili percakton procedura të qarta të fazave të përpunimit të VNM si dhe kormizën, vecanërisht detyruese në përbmbajtjen e VNM

Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit te Ujerave vleresohej si politikë bërëse, si përgjegjëse për hartimin dhe organizimin e zbatimit te strategjive, te legjislacionit mjedisor, të planeve te veprimit, të programeve e masave që merren për mbrojtjen e mjedisit.

Rjeti i Agjencise për Mbrojtjen e Mjedisit, vleresohej si sistem organesh të specializuara për monitorimin dhe mbrojtjen e mjedisit ndërsa Inspektorati i Mjedisit vleresohej si organ i specializuar kontrolli që siguron zbatueshmërine e legjislacionit mjedisor. Në themel të sistemit të organizimit strukturor të Ministrisë qëndrojne fushat e veçanta të mjedisit si mbrojtja e ajrit, e ujit, e tokës, e natyres dhe biodiversitetit, administrimi i mbetjeve, vlerësimi i ndikimit në mjedis e vlerësimi strategjik mjedisor, ndryshimet klimatike etj. në kuptimin që ndërtimi strukturor synon të mbuloje dhe t'u perqigjet këtyre ndarjeve.

Në kontekst të PPV

Dokumenti i përgatiljes së VSM për Rajonin kërkon që Vlerësimi të kryhet në referencë të Ligjit ""Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor (2013) dhe të gjitha akteve nënligjore që mëdhen prej tij dhe ndjekjes së procedurave të VSM-së. Tre detyra janë përcaktuar në ToRs për këtë studim : (i) përgatitja paraprake e VSM-s, (ii) konsultimi me publikun dhe (iii) përgatitja e Raportit final të VSM-s duke marrë në konsideratë sugjerimet/kërkesat e konsultimit publik.

„Plani Përgjithshëm Vendor, pjesë e të cilit është VSM, kërkon që : VSM-ja për planifikimin hapësinor duhet të paraqesë informacion mbi këto ndikime mjedisore, ekzistenza dhe pasojat e të cilit nuk janë definuar në mënyrë specifike. Në këtë mënyrë VSM-ja në planifikimin hapësinor mund të kontribuojë në pëmirësimin e procesit të planifikimit dhe vendimmarjen, pasi ai është një vlerësim gjithëpërfshirës, sistematik dhe transparent i aspekteve mjedisore, sociale dhe ekonomike, si dhe implikimet në planifikim. VSM-ja ka funksionin e identifikimit dhe zbutjen e pasojave negative të Planit. Detyra është që të kontribuojë për një planifikim të tillë që, nga pikëpamja e mjedisit dhe e shëndelit publik është jo vetëm i tolerueshëm, por edhe optimal, ndërsa kërkon alternativa të ndryshme duke marrë parasysh efektet mjedisore, sociale dhe ekonomike“.

1.3 KUADRI LIGJOR

Ligji "Për Mbrojtjen e Mjedisit" (2011⁷) i cili vendos parimet kryesore, të manaxhimit të mjedisit⁸ në kapitullin e II^a, si më poshtë:

- -Zhvillimi i qendrueshem;
- -Parimi i parandalimit dhe marja e masave paraprake
- -Parimi i ruajtjes së burimeve natyrore
- -Parimi i zëvendësimit dhe/ose kompensimit
- -Parimi i përafrimit të integruar
- -Parimi i përgjegjësisë së ndërsjellë dhe bashkëpunimit
- -Parimi i nxitjes së veprimtarive përmbrojtjen e mjedisit
- -Ndotësi paguan;
- -Ndërgjegjësimi publikut dhe pjesemarja në vendim marje

Ligji "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor" (i sipërcituar) ka qëllim të sigurojë mbrojtje të lartë të mjedisit dhe zhvillim të qëndrueshëm, përmes përfshirjes së çështjeve të mjedisit gjatë hartimit, miratimit, rishikimit, ndryshimit ose modifikimit të planeve a programeve me pasoja të mundshme negative në mjedis. Në këtë Ligj ndër të tjera theksohet se Procesit të vlerësimit strategjik mjedisor i nënshtronhet:

"hartimi i të gjitha planeve dhe programeve përmbrojtjen e mbrojtje të bujqësinë, pyjet, peshkimin, energjinë, industrinë, industrinë minerare, transportin, menaxhimin e mbetjeve, menaxhimin e ujërave, telekomunikacionin, turizmin, planet kombëtare e vendore të planifikimit të territorit urban e rural, përfshi dhe mbrojtjen e peizazhit, të përdorimit të tokës".

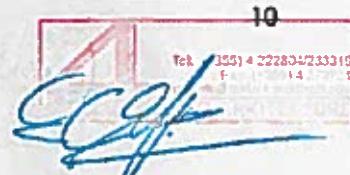
Ligji nr.10119 datë 23.04.2009 "Për planifikimin e territorit" përbën një hap konkret dhe të rëndësishëm përmbrojtjen strategjik mjedisor të instrumentave planifikues, të cilët në ligj përkufizohen si më poshtë: "Instrumente të planifikimit janë politikat, planet dhe rregulloret, që zbatohen në mënyrë të përgjithshme ndaj një territori, pjesë të tij apo ndaj një tipi zhvillimi". Kjo do të lhotë që vlerësimi strategjik mjedisor shtrihet edhe në nivel dokumentash të politikës shtetërore të planifikimit ndërsektorial.

Ligji nr. 139/2015 "Për Vetëqeverisjen Vendore" (i sipërcituar) përcakton funksionete dhe detyrat e bashkive, pas ligji te ndarjes së re administrative ne disa drejtime që lidhen me parimet bazë të përgatitjes së PPV, si më poshtë:

- a). Në nenin 23 të tij përfunkionet e Bashkive në fushë e infrastrukturës dhe shërbimeve publike përcakton se Bashkia është përgjegjëse përmbrojtjen e mjedisit, si më poshtë,

⁷ LIGJ Nr.10 431, datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit", Flet.Zyrtare Nr.89, Faqe:3680

⁸ Ky ligji është përafshuar plotësisht me Direktivën 2004/35/KE të Parlamentit European dhe Këshillit, datë 21 prill 2004 "Mbi përgjegjësinë mjedisore, parandalimin dhe riparimin e dëmeve mbi ambientin" të ndryshuar. Numri CELEX: 32004L0035, Fletorja Zyrtare e Bashkimit European, Seria L, nr. 143, datë 30.3.2004, faqe 56-75.

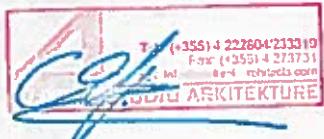
trajtimin, transmetimin dhe furnizimin me ujë të plishtëm, (ii) mbledhjen, largimin dhe trajtimin e ujërave të ndotura, (iii) mbledhjen dhe largimin e ujërave të shiut dhe mbrojtjen nga përmbytjet në zonat e banuara dhe (iv) planifikimin, administrimin, zhvillimin dhe kontrollin e territorit, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.

b) Në nenin 26 për funksionet e bashkive në fushën e mbrojtjes së mijedisit nën vizohen këto funksione kryesore: (i) sigurimin, në nivel vendor, të masave përmbrojtjen e cilësisë së ajrit, tokës dhe ujit nga ndotja; (ii) sigurimin, në nivel vendor, të masave përmbrojtjen nga ndotja akustike; dhe (iii) zhvillimin e aktivitetave edukuese dhe promovuese, në nivel vendor, të cilat lidhen me mbrojtjen e mijedisit.

c) Në nenin 27 funksionet e Bashkive në në fushën e bujqësisë, zhvillimit rural, pyjeve dhe kullofave publike, natyrës dhe biodiversitetit përcaktohen si funksione të saj: (i) administrimin, shfrytëzimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës së ujiljes dhe kullimit, të transferuar në pronësi të tyre, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj; (ii) administrimin dhe mbrojtjen e tokave bujqësore e të kategorive të tjera të resurseve, si toka të pafrtyshme etj., sipas mënyrës së përcaktuar me ligj; (iii) krijimin dhe administrimin e sistemit vendor të informacionit dhe këshillimit bujqësor e rural, sipas legjislacionit në fuqi; (iv) krijimin dhe administrimin e skemave vendore të granteve për bujqësinë e zhvillimin rural, të finançuara nga buxheti lokal dhe/ose me bashkëfinancim nga të tretët, duke garantuar akses të balancuar gjinor; (v) administrimin e fondit pyjor dhe kulosor publik, sipas legjislacionit në fuqi; dhe (vi) mbrojtjen e natyrës e të biodiversitetit, slogas legjislacionit në fuqi.

1.4 STRATEGJI TË LIDHURA ME VSM E PPV

Një Plan i Përgjithshëm Kombëtar ose Rajonal do të ishte i mangët në rastin më të mirë dhe i pa realizueshëm dhe/ose kontradiktor me plane ne nivel kombëtar/rajonal në rastin më keq. Për këtë duhet të konsultohen dhe të konsiderohen në fazën e përgatitjes së këtyre Planeve. Si pjese e metodikës dhe teknikës të procesit të VSM është e nevojshme të identifikohen dhe merren në konsideratë dhe Dokumenta të tjera të Politikës së Zhvillimit të vendit. Këto Dokumenta mund të përfshijnë apo paraqesin "vështirësi" apo sinergji me objektivat e Planit të Përgjithshëm Kombëtar. Shqyrtimi i këtyre dokumentave synoi gjithashtu identifikimin e cështjeve apo objektivave egzistuese të qëndrueshmërisë të cilat duhet të merren parasysh gjatë hartimit të Dokumentit të Planit të Përgjithshëm Rajonal dhe gjatë Vleresimit Strategjik Mjedisor. Thesojmë se Dokumentat Strategjike Kombëtare të marra në shqyrtim reflektojnë edhe angazhimet e Shqiperisë në Marrveshjet Ndërkombëtare përkatese dhe janë të orientuara drejt procesit integrues në Bashkimin Europian të vendit. Në tabelën mëposhtë paraqitet lista e Dokumentave Zhvillimore të shqyrtuara dhe marra në konsideratë nga Grupi i Punës gjatë hartimit të VSM ndërsa në vijim paraqitet një përbledhje e shkurter e secilit prej tyre si dhe pikëprerjet më kryesore me Planin e Përgjithshëm Vendor dhe VSM respektive.

Tabela 1. Dokumentat Strategjike të Zhvillimit të Vendit që lidhen në PPV të shqyrtuara gjatë VSM:

1. Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit
2. Plan Kombëtar për Menaxhimin e Mbetjeve
3. Strategjia dhe Plan i Veprimit për Biodiversitetin
4. Strategjia e Pyjeve dhe Kullotave
5. Strategjia Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor 2014-2020
6. Draft - Strategjia Sektoriale e Turizmit 2014-2020
7. Strategjia dhe Plan Kombëtar i Veprimit për zbatimin e Konventës së Aarhusit në Shqipëri

1.4.1 STRATEGJIA NDËRSEKTORIALE E MJEDISIT

Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit (SNM), i propozuar nga Ministria e Mjedisit për periudhën 2015-2020 është vazhdim i objektivave të Strategjisë miratuar me Vendim të Keshillit të Ministrave nr.847, datë 29.11.2007 dhe është dokumenti bazë që parashtron politikën shtetërore në fushën e mbrojtjes së mjedisit. Qëllimi përfundimtar i hartimit, miratimit dhe zbatimit të tij është plotësimi i detyrimit kushtetues ndaj shtetasve që gëzojnë të drejtën e një mjedisit të shëndetshëm dhe ekologjik, zhvillimit të Shqiperise në mënyrë të qëndrueshme nëpërmjet përdorimit racional të pasurive natyrore, ruajtjes së tyre nga ndotja dhe degradimi, si dhe promovimit të vlerave mjedisore për t'i kthyer ato në astele të rëndësishme të ritjes së mëtejshme ekonomike të vëndit.

Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit (SNM) është pjesë integrale e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim. Ajo duhet parë në kontekstin e politikës kombëtare. Shumë nga politikat dhe masat e kësaj strategjie, mbështeten nga programet dhe veprimet të përcaktuara në strategjitë ndërsektoriale, siç janë turizmi, energjia dhe bujqësia etj.

Në vizjonin e saj i SNM parashtron:

"Zhvillimi i shpejtë dhe i qëndrueshëm përbën objektivin kryesor të Qeverisë Shqiptare. Vëndi duhet të zhvillohet duke ruajtur në maksimum burimet tonë natyrore nga ndotja dhe degradimi, duke promovuar vlerat mjedisore për t'i kthyer në mbështetje të prosperitetit ekonomik të vendit.

Një zhvillim i tillë do të drejtohet nga vizioni dhe politikat e qeverisë, gjë që do të sigurojë zhvillim të integruar të zonave rurale dhe urbane së bashku me mbrojtjen e mjedisit. Ky qëllim i qeverisë do të arrihet nëpërmjet një shkurreje efikase të politikave specifike sektorale në një qëndrim të vetëm të integruar. Ndonëse në dukje nje

koncept mjesoris, zhvillimi i qëndrueshëm është një koncept tërësisht ekonomik që garanton sigurinë e zhvillimit ekonomik".

Strategjia synon në:

- Parandalimin dhe kontrollin e integruar të ndotjes dhe rreziqeve nga ndotja dhe aksidentet industriale duke monitoruar dhe kontrolluar zbatimin e normave dhe standardeve të shkarkimeve në mjesis nga operatoret industriale;
- Kryerjen e Vlerimeve të Ndikimit në Mjesis për projektet e zhvillimit, me qellim që Autoriteti i planifikimit ose autoriteli përgjegjës për licencimin, kur shqyrtan dhënien ose jo të lejes së zhvillimit/licencës përkatëse për një projekt, apo vendojen e kushteve për zhvilluesin, merr në konsideratë perfundimet e procesit te Vlerësimit të Ndikimve mjesore për ndikimet në mjesis që do të ketë projekti i propozuar, si dhe përfshirjen e publikut dhe të gjithë aktoreve gjatë procedurës s137 Vlerësimit të ndikimit në mjesis.
- Kryerjen e Vlerimeve Strategjike Mjesore për planet apo programet, përvlerësimin e pasojave në mjesis të nje plani ose programi të propozuar përzbatim, me qellim që të sigurojë që këto pasoja mjesore të adresohen plotësisht që në fazat e hershme të vendimmarjës përkrah konsideratave ekonomike dhe sociale.
- Menaxhimin e integruar të mbetjeve me fokus ne përbushjen e standardeve kombëtare dhe ndërkombetare, trajtimin e mbetjeve brenda këtyre standardeve dhe mitjen e ndërgjegjes sociale mbi efektet e dëmshme të mbetjeve në mjesis.
- Mbrotijen dhe menaxhimin e qëndrueshëm të biodiversitetit, shtimit të sipërfaqes së Zonave të Mbrotura, menaxhimin e integruar të tyre dhe ngritjen e rjetit ekologjik "NATURA 2000";
- Mirë menaxhimin e burimeve ujore nëpërmjet vendojës së një kuadri monitorimi dhe kontrolli, për të reduktuar ndotjen e ujërave nëntokësore dhe sipërfaqesore nga aktivitetet e veprimtarive industriale, bujqësore dhe aktivitetet e popullsisë në zonat rurale dhe urbane, që shkaktojnë dëmlim të ekosistemave ujore, si dhe të lumenjve nga shfrytezimi pa kriter, mbrotija e ujërave detare, menaxhim i ujërave ndërkufitar, zvogëlimi i efekteve nga përbushja dhe thatësira;
- Menaxhimin e qëndrueshem të burimeve të gjalla të ujërave detare dhe i ujërave të brëndshme

Objektivat specifike të Strategjisë Ndërsektorale në Mjesis janë si më poshië:

- Në fushën e cilësisë së ajrit: (i) ulja me 40% e nivelit të ndotjes në zonat urbane; (ii) arritura e niveleve të ndotësve të ajrit, bazuar në shëndetin human, në vlerat

përkatëse: për NOx - 40 µ/ m³, për PM10 - 40 µ/ m³, për PM2.5-25 µg/m³ dhe 20 µg/m³ dhe SO2-125 µ/ m³ per 24 ore ose 20 µ/ m³ ne vit.

- Në fushën e Ndryshimeve Klimatike dhe mbrojties së shtresës së Ozonit: (i) reduktimi me 8% te GHG krahasuar me skenarin baze7; (ii) reduktimi i sasisë së HCFC-ve me 40%;
- Në fushën e mbrojties së natyrës: (i) Rritja e sipërfaqes së Zonave të Mbrojtura në 17 % të territorit nëpërmjet zgjerimit dhe menaxhimit të integruar të Zonave të Mbrojtura; (ii) Ngritja e rjetit ekologjik "NATURA 2000"; (iii) Sigurimi i statusit të ruajtjes për 5 % të llojeve dhe habitateve të kërcënua;
- Në fushën e mbrojties së natyrës deri në vitin 2020 synohet rritja e sipërfaqes së Zonave të Mbrojtura në 17 % të territorit tokësor të vendit dhe shpalja e ZM-ve të reja detare dhe bregdetare; identifikimi dhe ngritja e rjetit Natura 2000 dhe ruajtja e peizazhit natyror; përmiresimi i statusit të ruajtjes për 5 % të llojeve dhe habitateve të kërcënua të mbrojtura deri në fund të kësaj dekade si **dekada e Kombeve të Bashkuara** për biodiversitetin 2011-2020.
- Në fushën e burimeve pyjore dhe kulosore: ulja me 40% të prerjeve të paligjshmeve të fondit pyjor (ii) Mbulimi 100% me plane mbarështimi për të gjitha ekonomitë pyjore në nivelkombëtar; (iii) Rehabilitimi i sipërfaqeve të degraduara në masën 40%.

Strategjia zbërthen realizimin e objektivave të saj në një program masash konkrete të shaqeruar me afatet kohore, institucionet përkatëse dhe parashikimet financiare. Këto masa ndiqen nga institucionet politike-bërëse dhe ato zbatuese. Kuadri ndërsektorial afrojn një trajtim modern dhe të integruar të sektorit mjedisor dhe sektorëve të tjera me ndikim të fortë në cilësinë e mjedisit si transporti, bujqësia, rregullimi i territorit etj. Ky konceptim pranon përgjegjësinë e ndarë midis shumë institucioneve qeverisëse, të nivelit qëndror apo vëndor, për mbrojtjen e mjedisit dhe amitjen e një zhvillimi të qëndrueshëm të vëndit. SNM mbështetet nga programe veprimi më të hollësishme që trajtojnë çështje specifike siç janë Strategjia dhe Plani i Veprimit për Biodiversitetin, Strategjia për Zhvillimin e Sektorit të Pyjeve dhe Kullotave, Strategjia e Peshkimit dhe Planit Kombëtar i Administrimit të Mbetjeve. Kjo Strategji Ndërsektoriale për Mjedisin bashkon elementët më të rëndësishëm të këtyre veprimeve në një tërësi të veinte dhe bashkëkohore.

1.4.2 PLANI KOMBËTAR PËR MANAXHIMIN E MBETJEVE

Mbeljet dhe trajtimi i tyre në territorin e Shqipërisë është një nga problemet e mëdha mjedisore ndonse ndikimi i tyre në shëndetin e njeriut është më i madh se ndotës të tjerë. Sidoqoftë, mbetjet (solide ose ujore/ujërat e zeza) ndikojnë në komponentë të tjerë mjedisorë si uji, ajri, toka dhe nëpërmes zinxhirit ushqimor dhe/ose kontaktit direkt me këto është mjaft i madh. Mbetjet ndodhen ngado dhe kultura së bashku me

mungesën e financimeve dhe sidomos ndërgjegjësimi i populsisë dhe rrjifa e përgjegjësisë së autoriteteve lokale mbeten sfida për të ardhmen. Nuk mund të ketë produkte bujqesore të pastërtë, shëndet të mirë, burime ujore të pa ndotura, biodiversitet, turizem dhe cilësi jete të lartë në se nuk manaxhohen mbetjet e ngurta dhe ujërat e zeza.

PPV lidhen ngushtesish me problemet e manaxhimit të mbetjeve dhe do të jenë një pengesë e madhe për zhvillimin në se nuk designohen, implementohen dhe mirëmbahan struktura dhe infrastrukturat e përshtatleshme. Ky studim do ti konsiderojë ato në detajtë më të mundeshme.

Plani Kombëtar i menaxhimit të mbetjeve në Shqipëri është përgatitur në vitin 2010 përmes një mbështetje nga BE (Zbatimi i Planit Kombëtar për Përafshimin e Legjislacionit Mjedisor në Shqipëri) studim i cili shërbeu si bazë për Ligjin nr.10 463, datë 22.9.2011 PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETJEVE.

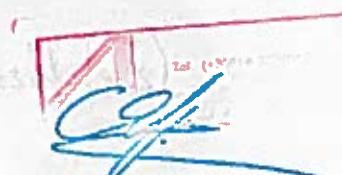
Qëllimi i Planit (të shprehur edhe në Ligjin respektiv) është: parandalimi/minimizimi i mbetjeve ose pakësimit të ndikimeve negative nga krijuimi dhe menaxhimi i integruar i mbetjeve si dhe përmirësimi i eficiencës se përdorimit të tyre.

Sfidat në fushën e Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve janë: (i) ngritja dhe funksionimi i Sistemit të Integruar të menaxhimit të mbetjeve; (ii) ndërgjegjësimi i komunitetit per trajtimin e mbetjeve; si dhe (iii) bashkërendimi administrativ ndërmjet strukturave qëndrore dhe vendore për zbatimin e legjislacionit për menaxhimin e Integruar të mbetjeve dhe qartësimin funksional të tyre.

Përcaktimi i përparësive në ligje, strategji, plane dhe programe të menaxhimit të Integruar të mbetjeve të trashëguara apo të atyre që krijohen bëhet duke pasur parasysh hierarkinë e mëposhtme: (a) parandalimin e mbetjeve; (b) përgatitjen përi ripërdorim; (c) riciklimin; (ç) rikuperime të tjera dhe (d) asgjësimin.

Në terma specifike Planit synon: Menaxhim i mbetjeve, parandalim i hedhjes së paautorizuar se mbetjeve dhe jo të miratuara nga autoritetet lokale në 2015, amrije e shkatërrimit të sigurt në nivel 75% të prodhimit të mbeturinave të rezikshme në 2025, dhe zhvendosje në 50 % të mbetjeve të ngurta jo të rezikshme në landfile inxhinierike në 2020, përmes: • Dokumenteve udhëzues për autoritetet vendore në planifikimin dhe operimin e grumbullimit të mbetjeve dhe heqjes, transportit dhe trajtimit • Përgatitje e studimeve dhe projekteve prioritare për menaxhimin e mbetjeve përi të siguruar ngritjen e të paktën 12 landfilave rajonale në 2020 dhe sítete për landfile inxhinierike dhe sanitare për grumbullimin e mbetjeve në nivel bashkak në të gjithë vandin nga 2025 • Krijimin e sítete për depozitimin e mbetjeve të rezikshme nga 2020

⁹ EuropeAid/124353/SER/ALB/001 //faolex.fao.org/docs/texts/alb113034.doc

1.4.3 STRATEGJIA KOMBËTARE PËR BIODIVERSITETIN

Strategjia dhe Planit i Veprimit për Biodiversitetin (miratuar me VKM 532 date 5.10.2000). Konventa mbi larminë biologjike ose siç njihet shkurt Konventa e Diversitetit Biologjik (KDB) u nënshkrua nga Shqipëria në 5 Janar 1994. Me hyrjen në këtë konventë Shqipëria, me gjithë vështirësitë e një vendi në tranzicion, është përpjekur të marrë përgjegjësitet që rjechin nga kjo konventë. Agjensia Kombetare e Mjedisit (AKM) (më parë Komiteti i Mbrotjes së Mjedisit, KMM) u ngarkua nga Qeveria Shqiptare me detyrën e përgatitjes së Strategjisë dhe Planit të Veprimit të Biodiversitetit (SPVB) për vënien në jetë të Konventës.

Shqipëria ka qenë dhe mbelet pjesëmarrëse e iniciativave europiane dhe rajonale në përgjigje të KDB-së, në mënyrë të veçantë të Strategjisë Pan-Europiane të Diversitetit Biologjik dhe Pejsazhor (SPEDBP). Edhe pse një vend i vogël, Shqipëria shquhet për një diversitet biologjik e pejsazhor të pasur. Në origjinë të këtij diversiteti qëndrojnë pozicioni gjeografik, faktorë gjeologjikë, pedologjikë, hidrologjikë, reliivi dhe klima. Relievi i thyer dhe vertikaliteti i theksuar kanë krijuar kushte për ekzistencën dhe ruajtjen e një numri llojesh reliktë, endemikë e subendemikë; 27 llojet endemike dhe 160 subendemike të bimëve të larta që rriten në vendin tonë paraqesin një rëndësi të veçantë ruajtjeje. Diversiteti i lartë i ekosistemave dhe habitateve (ekosisteme detare, bregdetare, laguna e vende të lagëta, delta lumenjsh, duna ranore, llqene, lumenj, shkurreta mesdhetare, pyje gjethetgjerrë, halorë dhe të përzjerë, lividhe e kultivata subalpine dhe alpine, ekosisteme të maleve të lartë), ofron një larmi të pasur llojesh bimore e shtazore; rrëth 3,200 lloje bimësh të larta dhe 756 lloje rrugorësh raportohen deri më sot në Shqipëri. Flora e Shqipërisë përfaqësohet me afro 30% të florës Europiane. Pyjet e lartë të Shqipërisë mbajnë komunitete gjitarësh të mëdhenj si ujku, ariu, rrëqebulli, dhia e egër etj., si dhe komunitete karakteristike shpendësh të lidhur me pyjet e virgjër. Lagunat bregdetare dhe liqenet e mëdhenj në brëndësi të vendit përfaqësojnë zona të rëndësishme veçanërisht për dimërimin e shpendëve migratorë; mesatarisht rrëth 70 lloje shpendësh uji me një numër prej 180,000 individë kalojnë dimrin në to. Shqipëria është një pikë e rëndësishme e kryqëzimit të mugëve migratore të shpendëve, lakuriqëve të natës dhe insekteve. Një mbështetje financiare prej Bankës Botërore nëpërmjet programit të Ndihmave Globale për Mjedisin (NGM) iu vunë në dispozicion ne vitin 1999 Agjencise Kombetare te Mjedisit për përgatitjen e Strategjisë dhe Planit te Veprimit per Biodiversitetin.

Parime Strategjike te SPVB:

Zbatimi i Konventës së Diversitetit Biologjik mund të arrihet vetëm me pranimin dhe respektimin e objektivave dhe të parimeve të ruajtjes dhe zhvillimin e praktikave të një zhvillimi të qëndrueshëm në sektorë që lidhen me biodiversitetin si: bujqësia, pylltaria, peshkimi, energjia dhe industria, urbanizmi, transporti, turizmi, administrimi i ujравës dhe mbrojtja. Parime të tillë të pranuara ndërkombëtarisht dhe të paraqitura në SPEDBP janë:

- **Parimi i Vendimarrjes së Kujdesëshme:** vendimet tē merren mbi bazën e informacionit më tē mirë ekzistues dhe, ato përshtasin, sa më shumë tē jetë e mundur, masa që marrin në konsideratë aspektet ekonomike dhe sociale të cilat nga ana e tyre shërbejnë si shërbengues dhe motivues për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm tē diversitetit biologjik dhe pejsazhor.
- **Parimi i Mënjanimit/Shmangjes:** zbatimi i procedurave që kërkojnë kryerjen e vlerësimit tē ndikimit në Mjedis (VNM) për çdo aktivitet që pritet tē ketë efekte tē ndjeshme në diversitetin biologjik dhe pejsazhor dhe sigurimi, kur është e përshtatëshme, i pjesëmarrjes publike në këto procedura.
- **Parimi i Parandalimit:** me qëllim shmangjen ose minimizimin e efekteve tē dëmshme tē mundëshme tē aktiviteteve mbi diversitetin biologjik dhe pejsazhor.
- **Parimi i Transferimit/Zhvendojes:** aktivitetet që priten tē kenë ndikime tē ndjeshme në diversitetin biologjik dhe pejsazhor dhe që s'mund tē shmangen, duhet, kur është e mundur, tē zhvendosen në zona ku ato mund tē shkaktojnë më pak dëme.
- **Parimi i Kompensimit Ekologjik:** efektet e dëmshme tē ndryshimeve fizike në zonat me vlera tē larta tē diversitetit biologjik dhe pejsazhor që s'mund tē mënjanohen duhet tē ekilibrohen me masa ruajtëse kompensuese nga pala/subjekti që i shkakton ato.
- **Parimi i Integritetit Ekologjik:** proceset ekologjike përgjegjëse për mbijetesën e llojeve duhet tē mbrohen, ndërsa habitatet nga tē cilat varet mbijetesa e tyre duhet tē ruhen.
- **Parimi i Restaurimit dhe Rikrijimit.** Ky nënkuption rehabilitimin e diversitetit biologjik dhe pejsazhor kur është e mundur dhe rikrijimin e tij në se kjo mund tē arrihet përmes marrjes së masave për shpëtimin dhe rehabilitimin e llojeve tē kërcënuara apo krijuar tē kushteve tē përshtatëshme.
- **Parimi i Teknologjisë dhe Praktikës.** më tē mirë nga pikëpamja mjedisore, që janë tē përshtatëshme për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm tē diversitetit biologjik dhe pejsazhor.
- **Parimi: Ndotësi/Dëmtuesi paguan.** Sipas këtyj parimi pala përgjegjëse duhet tē mbulojë sa më shumë tē jetë e mundur koston e masave për parandalimin, kontrollin dhe zgogërimin e dëmit në diversitetin biologjik dhe pejsazhor.
- **Parimi i Pjesëmarrjes Publike dhe i së Drejtës së Publikut për Informim:** për realizimin me sukses tē mbrojtjes së diversitetit biologjik dhe pejsazhor duhet tē sigurohet një mbështetje e rjaftueshme dhe aktive e publikut, nëpërmjet përfshirjes së personave privat dhe publik, komunitetit shkencor, individëve e grupeve tē tjera civile që përdorin resurse tokësore dhe detare në procesin e marrjes së vendimeve, përmes medias dhe perfshirjes së këtyre çështjeve në programet e edukimit.

1.4.4 STRATEGJIA E PYJEVE DHE KULLOTAVE

Pyjet dhe kullotat përbjegjne nje trashëgimi me vlera jo vetëm për Shqipërinë, por edhe për rajonin e me gjerë. Ajo duhet të mbrohet dhe qeveriset në mënyrë të tillë që të mundësojë një zhvillim më të madh ekonomik në të ardhmen, duke kontribuar ne uljen e nivelit të varfërisë, pa prishur ekilibret biologjike natyrore. Në të kaluarën përfshire dhe vitet e tranzicionit, sidomos pyjet janë vlerësuar për rëndësinë ekonomike, duke nënveftësuar aspeklin shumëfunktional të tyre. Veçse shfrytezimi i tyre nuk çon velem në fitime por edhe në humbje (kur nuk shfrytezohet drejt) si rezultat i humbjes së mundësive për zhvillim në të ardhmen, rjedhoje e degradimit e desertifikimit të mijëdorisit pyjor e kulosor.

Strategjia për Zhvillimin e Pyjeve dhe Kullotave ka si qëllim sigurimin e menaxhimit dhe zhvillimit të qëndrueshem e shumefunktional të burimeve pyjore dhe kulosore ne përputhje me politikat qeveritare të synuara në këtë sektor. Konservim i vazhdueshem, përdorimi racional dhe vleresimi i drejt i të mirave publike të eko - sistemeve pyjore dhe kulosore, në përputhje me interesat e shëresave te ndryshme të populisës realizohet nëpërmjet një qeverisje të qëndrueshme e shumëfunkcionale.

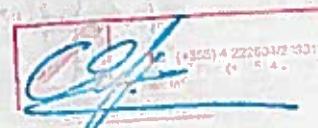
Strategjia e Zhvillimit të Sektorit të Pyjeve e Kullotave hartohet duke u mbështetur në zhvillimet social – ekonomike të vendit, reduktimit të varfërisë në zonat rurale, ndryshimeve thelbësore që kanë ndodhur e do te ndodhin në drejtim të lëvizjeve demografike dhe nevojës për nje vlerësim shumëfunktional të burimeve pyjore e kulosore ku do të veçonim: pyjet si burim energjje, si burim i prodhimeve parësore dhe biomassës, si burim i diversitetit biologjik dhe i sekuestrimit të karbonit etj.

Mbrojja e burimeve natyrore dhe e natyrës në tërësi, ka përbërë prej disa dhjetra vjecarësh një argument të rëndësishëm për mbarë botën e qytetëruar. Kjo dëshnohet me numrin e madh të Konventave të nënshkruara nga shumica e shlesteve të botës ndër të cilat edhe Shqipëria. Kështu mund të përmendim Konventën e Diversitetit Biologjik (KDB) të vitit 1994, strategjinë Pan – Europiane të Diversitetit Biologjik dhe të pëlsazheve (SPEDBP) të cilat bëjnë fjalë për të cilat bëjnë fjalë për ruajtjen dhe menaxhimin e diversitetit biologjik e të resurseve gjenetike.

1.4.5 STRATEGJIA NDËRSEKTORIALE PËR ZHVILLIMIN RURAL DHE BUQËSOR 2014-2020

Strategjia Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Buqësor 2014-2020 (2014¹⁰) thekson si

¹⁰ Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014. Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Buqësor 2014-2020, FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË, Vol. 169, f. 8483

synim tē saj rritjen e prodhimit bujqësor nëpërmjet përmiresimit tē kushteve pér një zhvillim tē qëndrueshëm tē garantuar nga institucionale eficiente. Zbatimi i politikave tē sektorit do tē përcaktohet nga përbushja e një sërë kriteresh ndër tē cilat dhe ulja e ndikimit te saj mbi mjedisin. Strategjia Ndësektoriale pér Zhvillimin Rural dhe Bujqësor me perspektivën e anëtarësimit në BE përcaktion ndërrhyjet strategjike pér zhvillimin e bujqësisë dhe tē zonave rurale në Shqipëri që tē jenë tē afta tē përballen me sfidat e kërkeseve tē tregut tē vetëm evropian dhe pér përshtatjen e politikave shqiptare pér zhvillimin rural dhe bujqësor sipas PPB-së.

Për këtë arsy, SNZHRB-ja është hartuar në harmoni me parimet kryesore tē politikave tē ardhshme tē BE-së, PPB-në dhe politikat e para-aderimit (IPARD), duke zgjedhur ndërkohë masa politikash që kanë në fokus tē tyre trajtimin e problemeve specifike tē bujqësisë dhe tē zonave rurale në Shqipëri.

Vizioni pér zhvillimin e bujqësisë dhe tē zonave rurale në Shqipëri do tē mbështesë dhe zhvillojë kushtet e kuadrit tē duhur pér një sektor agroshqimor efikas, novator dhe tē qëndrueshëm, tē aftë pér tē përballuar presionin e konkurrencës dhe pér tē përbushur kërkesa e tregut tē BE-së përmes një shfrytëzimi tē qëndrueshëm tē burimeve dhe zonave rurale produktive, duke ofruar aktivitete ekonomike dhe mundësi punësimi, përfshirje sociale dhe cilësi jetese pér banorët në zonat rurale.

Pér tē arritur këto objektiva tē përgjithshme janë përcaktuar këto fusha politikash:

- Ndërrhyje pér zhvillimin rural;
- Ndërrhyje kombëtare që lidhen me mbështetjen e tē ardhurave tē fermerëve, zhvillimin e infrastrukturës rurale dhe garantimin e shanseve tē barabarta;
- Zhvillimi institucional, legjislacioni dhe zbatimi i tij.

Objektivat e matshme kryesore tē politikave janë:

- Norma e rriljes reale ekonomike e sektorit bujqësor me deri në 5% deri në vitin 2020;
- Rritja e produktivitetit tē punës në bujqësi me tē paktën 8% në vit pér njësi vjetore pune (NJVP)/të punësuar me kohë tē plotë në vitin 2020;
- Rritja e produktivitetit tē punës në agropërpunim me tē paktën 5% në vit pér njësi vjetore pune (NJVP)/të punësuar me kohë tē plotë në vitin 2020;
- Sjellja e tē gjitha fermave dhe e operatorëve agropërpunues tē regjistruar në përpuljje tē plotë me standardet e BE-së deri në vitin 2020;
- Rritja e përmasës mesatare tē fermës në tē paktën 2,5 ha në vitin 2020; dhe mitja e përmasës mesatare tē fermave tregtare në 3,5 ha.
- Përmirësimi i organizimit tē zinxhirit tē vlerës nëpërmjet krijimit tē 100 shoqatave dhe grupeve tē prodhuesve dhe llojeve tē ngjashme tē bashkëpunimit tē fermerëve në vitin 2020;
- Përmirësimi i raportit eksport-import në raport 1:3 në vitin 2020;

- Krijimi i një sistemi institucional të plotë dhe gjithëpërfshirës të MBZHRAU-së, i një kuadri regulator dhe një sistemi të duhur zbatimi në përputhje me BE-në dhe PPB-në;
- Krijimi i 9000 vendeve pune në aktivitetet e përpunimit agroushqimor në periudhën 2012 - 2020;
- Krijimi i 50-100 mikrondërmarrjeve dhe i 500- 1000 vendeve të reja pune në zonat rurale përmes diversifikimit të aktiviteteve që sjellin të ardhura;
- Krijimi i 5000 vendeve pune në aktivitete jobujqësore dhe shërbime të tjera.

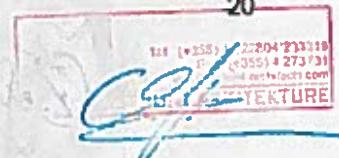
1.4.6 DRAFT STRATEGJIA E TURIZMIT 2014-2015¹¹

Draft-Strategjia vodos si parakusht zbatimin e parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm nga lë gjitha nivelet e planifikimit, vendimarjes dhe menaxhimit. Për sigurimin e zhvillimit të qëndrueshëm dhe renditjen e veprimeve sipas përparësisë, është e nevojshme që në dy nivelet të zbatohet një metodë e planifikimit për turizmin bazuar në parimin e udhëheqjes nga ekspertiza, pjesëmarjes, rezultateve të balancuara për zhvillim të qëndrueshëm dhe renditjes së veprimeve sipas përparësisë

Strategjia vodos parakushtet e zhvillimit të turizmit të qëndrueshëm edhe nisur nga fakti që turizmi është i ndërthur me zhvillimin e fushave të tjera dhe kërkon një bashkëpunim dinamik me ministritë e linjës. Orientimet përfshirë burimet natyrore, ekosistemet, peizazhet, biodiversitetin etj. dhe, në disa zona, edhe do të mbështetet nga përmirësimi i mjedisit ekzistues.

- Mbi ketë Princip synohet që të:
- Punohet për rezultate pozitive në periudhë afatgjatë dhe jo për maksimalizimin e fitimit në periudhë afatshkurtër.
  - Zhvillimi i turizmit do të bazohet dhe mbështesë mbrojtjen e mjedisit, përfshirë burimet natyrore, ekosistemet, peizazhet, biodiversitetin etj. dhe, në disa zona, edhe do të mbështetet nga përmirësimi i mjedisit ekzistues.
  - Zhvillimi i turizmit do të sigurojë strukturat sociale dhe mirëqenien sociale të banorëve të destinacioneve turistike, të njerëzve që punojnë në këtë biznes dhe të gjithë shoqërisë.
  - Zhvillimi i turizmit do të mbështesë mbrojtjen dhe ruajtjen e trashëgimisë kulturore, zakoneve dhe traditave kulturore.
  - Burimet e turizmit do të inventarizohen, auditohen, mbrohen dhe përmirësohen.
  - Gjithë projektet e reja përfshirë zhvillimin e turizmit do të vierësohen paraprakisht dhe, pas zbatimit, do të monitorohen përsa i takon ndikimit të tyre të mundshëm lidhur me kriteret e mësipërme.

¹¹ Korniza e strategjisë së turizmit 2014-2020 me ... - ShtetiWeb

1.4.7 PLANI KOMBËTAR I VEPRIMIT PËR ZBATIMIN E KONVENTËS SË AARHUS-it

Ndër Konventat mjedisore, me të drejtë, Konventa e Aarhusit është vlerësuar më e rëndësishmja, si Konventa e demokracisë në fushën e mjedisit. Konventa e nenshkuar nga Shqipëria qe ne vitin 1998, përfaqëson një dokument madhor ndërkombëtar me karakter të theksuar politik, sepse kërkon të realizohen në praktikë liri dhe të drejta bazë të njeriut në fushën e mjedisit.

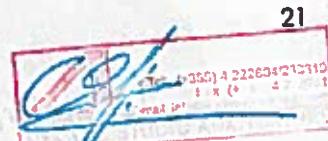
Si dokument iuridik ndërkombëtar, Konventa përfaqëson një tërësi të drejtash, detyrimesh, rregullash e procedurash të detyrueshme për zbatim për shtetet që e nënshtuanjë dhe e ratifikojnë. Kërkesat e Konventës, të drejtat dhe detyrimet që ajo përmban, janë orientuar në momente kyç të marrëdhënieve mjedisore dhe grupohen në tri drejtime themelore të tyre që jo pa qëllim janë quajtur edhe tri shyllat e Konventës:

- E drejta e publikut për të patur e për të këruar informacion mjedisor;
- E drejta e publikut për të marrë pjesë në vendimmarrjet publike për çështje të mjedisit;
- E drejta e publikut për t'u ankuar në gjykatë për çështje të mjedisit.

Eshë dokumenti bazë që parashtron politikën shtetërore për miljen e rolit aktiv të shoqërisë civile, të publikut, të OJF-ve, të organizatave të biznesit e të individit në fushën e mbrojtjes së mjedisit. Qëllimi themelor i hartimit, i miratimit dhe i zbatimit të tij është plotësimi i detyimeve kushtetuese ndaj shletasve që ata të janë të informuar për gjendjen e mjedisit që mjedisit të mbrohet e të administrohet sipas kërkesave të parimit të zhvillimit të qëndrueshëm dhe që ata të jetojnë në një mjedis të shëndetshëm dhe ekologjikisht të përshtaishëm për vete dhe për brezat e ardhshëm. Në këtë mënyrë, ai nxit përafrime të dukshme me legjislacionin komunitar për çështjet e mjedisit, i cili, gjithashu, synon të kontribuojë për ruajtjen, mbrojtjen dhe përmirësimin e cilësisë së mjedisit, si dhe për mbrojtjen e shëndetit njerëzor.

Syntimet e Konventës janë të gjera dhe shumëplanëshe prandaj duke ruajtur këtë tipar të saj. Strategjia dhe plani i veprimit, me konstatimet e analizat që bën, si dhe me kërkesat që parashtron, synon t'u hapi rrugë të gjera zbatimi, me qëllim që të konsolidohen edhe në Shqipëri mendësi, psikologjil, metoda pune e veprimitari praktike bashkëkohore për administrimin dhe mbrojtjen e mjedisit, të cilat duhet të zbatohen, më së pari, në zbatimin e kërkesave që shtron Konventa dhe konkretisht:

- Në përcaktimin e rregullave, procedurave e afateve të sigurimit, përpunimit dhe publikimit të vazdueshëm të informacionit mjedisor, si dhe të plotësimit të kërkesave të publikut për të (aktiv dhe pasiv);
- Në tërheqjen në mënyrë të publikut dhe të pjesëmanjes së tij në vendimmarrjet publike për çështje të mjedisit;

- Në konsolidimin e rregullave dhe të praktikave të thjeshta e operative që publiku tē ushtrojë natyrshëm tē drejtën ankimore në rrugë administrative dhe gjyqësore për çëshlje tē mjedisit.

Si dokument i rëndësishëm shtetëror në fushën e mbrojtjes së mjedisit, Strategjia dhe Plani Kombëtar për zbatimin e Konventës së Aarhusit, vjen kur mbrojtja e mjedisit po meriton gjithnjë e më shumë vëmendje tē veçantë nga qeveria dhe publiku. Tashmë, për të gjithë është mëse e qartë se mbrojtja e mjedisit përbën një nevojë të domosdoshme për të arritur zhvillim ekonomik shoqëror të shëndetshëm e afatgjatë dhe cilësi tē lartë jetese për sot dhe për të ardhmen e qytetareve. Per perbushjen e detyrimeve të Konvetës dhe në zbatim tē kësaj Strategjje kuadri ligjor për mjedisin ka adaptuar dhe normuar juridikisht e praktikisht realizimin e informimit të publikut për mjedisin, manjen e mendimit të iij në vendimarrjen mjedisore dhe aksesin për tiu drejtar organeve ankimese për cëshlje që lidhen me mjedisin.

2 VLERËSIM I GJENDJES MJEDISORE

2.1 KLIMA

Klima në fushën bregdetare është tipike mesdhetare, me reshje mesatare të 893 mm në Divjakë. Rreshjet ne Divjakë në masën 70 deri 75% ndodhin nga tetor deri në mars. Avullimi vlerësuar nga të dhënat klimatologjike të stacionit të Vlorës (Instituti Hidrometeorologjik, 2001) të arinjët një vlerë vjetore prej rreth 1200 mm.. Edhe pse ko një deficit hidro-klimatike, kjo nuk është aq e rëndësishme si në fusha të tjera perëndimore të Mesdheut. Kjo nënkuption se edhe me pellgun e saj të kullimit, laguna është përballur gjithmonë sezonalitet të fortë në regjimin e saj të ujit dhe kripësi, siç është zakonisht rasti për lagunat bregdetare të Mesdheut.

Një variabel-i rëndësishëm klimatike për hidrologjinë lagunës është era, e cila lejon përzierjen e ujërave dhe mit ose neutralizon efektin baticës në shkëmbimet e ujit me detin. Gjatë pranverës dhe verës muaj, drejtimin e erës mbizotëruese (Instituti Hidrometeorologjik, 2001) është nga Veriu dhe Perëndimi.

Temperatura mujore mesatare, reshjet dhe evapotranspirimi ne Divjakë

Muaji	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Viti
Temp(°C)	8,2	9,1	11	14,	18,	22,	24,	24,	21,	17,	13,	9,7	16,2
Prec. (mm)	117	103	87	81	66	35	25	34	57	93	146	119	963
Evap. (mm)	49	55	66	85	110	134	146	146	130	106	79	58	1163

Temperaturat maksimum dhe minimum janë vërejtur në muajin Gusht (maksimum) dhe Janar ndërkohë që rreshjet me te vogla në Gusht dhe me te madhate ne nentor. Evapotranspirimi me-i larte ne komët dhe gusht ndersa me-i ulet ne muajt e dimrit. Deficiti-i lageshtise, si ne gjilthe zonen mesdhetare eshte ne sezonin e veres dhe vjeshtes deri ne muajin Nentor.

2.1.1 NDRYSHIMET KLIMATIKE

Vitet e fundit, si në gjilhë zonën mesdhetare, intensiteti-i rreshjeve eshte më-i larte se dekada më parë: në ditë të veçanta, ne vjeshtë sidomos, për 24 ore ka patur deri ne 125 mm shi. Këto konsiderohen si "aksidente meteorologjike" të cilat janë bërë frekuente dhe me ndryshime ose jo të klimës, shkaklojnë përmbyllje. Vitet e fundit Lumii Shkumbinit dhe përenj te zonës kanë dale disa herë në vit nga shtratit duke shkatuar përmbyllje. Në vitin 2013 dhe 2014 në zonen e Çermes është përmbytur gjatë dimrit për shkak te parjes së argjitudes se Shkumbinit, ne kete segment.

Demilitmet kane qene me pasoja ne ekonominë e qendres administrative të Cermës..

Në kontekstlin e ngrohjes globale, të vertetë ose jo se: "aktiviteti human shkakton ndryshimet klimatike në temperaturë, shkrijen e akuve dhe ndryshime ne intensitetin e reshjive" pritet mitja e temperaturës (bazuar në modelime kompjuterike) me rreth 1 grade celicus ne fund te ketij shekulli. Këto ndryshime do shoqërohen edhe me mitjen e ekstremiteteve klimatike të cilat do intensifikojnë ngjarjet e pa dëshëruara si përmbytjet dhe thatësitrat e gjata. Kjo do verë në përkëpytje zhvillimin e qëndrueshem te burimeve natyrore, përmbytjet dhe sidomos zhvillimin e buqesise dhe burimeve ujore.

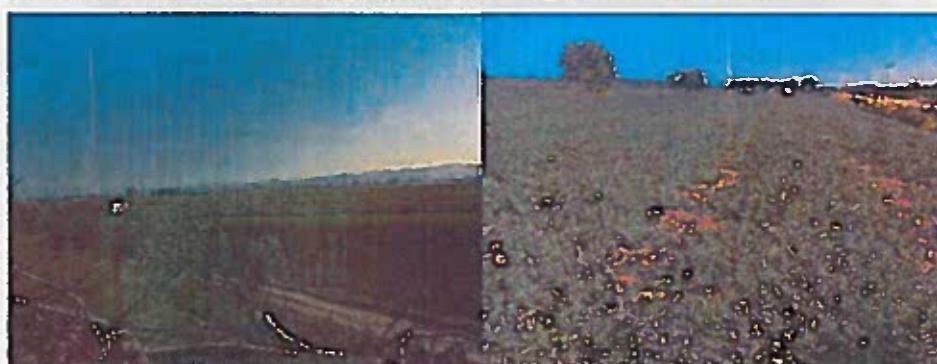
Problemi me i mprehti që lidhet me ndryshimet klimatike eshte ai i tokave buqesore dhe ligatinave. Disa sipërfaqe te rendesishme buqesore do te jene ne trezit sepse ndodhen nga +5 deri ne - 3 m mnd cko do te thote se jane te kercenuara nga avancimi i ujit te detit duke i përmbytur ato. Nga ana tjeter, intruzioni detar kerenon seriozisht ligatinat duke i sjelle humbje te konsiderueshme biodiversitetit sidomos faunes mikrobentike dhe invertebroreve te tjere.

Ne planin e prodhimitarise buqesore, zhvillimi të turizmit dhe cilësisë së jetës zona e Divjakës karakterizohet si nga më potencialet ne Shqipëri.

2.2 PËRSHKRIMI-i KUSHTEVE FIZIKE TË ZONËS

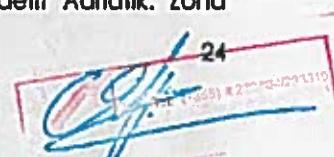
2.2.1 KUSHTET GJEOGRAFIKE

Bashkia Divjakë shtrihet në pjesën qëndrore të Shqipërisë dhe kufizohet në veri me bashkinë e Kavajës në lindje me bashkinë Lushnjë, në jug me bashkinë Fier dhe në perëndim me Detin Adriatik. Bashkia ka një sipërfaqe prej 309.58 km² dhe kryeqëndra e saj është qyteti i Divjakës. I gjithë territori përbëhet kryesisht nga zona rurale, të cilat kanë shtrirje veri-jug. Bashkia Divjakë përbëhet nga pesë njësi administrative të cilat janë; Divjakë, Tërbuf, Grabjan, Gradisht dhe Remas.

Pamje e zonës fushore ne Divjakë (perime dhe bostan)

Në planin geomorfologjik bashkia e Divjakës paraqet një vazhdimësi territoriale të zonës gjeografike të Divjakës dhe pjesës jugore te bregdetit Adriatik. Zona

kodrinore perendimore e Divjakës kanë të njejtën morfologji dhe zhvillimi i tyre në të ardhmen duhet shikuar si një zhvillim rajonal, jo i shkëputur. Në pikepamje të ekosistemve në Divjakë dallohen tre te tillë: fushore bregdetare e asocuar me ligatinen e Karavastasë, ekosistemi kodrinor që ndan fushen e ulet të Divjakës me fushën e brëndëshme të Myzeqesë i perfaqesuar ketu me qëndrat administrative të Tërbufit, Grabianit, Remasit, dhe Gradishtës dhe ekosistemin e fushës së Tërbufit.

Pamje nga Ishati Zharrnet në sistemin kodrinor Sulzotaj-Terbuf-Gradishle, në cë të Lagunës (pamje jug perendmore te qendres administrative Divjakë)

Ekositemi më i rëndësishëm në planin peisazhist, turistik, të biodiversitetit dhe bujqesor eshte ai i Divjakës që përfshin fushen rrotull Lagunes se Karavastasë, fushat e lagura nga bregdeti dhe Laguna të ashtuquajtura wetland, pjellore dhe me peisazh terheqës për zhvillimin e turizmit.

Përveç lagunës dhe tokave të lagura, më specifiksht, në këtë zonë ka estuare, ujëra të cekta detare, këneja të kripura, mbiuje pyjesh aluvialë, duna rëre, kanale kullimi dhe ujëtëse, argjinatura mbrojtëse, toka bujqësore që përmbyten në mënyrë sezionale, pyje të mbjellë artificialisht etj. Laguna e Karavastasë ndahet nga deti nga një brez i ngushtë litoral. Në pjesën qëndrore të kësaj zone në pjesën fushore që ndan lagunën nga vargu kodrinor vendoset qyteti i Divjakës.

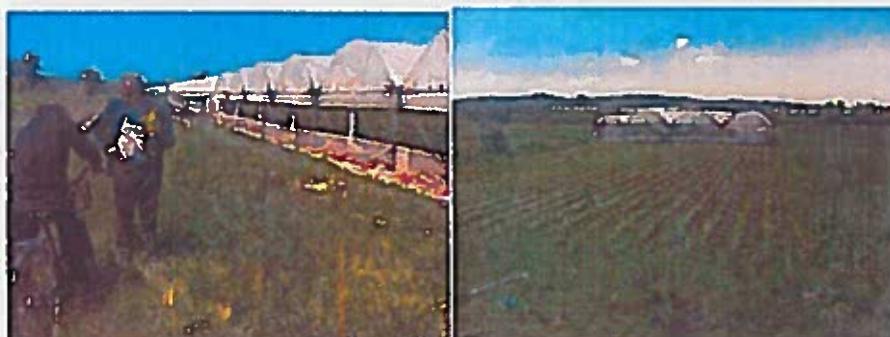

Pamje e tokave të lagura (wetlands), të kripura, në përendim të Divjakës (per rrith Lagunës)

Zona kodrinore identifikohet me vargun kodrinor të Divjakës i cili fillon në jug në fshatin Babbunjë dhe vazhdon deri në Bishçukas në veri. Kreshta e kdroave ku lartësitë maksimale janë rreth 100 deri afër 200 m mnd të përfaqësojnë edhe ujëndarësin ndërmjet fushës së Lushnjës në lindje dhe lagunës së Karavastasë në perëndim. Nga kufiri ujëndarës kuotat ulen gradualisht drejt lindjes dhe perëndimit deri në lartësitë 0 m mnd. Pjesa kodrinore në fjalë ndërpitet nga përrënj apo përkohë të shumta praktikisht të thata. Faqet e buta të kdroave kultivohen intensivisht por ka edhe sipërfaqe të mbuluara nga shkure mesdhetare.

Zona fushore në bërndësi të fushës së Myzeqesë përfshin gjithë zonën fushore të Çermave, Grabianit, Gradishtës si dhe sipërfaqe të gjëra të gjysmës perëndimore të fushës së Lushnjës përfshi edhe ish kënelën e Tërbullit. Zona fushore lindore është e përkruar nga një sistem shumë i dëndur kullues i cili në pjesën më të madhe e grumbullon ujin në Emisarin e Tërbullit. Ky i fundit mbasi kalon në periferinë veriore të vargut kodrinor të Divjakës kthethet drejt perëndimit dhe derdhet në afërsi të grykëderdhjes se lumit Shkumbin, pranë detit Adriatik. Kuotat më të ulta të kësaj zone, rreth -1 deri 2 m mnd ndodhen në pjesën qëndrore të ish kënetës së Tërbullit; ato rrilen deri rreth 10 m mnd drejt Çermave në veri dhe deri rreth 15 drejt Këmishtajt në jugë. Territori i qëndrës Remas, kufiri jug lindor i territorit të bashkisë Divjakë bën pjesë në zonën qëndrore te fushes se Myzeqesë ndonse karakterizohet nga të njëta cilesi gjeomorfologjike të zonave me ne veri (Gradishtë dhe Grabian).

Fusha të kultivuara në Divjakë (perime në fushë dhe në sera)

(kategoria e ire dhe lile e tokave – Terbuf dhe Divjakë) dhe vecorite shumë të përshtateshme klimatike duke krijuar mikrozona për perime të herëshme dhe cilësore. Për arsyе të potencialiteteve të vecanta bujqësore dhe kapaciteteve turistike (plazhi dhe zona e mbrojtur e Divjakës) mireqenia eshte nga më të lartat nëpërmjet zonave të tjera rurale te Shqipërisë (pas Konispolit, Gorcanit dhe Koplikut).

2.3 ZONAT ME RËNDËSI TË VECANTË

Parku kombtar i Karavasta-Divjakë është pa dyshim zona më e rendesishme për biodiverzitetin, peizazhin dhe turizmin ndërkohë që ka edhe monumente natyrore të

shpërndara në territor me rendesi të vecantë, monumente kulturore si dhe shtëpi me zbulime arkeologjike.

Parku Kombëtar Divjakë-Karavasta është një zonë e mbrojtur në zonën bregdetare të Shqipërisë. Parku përbëhet prej ekosistemeve komplekse të tillë si laguna, pylli, toka bujqësore, etj. shumë e pasur në biodiversitet dhe habitate natyrore. Zona që përfshin parkun është pjesë e Konventës së Ramsar-it që prej vitit 1995.

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA DIVJAKË

Zonat e mbrojtura me interes kombëtar në Divjakë

Ishulli i Kularit dhe Ishulli i Pelikanit: janë monumente natyrore pjesë e Parkut Divjakë-Karavasta, me vlera të medha për biodiversitetin e zonës por dhe turizmin. Ishulli i Kularit ndodhet në grykderdhjen e lumit Shkumbin dhe ishulli i Pelikanit në veriperëndim të lagunës.

Zonë arkeologjike: gërmimet arkeologjike tregojnë se në kodrat e Divjakës deri në afersi të Tërbutifit kanë qënë të banuara që në kohët e lashta nga fisi i Taulantëve. Kjo dëshmohet nga rastet e shumë objekteve arkeologjike të gjetura në këto kodra,

si varret e shumta të vendosura në këto hapësira. Nga hapja e kanalit kullues në pjesën jugore të bashkisë në afersi të lishatit Mizë dhe Xeng u gjetën tjequlla rrëxulli, një gozhë 12 cm, dy rrota me diameter 8 dhe 10 cm si dhe fragmente enësh të ndryshme.

Kisha e Shën Thanasi është një element i fortë historik i bashkisë Divjakë, ndërtimi i së cilës daton 1778-a, kurse një vit më pas, piktorët grabovarë (Çetirët) Gjergj dhe Joan Katro e mbushën atë me afreske.

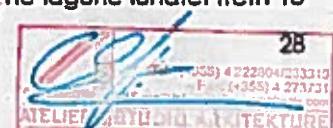
2.4 KUSHTET HIDROLOGJIKE DHE GJEOLQARKE

2.4.1 UJËRAT SIPËRFAQESORE

Territori i Bashkisë ndodhet në mes të dy rrjedhave të rendësishme ujore: Lumenjt Shkumbin (në veri) dhe Seman (në jug). Ujita por edhe fumizimi me ujë të thellë (aquifere/hidrologjike) i zonës bëhet nga uji i këtyre lumenjve. Kanalët ujilese marin ujë në Lumenjtë Shkumbin (Cerma dhe një pjesë e Divjakës) nëpërmjet tre pikave të marjes së ujit (Cerme, Sulzotaj dhe veri të Divjakes), nga Rezervuar i Thanes me kapacitet rrëth 30 milion m³ – llogaritur edhe ujin që sjell Devoll në rezervuar gjate gjithë viti, nga rezervuari i Divjakes (ne sistemin kodrinor ne lindje të saj) dhe nga lumi Seman (Remas dhe një pjesë e Gradishtes).

Nga ana tjeter lumenjte Shkumbin dhe Seman "diktojnë" vjen bregdetarët dhe atë te Karavastese se bashku me kanalët që e lidhin atë me detin.

Njësia hidrologjike më e rëndësishme e territorit të Bashkisë Divjakë është laguna e Karavastasë. Sipërfaqja e hapur ujore e lagunës së Karavastasë është rrëth 4,330 ha; ajo ka një thelli maksimale prej 1.5 m, dhe është e lidhur me detin përmes tre kanaleve. Vetëm kanali i verut llidh drejtëpërdrejt lagunën e Karavastasë me detin; kanalët qendrore dhe jugore lidhin lagunën e Karavastasë me një lagunë tjeter të vogël të quajtur "Godulla Jugore". Vija bregdetare e zonës së Divjakë-Karavastasë ka modifikuar në mënyrë të vazhdueshme konfigurimin e vet për shkak të grumbullimit të aluvioneve të Semanit dhe të Shkumbinit si dhe të detit Adriatik. Vija bregdetare Divjakë-Karavasta karakterizohet nga një dysheme e butë baltore. Sistemi i lagunës së Karavastasë (ligatinat e brendshme dhe të jashtme, disa prej tyre të quajtura në shqip "godulla", pjesa veriore e quajtur "Kulan"), bashkë me grykëderdhjet e Shkumbinit dhe Semanit dhe kanalët e drenazhit të Tërbufit dhe Myzeqesë formojnë një nga sistemet hidrologjike më të komplikuara dhe dinamike në Shqipëri. Regjimi hidrologjik i lagunës së Karavastasë përcaktohet kryesisht nga dinamika e procesit të ujëkëmbim me detin Adiatik. Kur niveli në detin Adriatik, filon të ulet si pasojë e formimit të zbalicës, nga laguna e Karavastasë, si rezultat i disnivelist, filon të rrjedhë në det një sasi e caktuar uji. E kundërtë, gjatë baticës uji lëviz nga deti drejt lagunës. Këto periudha të lëvizjes së ujit në një drejtim vazhdojnë nga 6 orë. Me regjimin hidrologjik lidhet edhe regjimi hidroklimik i lagunës. Sipas studimeve të Institutit të Hidrometeorologjisë kripshmëria e ujërave të lagunës ndryshon jo vetëm nga një stinë e vitiit në tjetrën, por edhe nga një zonë e lagunës në tjetrën. Në periudhën e lagët të vitit kripshmëria e ujit, në lagunë luhatet rrëth 18

deri 25 gr/l, kurse në periudhën e thalë të vitiit ajo luhalet nga rrëth 48 deri në 58 gr/l. Le të kujtojmë se kripshmëria e detit luhalet rrëth 33 deri 35 gr/l. Në regjimin hidrologjik dhe hidrokimik të lagunës ndikon së tepërmë avullimi vjetor nga laguna e cila i kalon 1000 mm/vit.

Situata hidrologjike e përshkruar më lart vitet e fundit ka ndryshuar në drejtëm negativ; ujëkëmbimi ndërrjet detit me lagunës është keqësuar dhe kjo ka çuar në riljen e përgjithëshme të kripëzimit të ujit të lagunës. Kjo situatë ndikohet negativisht edhe nga ndryshimet klimatike. Deti Mesdhe konsiderohet si një nga detet ku pasojat e ndryshimit të klimës do të janë më të dukshmet në vitet që do të pasojnë. Shumë zona tashmë janë prekur nga këto ndikime, veçanërisht erozioni bregdetar nga ngritja e nivelit të detit dhe ndryshimet në reshje.

Një burim i rendësishëm ekonomik janë rezervuarët me të cilët Territori i bashkisë Divjakë është i pasur. Ata krijojnë paisazhe piktoreskë në zonë. Bashkia përfshin në territorin e saj 17 rezervuarë të shpërndarë kryesisht në zonën lindore saj.

- Rezervuari i Divjakës
- Rezervuari Xeng 1
- Rezervuari Xeng 1
- Rezervuari Mizë
- Rezervuari Biçukas
- Rezervuari Gërmenj
- Rezervuari Shënkollas 1
- Rezervuari Shënkollas 2
- Rezervuari Grabjan 1
- Rezervuari Hajdaraj
- Rezervuari Fierseman
- Rezervuar Spolat 1
- Rezervuar Spolat 2
- Rezervuar Spolat 3
- Rezervuari i Kryekuqit
- Rezervuari Lekaj

Rezervuaret janë të lidhur me sisteme kanalesh vaditëse, të cilat përdorën nga banorët e fshatrave përethe.

2.4.2 KUSHTET GJEOLLOGJIKE

Territori i Bashkisë Divjakë në pikëpamje gjeologjike ndërtohet në përgjithësi nga shkëmbinj të rinj në pikpamje të moshës: shkëmbinjtë më të vjetër janë atë miocenit të mesëm – Pliocenit N2 dhe me të rinjtë janë atë të kuaternarit Q4. Shkëmbinjtë që ndërtojnë zonën kodrinore janë nëpërgjithësi më të vjetër; atë janë të moshave pliocenike. Zonat fushore mbulohet nga depozitë të reja kuatemore por poshlë tyre ndodhen formacionet pliocenike. Përkrahë më të detajuara, sidomos për zonën kodrinore, si shkembenjtë më të vjetër, jepen më poshtë.

Zona kodrinore qëndrore, ose kodrat e Divjakës, ndërtohen nga shkëmbinj të moshës pliocenit (N2). sipas dy tipeve: ato pakos së poshtëme dhe ato të pakos së sipërme. Pakua e poshtëme e formacioneve ploçenike (N2h), përhapet në anën perëndimore të gjysmës veriore të kodrave të Divjakës. Ato përfaqësohen nga depozitimet e seriës Helmësi që përbëhet kryesisht nga argjila me shtresa të rralla e të holla ranorësh kokërvogël. Pakua e sipërme e formacioneve ploçenike (N2r), përhapet në krejt pjesën tjetër të vargut kodrinor, përfaqësohet nga formacionet e suitës Rrogzhina e cila përbëhet kryesisht nga konglomeratë dhe ranorë shiresëtrashë me shtresëzime të holla argjilash dhe alevrolitesh. Trashësia e shtresave konglomeratike dhe ranore luhatet zakonisht nga disa metra në mbi 30 ose 40m. Konglomeratët dhe ranorët zakonisht janë të çimentuara me material karbonatike. Trashësia e përgjithëshme maksimale e formacioneve Rrogzhina është rreth 600-700 m.

Zona fushore lindore e cila përfshin një pjesë të madhe të fushës së Lushnjës nga lugina e lumit Shkumbin e deri në Këmishtaj, ndërtohet kryesisht nga depozitime të reja kuaternare. Ato përfaqësohen nga aluvione të lumit Shkumbin i cili më parë ka rrejdhur nëpër fushën e Lushnjës në drejtimin veri-jugë. Në këto depozitime dallohen kryesisht dy pako, e poshtëmja që përfaqësohet nga zhavore dhe e sipërmja që përfaqësohet nga suargjila, rana dhe argjila si dhe nga torfe në ish kënetën e Tërbufit. Trashësia e depozitimeve kuaternare rritet nga rreth 25-30 m afër lumit Shkumbin në rreth 80-100 m në jugë, në Këmishtaj. Depozitimet kuaternare mbështeten mbi formacionet ploçenike të seriës Rrogzhina.

Zona fushore-lagunore perëndimore e cila përfshin lagunën e Karavastasë dhe sipërfaqjet fushore përeth soj është e mbushur nga depozitime të reja kuaternare të shumëlojshme. Në pjesën veriore fusha mbushet nga depozitime aluviale kokërvogël (argjila deri në rana) të lumit Shkumbin. Në pjesën fushore rrëzë kodrave ka depozitime deluviale dhe ato kokërvogël, ndërsa gjithë zona e lagunës dhe vija bregdetare është e mbushur kryesisht nga depozitme detare të përfaqësuara së pari nga rëra me trashësi deri në 40-50 m. Këtu përfshihen gjithë dunat detare. Në tabanin e laguinës së Karavastasë ka një shtresë argjilarë poshtë së cilës vazhdojnë rërat bregdetare.

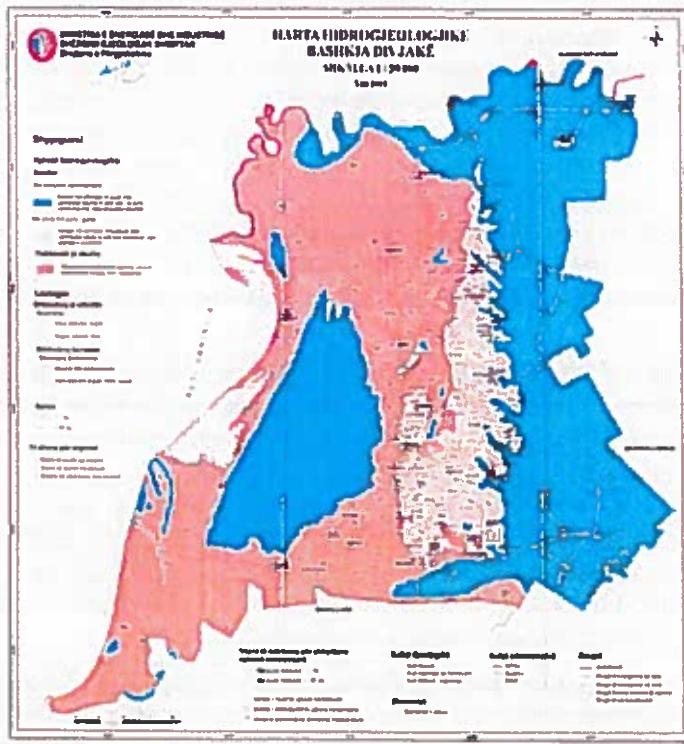
Zona fushore lindore është e mbushur nga depozitime kuaternare të shumëlojshme. Gjatë luginës së lumit Shkumbin mbizotërojnë aluvionet të cilat këtu përfaqësohen kryesisht nga depozitime rërash. Në pjesën qëndrore dhe veriore të fushës takohen përzjerje depozitimesh të ndryshme si suargjila, argjila dhe rana, kurse gjatë bregut të detit në një brez me gjërsësi që luhatet nga rreth 200 m deri në mbi 1 km ka depozitime ranash detare. Trashësia e depozitimeve kuaternare në këtë zonë arrin deri në rreth 70 m.

2.4.3 HIDROGJEOLOGJIA

Pjesa më madhe e territorit të Bashkisë Divjakë, zona kodrinore qëndrore dhe zona fushore-lagunore përendimore, nuk janë të pasura në ujëra nëntokësore, përkundrazi zona fushore lindore (fusha e Lushnjës, pjesa e brëndëshme e zones

fushore e Bashkisë Divjakë – Cerme, Grabian, Terbuf, Gradištë dhe Remas) përmban rezerva të rëndësishme ujërash nëntokësore.

Harta hidrogeologjike e zonës së bashkisë Divjakë

Në pikpamjen hidrogeologjike formacionet që ndërllojnë Bashkinë Divjakë ndahen në tre grupe të cilat përkruhen më poshtë:

Shtresa ujëmbajtëse me përhapje të gjërë dhe ujëmbajtje të lartë

Shtresat ujëmbajtëse lidhen me depozitimet zhavorrore që mbushin luginën e fushën e Lushnjës (në hartën hidrogeologjike tregohen me ngjyrë qielli të herët). Këto shtresa kanë parametra të mirë hidrogeologjike sikurse dukej në vlerat e tyre meastare të dhëna më poshtë: Trashësia e shtresës zhavorrore 10-25 m; Koeficienti i filtrimit rreth 50-150 m/ditë; Koeficienti i ujë përcjellshmërisë rreth 500-2000 m²/ditë; Prurjet specifike të puseve 4-5 deri 10-15 l/sek/m; Prurje maksimale të puseve 10-50 l/s.

Studimet e shumta hidrokimike kanë treguar se në gjysmën veriore të fushës (ne veri të qëndrës të ish kënetës së Tërbufit) cilësia e ujërave nëntokësore është e mirë; ojo plotëson Standartet Shtetërore për Ujin e Pijshëm. Në gjysmën jugore të fushës së Lushnjës cilësia e ujërave nëntokësore prishet (në jet kripëzimi i ujit dhe përmbajtja e squfurit përkakq të biodegradimit anaerob të shtresave të torfës ku prodhohet gaz

sulfidrik – H₂S) dhe ato janë të pa pjishme. Zona më e përshtatëshme për të shfrytëzuar ujërat nëntokësore të shtresave ujëmbajtëse zhavorrore është gjithë zona e Çermës. Rezervat e shfrytëzueshme të ujërave nëntokësore në zonën e Çermës janë rreth 500 l/s, por shfrytëzimi i tyre duhet barazpeshuar gjithashu edhe me sasinë e ujë që pompohet në Dushk përfurnizimin me ujë të Lushnjës.

Shtresa ujëmbajtëse me përhapje të gjërë dhe ujëmbajtje deri mesatare.

Këto shtresa ujëmbajtëse lidhen me formacionet konglomeratiko-ranore të serisë Rrogozhina të cilat në fregohen në hartë. Sikurse e përkruam më sipër ato zbulohen në sipërfaqe në zonën kodrinore si dhe ndodhen nën depozitumve kuaternare në pjesën më të madhe të fushës së Lushnjës. Shtresat ujëmbajtëse konglomeratike kanë zaje shkëmbinjsh të ndryshëm e të rumbullakosur mirë të cilat në pjesën më të madhe janë të çimentuara. Konglomeratët përbajnjë dy tipe hapësirash ujëmbajtëse të cilat janë çarjet dhe hapësirat e krijuara nga trejja e çimentos karbonatike. Vende vende konglomeratët si dhe ranorët janë të çimentuar dobët dhe në këtë rast përbajnjë ujëra poresh. Vlerat meastare të parametrave hidraulikë të këtyre shtresave janë: Trashësia e shtresave ujëmbajtës 10-15 deri 30-40; Koeficienti i filtrimit rreth 2-3 m/ditë; Koeficienti i ujëpërcjellshmërisë rreth 40-70 m²/ditë; Koeficienti i magazinimit 0.0005; Prurjet specifike të puseve 0.35-0.55 l/sek/m; Ujërat nëntokësore të shtresave ujëmbajtëse të serisë Rrogozhina nuk janë shumë të mira në pikëpamje cilësore. Këto ujëra nëntokësore janë zakonisht të forta, dhe shpesh përbajnjë hekur në sasi të lartë.

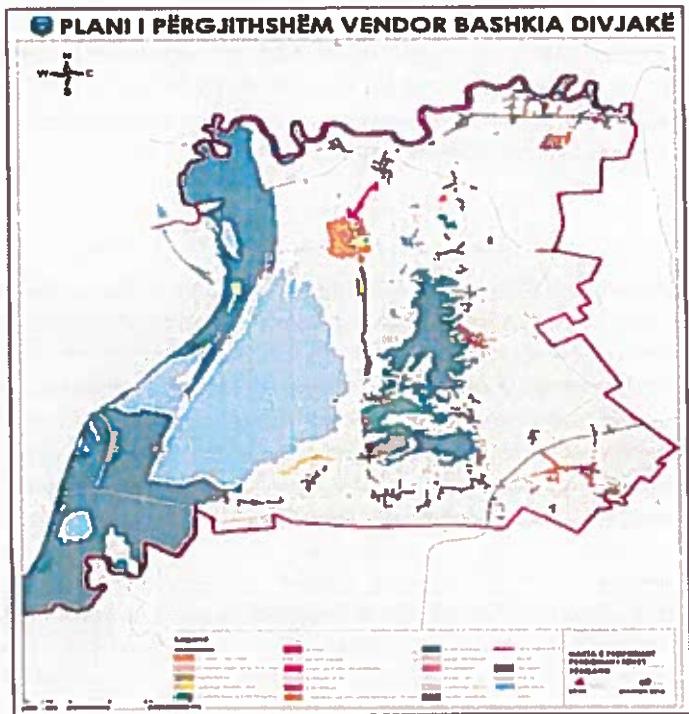
Shkëmbinj praktikisht pa ujëra nëntokësore.

Pjesa më e madhe e zonës fushore-lagunore perendimore përbëhet kryesisht nga formacione argjilore dhe ranore të cilat praktikisht nuk përbajnjë ose përbajnjë pak deri aspak ujëra nëntokësore. Në këto formacione nuk ka burime si dhe në to nuk vendosen puse për ujë. Sasira të vogla ujërash nëntokësore ndodhen vetëm në mbulesat kuaternare të përfaqësuara kryesisht nga rëra bregdetare. Këto ujëra nëntokësore shfrytëzohen me puse fshatare me diametër të madh ose me truma.

2.5 PERDORIMI I TOKES

Në Divjakë sipërfaqja dominohet nga përdorimi bujqesor me 19,941 ha, i ndjekur nga ujërat e brëndëshme me 8,966 ha pastaj nga pyjet dhe kullota me 5,439 ha dhe sipërfaqe urbane (përfshire industry, shërbime, infrastructure, qendra urbane dhe aktivitete social ekonomike) me afër 1,586 ha. (harta me poshtë). Divjaka kryesisht është vend bujqesor intensive por edhe me sipërfaqe të degraduara të pyjeve shkurreve dhe tokave të abandonuara.

Përdorimi-i tokës në Divjakë

2.5.1 TOKA BUJQESORE

Nga tabela më lart rezulton se toka bujqesore ze vendin e pare ndermjet gjithë kategorive të tjera te përdorimit te tokës. Divjaka potencialist mbetet nje nga rezervat me te rendesime te rajonit ne planin e prodhimtarise dhe produktivitetit. Me mikrozonat klimatike, kushtet per ujite, traditen dhe eksperiençen e mire te banoreve ne praktika te mira te prodhimit sot jane ne rend te pare per prodhimin e perimeve te fresketa. Megjithate, perseri sipërfaqja e tokes bujqesore qe kultivohet intensivisht eshte vetem 9.012 ha ku teknika agronomike jane nga me te avancuara dhe ku rendimentet jane nga me te larla ne rajon, ose rreth 50 % e siperfaçes totale te tokes per bujqesi. Nje pjese e madhe e tokave bujqesore jane pa uje (rreth 7,258 ha ose 40% e totalit te tokave per bujqesi). Rreth 3270 ha toka jane lene djerre (sidomos ne fushen e Terbufit- Grabian dhe Cerme e Poshteme). Sipërfaqja e ullishteve eshte 268 ha, vreshlave 55 ha dhe e pemtoreve te tjera 49 ha ose vetem 10% e tokave potencialisti te kultivueshme ne sistemin kadrinor qe fillon nga Sulzotaq dhe mbaron ne Remas.

2.6 PYJE DHE KULLOTA

Në territorin e bashkisë Divjakë pyjet dhe kullotat zënë një sipërfaqe prej 5438 ha që i përket sistemit natyror. I shtrirë në pjesën lindore në lartësinë e kodrave dhe gjilashut në pjesën perëndimore mes hapësirës që lidh zonën e plazhit me Lagunën e Divjakës. Sistemi natyror përbëhet nga njëshumë llozhë habitatesh si pyje gjethë gjërrë, halorë, sklerofitë, pyjet e përziera dhe prezencia e dunave ranore. Elemente këto që përbëjnë një pasuri me potencial të zhvillimit të turizmit natyror, dhe propozimt të aktivitetave mjedisore atraktive për zhvillimin e këtij sektori. Pyje te perzera me shkurret jone rreth 866 ha, pyje halore 1021 ha, gjethore 1805 ha, kullota 92 ha, ranishë 351 ha dhe bimesi ujore rreth 1313 ha.

2.7 UJËRAT E BRËNDËSHME

Sistemi ujor me një gjatësi prej 8965 ha përbëhet nga Lumi Shkumbin, degëzim i Lumit Seman, Emisari i Tërbufit dhe Myzeqesë bashkë me degëzimet e tyre, përrenjtë e përkohshëm apo të përhershëm, Laguna e Karavastait, si dhe rreth 23 km vijë bregdetare. Një sistem i pasur me potencial zhvillimi të aktiviteteve, ekonomike, energjetike, të peshkimit apo dhe të turizmit. Mungesa e një sistemi mbëshqetës infrastrukturor dhe politikave mirëmbajtëse kanë sjellë në mos shfrytëzimin e plotë të benefiteve që ofron ky sistem.

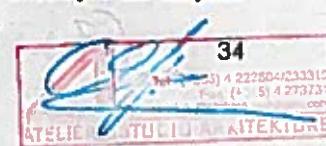
2.8 TOKË URBANE DHE INFRASTRUKTURE

Toka urbane qe përfshin zonat urbane brenda vijes se verdhe se bashku me ndertesat dhe vendet per magazina, shkolla dhe objektet te tjera social ekonomike z erre 1,568 ha.

Sistemi infrastrukturor i Bashkisë Divjakë zë një sipërfaqe prej 431 ha. Në nivel bashkë vihet re kryesisht prezencia e mugëve lokale, të rrugëve urbane kryesore e dytësore kryesisht në qendren e qytetit Divjake dhe në fshatin Grabjan, ndërkohë në fshatrat kodrinore dhe ato jugore aksesi është i ulët, ku dominojnë mugët e paasfaltuara.

2.9 AFTËSITË AGROPRODHUESE TË TOKAVE

Tokat e bashkisë Divjakë janë nga më të mirat në nivel vendi dhe sipas prodhuesherisë së tyre ato kategorizohen në Kategorinë të (në rreth 4200 ha) në Divjakë (1300 ha) dhe në Grabian, Cermë, Gradishtë dhe Remas (rreth 2,900 ha). Sipërfaqet e tokës së kategorisë së parë në Divjakë zënë rreth 32 % të tokave të kësaj kategorie në shkallë vendi. Tokat të tjera pjellore (kategoria e II dhe III) ndodhen në pjesën Cermë e sipërme, Cermë sektor, në anë të lumit Shkumbin, në Grabian, Remas dhe Gradishtë. Po ashtu pjesa më e madhe e tokave në Divjakë janë toka të kategorisë së dytë (rreth 2400 ha). Tokat e kategorisë më të ulët (kategoria III dhe IV) ndodhen në sistemin kodrinor të lindjes së Divjakes dhe sipërfaqja e tyre është e konsiderueshme. Harta e kategorive të tokave bazuar në treguesit e pjellorisë, tregon kështu mundësitet potenciale që ekzistojnë në Divjake

për efektshmerine dhe përshtatshmërinë e teknikave dhe llojeve të bimeve që do të kultivohen. Tokat e abndonuara zene adersisht 2900 ha ndersa tokat e kripura ose gjysem te kripura zene rreth 600 ha.

2.9.1 KARAKTERISTIKAT KIMIKO FIZIKE DHE PËRSHKRIMI-I TIPEVE TË TOKAVE NE DIVJAKE

Karakterizimi-i tipeve të tokave në Divjake dhe bashkë me to edhe karakteristikat kryesore të cilësive kimiko fizike të tyre të paraqitura më poshtë bëhet me qëllim të vlerësimit të tyre në pikepamje të përshtatshmërisë (suitability) dhe aftesive agroprodhuuese (capability).

Tipet kryesore të llojeve të tokave dhe karakterizimi fiziko-kimik-i tyre (Bashkia Dívjake)

Tipi Tokës	Vendi ku shihthen	Karakterizimi-i llopit	Përshtasmena e agroproduksione (kategorit nga I-ne X)
Plastic vertisol Dhe zemrëk Vertisol	Terbi i lish kembra dhis ne Dívjake per neil Logunes	Tokat livadore moshake kane profil me horizonte të differencuar nga ngjyra, tekstura, ngleshmeria dhe shkalla e agjëimit. Densiteti vertismor dhe specific, poroziteti total, kapaciteti fushor i mbajjes se uji, lagashita maksimale hidrostrokike dhe pikë e vyshtjes janë të larta per shkak te pemballajes se lartë te argjelave. Jane loka me trashi profile me le madhe se 1 m.	Toka kane porozitet te larte (treth 60-70%) densiteti vertismor dhe specifik rreth 1.9 - 2.3 - 2.5 g/cm ³ . Atasja ujembajuese eshte e larte (0.57%). Azoli eshte i larte (nga 1.5 - 2.5%) dhe nivel mesclar te P dhe K.
Fluvisol Calcaric Fluvisol & Alluvial Fluvisol	Në zonen fushore te (Cemë, Gribia, Remas, Gradiste dhe fusha e Dívjakes (perjashtuar tokat per reth keneles)	Fluviosi i janë formuar në materialat sedimentare të Kuatemari e delare. Iumore qe origjinën rëtë gërtsheluar me lym dhe argilo. Tokat janë të shështë dhisë të vendosur në luginaut e lumenjave dhe përrëndive (lumenjve Shkumbin dhe Qendres Lekaj). Profili i tyre është-1. Hella. Për shkak të depozitimit të materialave në perëndha të ndryshme, horizontet pedogenetikët janë të dukshme. Fenomeni i shkresimit dhesë sedimentimini është e dukshme në këto tokat. Përshtatimi i llojës të tokës gjatë udhëtimit në lumen janë si më poshtë:	Jane loka pjetiore. Tokat lymore dhe rano-lymore janë shumë pjetore dhashtë e rastevë. Te gjitha kulturat mund te mbilen me pënjoshim i lë atyre qe nuk durojnë lageshtine (veshtirë dhisë ultinjë janë te perjashtruar per lu mbijelle ne kalo sipërfaqe)

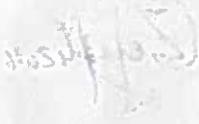
<p>Zhvendosur për shkak të rjeave të uji dhe depozitimet kryesore të rjeje të depozituar. Për shkak të origjinës së lyre, janë relativisht të pasura me materie organike dhe karbonateve. Nuk ka asnjë diferencim-i qarqeje horizontale, edhe pse horizonti A është më-i lherë (> 30 cm), sipas taksonominë të tokës janë emëruar fluvent. Alluvial Fluvial me Profili të lherës dhe horizonte të pa differencuar. Toka e re e formuar nga sedimentimi i përmenje që e përshtojnë.. Reziku-i përmbyljeve gjatë dimrit i formuar nga aluvione i lumës zona bujqësore janë të vogla dhe të fragmentuara. Për neħi Bimessa është intensiv (> 90% e sipariqes se është e mbuluar).</p>	<p>(veçanërisht pjetri dhe shalcini) si dhe kulturai përimore (veçanërisht kamotai). pH eshte nejtra, me ajrim të mirë dhe kapaciteti kemikal i lartë për shka të orginës nga shistet. Gjelqeroret nga vijen depozitimet! Tokai argjilore kanë probleme plugimi dhe qirojje.</p> <p>Sasi i lëndës organike relativist i lartë (1-2%). Kur horizonti i është i thestë janë tokat me prodhimtari i lartë. Shkalla e erozionit është e lartë por gjatë vitesës në terren nuk ju vune re vija të thelluar te erozionit. Shkaku kryesor i stabilitatit janë se tokat mbillen me foragjere (kontakto dhe bar-thate), dhe pjesa</p> <p>Ullinjës dhe vreshiai i polencidashit janë kultural me lë përshtatshme për tu kulluvat. Një kompani private ka marrë me qera atlat gjatë rreth 1.000 ha për ulishat ndonse deri tani nuk ka mbijelle lë dukshme. Femerët kanë mbijelle ullinj dhe vreshia ne sipërtaqe te kufizuara</p>
<p>CombiSal Eutic Camisa! & Skalistic Cambios!</p>	<p>Në masin e kodrave të Divjakes (ipjesa lindore nga Sutonaj ne Remas)</p> <p>Eutic Cambiosi</p>

		<p>mëmë ose erozioni. Tokës spërfaccia është mei 50% tokë bujqësore me një përcashi prej 5-40%, e terracuar. Materiali parental "shkëmb sedimentar", kryesisht konglomerati. Skeletic Cambisols janë në një fazë të hërrësme të formimit të tokës. Ka megithatë, shenjat e erozioni filastare / shndërtimin e mineralave pimare në një situatë të kufitit dhe drenimit të lire ku zhvillohet hidraulika e mineralave të hekuil që përmbojnë (biolite, olivine, pyroxenes, amphiboles, etj) në një mijërisë të dobët acid duke "produhuar" okside (psh goethite, hematiti). Tokë bujqësore është 50% e spërfaccasës së përgjithshme. Në disa raste horizoni B mungon që në poshi është një lhetësi prej 30 cm vazhdan shkëmbin gëqeror. Profili i tokës është scëtelic përzier me gur të vogjet të përzier me dha (konglomerata).</p>	<p>me e madhe e lyre janë të pa kultivara. Presioni nga kultaja e biektorisë (sidomos 18 imët) është më-i ujët krasuar me zonat e tjera.</p>	(0.1-0.5 ha) krashuar superfaqen buqesore mbijetje zënë pak dha shume pak. Mekanizma profilika (rajonale dhe qëndrore) mund të minin eficiencen e këtyre lokale duke mirur mireqenien, permëfusuar pësazhin dhe zhvillimin e qëndrueshëm	ndonse mb tolde kalo dhe
		<p>Takat kripur kanë një profil të diferençuar në horizonte. Profili i lyre është kryesisht kalimar A-B-C-g. Ujëratë nëntokësore janë të cekatë dhe kripëra janë grumbulluar intensivisti në shpresat spërdlaqësore të tokës ose në afërsi të spërdlaqës, kryesisht në tokat solonece. Horizon A ka një lartësasi prej 25 cm, me ngjyrë gjë e ngjyra qelli-blu, me spote ndryshkura dhe shkëqimi i kristaleve të hollë kripe. Horizon B është nën nivele të ndryshme, kompakti. Tipari e veçantë është solonchaks janë: në horizonti spërme, me një trashës</p>	<p>Jane loka qe nuk perdaren ne buqesi por mund te perdoren shume mire ne akulturë. Mund te formohen lëshje me deli dhe te kultivojen edhe specie peshku që milen ne uje te kripur.</p>	<p>Jane loka te Pa Pëshkueshmë dhe te Pa Përdorshmë me kapacitet agronomike oler zeros.</p>	
Ilokë e kripur në Kereles ne mëlini Solonchak	600 ha (loka te kripura)				

prej 0.5 - 2 cm, nê formen e një kore, që është një përzgjedje e kripës dhe mineralet. Tokat Sallontz kanë një profil A-B-C.

2.10 EROZIONI

Në kushte të favorshme erozioni ndodh kur mbulesa vegjetative është e dobët, tokat mbi formacione të shkrifta, pjetëria e madhe, menaxhimi i dobët dhe rreshjet të larta. Këto kushte përkijnë me pjesën lindore të Divjakës. Ndonse kjo zone eshte pergjithesishët e mbuluar me vegjelacioni perseri erozioni eshte presente ($<10 \text{ ton ha}^{-1} \text{ vit}^{-1}$).

Erozioni masiv ndodh në brigjet e Shkumbinit; më shume se 100,000 linere në vit cvendosen për qellime të industrisë së ndërtimit dhe nevoja të tjera duke krijuara kushte për erozion anësor të birgjeve. Ndonse monitorohet nga AKM nuk ka të dhëna të sakta se cila eshte sipërfaqja e eroduar mesatarisht në vit. Lumi-i Shkumbinit përvetë prishjet së argjinaturës ne anë të saj ka dhe një zgjerim të shtratit me rreth 300 m në pjesën e tij perëndimore pranë grykëderdhjes.

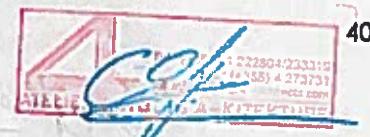
Erozioni detar lidhet me pjesën bregdetare të territorit të Bashkisë Divjakë. Hapësira Divjakë-Seman është një trevë me moshë gjeologjike të re, ajo në një kohë jo të largët ka qënë det. Këtu ndodhen depozitimet e rërave bregdetare të cilat janë të pa lidhura. Fenomen gjeologjike të bregdetit si depozitimi i rërave apo erodimi i tyre bën që bregdeti i Divjakës të karakterizohet me lëvizje të vazdueshme. Sikurse duket në Hartën e Rezerve Gjeologjike pjesa veriore e vijës bregdetare të Divjakës është akumulative (depozituese), kurse pjesa qëndrore dhe jugore është erodueshme.

2.11 PËRMBYTJET

Fushat e Divjakës shpeshherë janë gjetur përparrë përmbytjeve si pasoje e blokimeve të rjetit të kanaleve kulluese. Papërgjegjësia e banorëve me hedhjen e mbeturinave apo edhe shkarja e dheut në shumë raste, ka çuar në blokim të kanaleve dhë për pasojë përblyje të tokave bujqësore në atërsi. Ndërhyrje minimalistë në mirëmbajtjen dhe sistemimin e infrastrukturës së rjetit të kanaleve kulluese, do të evitonë përblyjet e shpeshta dhe njëkohësisht do jepte shtysë zhvillimit bujqësor të këtyre zonave.

2.12 PRODHIMI BUJQËSOR

Territori administrativ i Bashkisë Divjakë është zgjeruar duke përfshirë zonen e Ish Bashkise Divjake dhe të Komunave Grabian, Gradisht, Tërbuf dhe Remas. Brenda këtij territori administrativ, një nga degët më të rëndësishme të zhvillimit ekonomik është sektori i bujqësisë. Nisur nga të ardhurat ekonomike, zënieve, numri i aktiviteteve ekonomike dhe i prodhimitarës fizike, mund të themi se kjo Bashki ka një drejtim të theksuar ekonomik bujqësor. Baza e prodhimit bujqësor në këtë Bashki është prodhimi i perimeve të fushës dhe të serrave, frutikultura, blegtoria dhe bimët e arave. Njësitë ekonomike të territorit të Bashkisë Divjakë, janë prodhuesit më intensive në nivel

Republike, dhe përbëjnë bazon e furnizimit me perime të tregjeve të Tiranës, Durrësit, Lushnjës, Fierit dhe Vlorës.

Përdorimi për prodhimin bujqësor (në ha)

Qëndrat administrativ e	Tokë bujqësore e	Perim e	Drithr a	Foragjer e	Frutikultur e	Vreshtar i	Pyje & Livadh e
Divjakë	4758	658	1436	2293	256	115	2197
Terbuf	3306	7	2400	1100	-	-	-
Grabit	2412	19	2149	167	27	12	99
Gradisht	4066	348	1572	1683	305	99	469
Remas	3930	395	1019	1420	18	-	-
Bashkia	19512	1420	8576	7673	606	226	2765

Në sipërfaqet e kultivuara pjesën kryesore e zen dritrat (afër 40% të sipërfaçes totale) dhe foragjeret (nreth 37% të sipërfaçes). Në fakt, zona e Terbufit që përfshin Grabianin dhe Gradishtën është zonë e kultivimit te dritrave. Misri, i cila ka potenciale edhe me te larta se gruri nuk kultivohet per shka te mungesës se ujët përvaditje. Edhe në zonën e Divjakës, sidomos në sistemin kodrinor të saj mbille gruri në nreth 1/3 e sipërfaçes së tokës arë.

Foragjeret zënë vendin e dytë me afër 7,700 ha dhe mbilen pothuaj në të gjithë qendrat administrative të bashkisë, përfshiruar Grabian për shkak të numrit të ulët të populsisë që mund të merrij me mbarështimin e blektorisë.

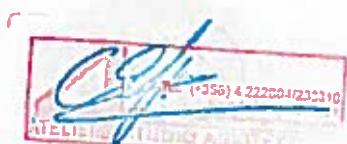
Perimet zënë nreth 1400 ha duke u e renditur Bashkinë e Divjakës prodhuesen më të madhe të perimeve krahsuar me të gjitha Bashkite e tjera. Sipërfaqet e serave me perime janë më shumë se 100 ha me trend të shpejtë rritjeje.

Frutikultura, ullishat dhe Vreshtat janë në sipërfaqe të vogla, shumë më to vogla nga potencialet që mund të kultivojen në sistemin kodrinor të Divjakës

2.13 INPUTET NË BUJQËSI

Të dhënat e INSTAT dhe Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural tregojnë se inputet në bujqësi, mesatarisht janë në nivele mesatare të përdorimit të tyre. Në kultura të veçanta si perimet dhe frutikultura intensive ato janë të larta dhe shumë të larta. Normal mesatare të përdorimit dhe sasi të totale të përdorimit të tyre paraqiten në tablën më poshtë :

. Përdorimi mesatar-i plehrave dhe pesticideve sipas Komunave dhe kulturave

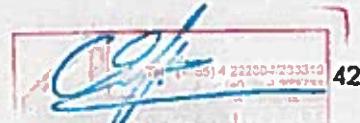
Qëndra administ . .	Tokë bujqësor e gjithsej (ha)	N (to n ha)	Total N (ton)	P (to n ha)	Total P (ton)	Pesticid e (kg ha ⁻¹)	Pesticid e Total (kg)	Perim e total N (ton)	Perime Total Pesticid e (kg)
Divjakë	4758	0.1 8 4	856.4	0.1 2	570.9	0.8	3806.4	789.6	2895.2
Terbuf	3306	0.1 2	396.7	0.1	330.6	0.6	1983.6	8.4	30.8
Grabian	2412	0.2 2	530.6	0.2 4	482.4	1.7	4100.4	22.8	83.6
Gradisht	4066	0.2	813.2	0.2	813.2	1.3	5285.8	417.6	1531.2
Remas	3930	0.2	786	0.2	786	1.2	4716	474	1738

Vlera e sasisë mesatare të azotit në prodhimin bujqësor varjon nga 120 ne 220 kg N për hektar, vlerë mesatare në bujqësi. Megjithatë në shpërndarja e vlerave është pothuaj dy herë më e lartë në zonat intensive të prodhimit, sidomos të perimeve (Divjake, Cermë) dhe përdorimi-i në perime është shumë-i lartë për njësi sipërfaqeje (deri në 12 kv N për hektar). Përdorimi-i dozave të tillë në sipërfaqe relativisht të ma të perimeve (rreth 1460 ha) përbën problem mjedisor sepse një pjesë shkon në ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore. Sipas studimeve mendohet se rreth 50% e sasisë së N të përdorur shkon në ujë. E shifruar sasisa totale e N së shpëlarë është rreth 600 ton-i ardhur vetëm nga sipërfaqet perimore. Sasi i e P janë po ashtu të larta në prodhimin e perimeve (rreth 400 ton në vit në sipërfaqet e mbjella me perime).

Vlerat e pesticideve përbëjnë një kërcënim mjedisor për shkak të efekteve të rezikshme në shendet dhe pr qëndrueshmërinë e tyre në tokë dhe në ujerat nëntokësore. Sasia prej rreth 9.1 ton të përdorura në menyre të përvitshme në kullivimin e perimeve përbë një rezik serioz në rast të mos manaxhimt sipas regullores së përdorimit të pesticideve në : shëndet direkt, në ndotjen e tokës, ndotjen e produseve bujqësore, në dëmlimin e iktofaunes së bregdetit dhe në terma afat gjate të demës së një sasi të organoklorike.

2.14 IMPAKTE POTENCIALE TË PRODHIMIT BUJQËSOR NË MJEDIS

Tre burime ndotjeje identifikohen lehtesish gjatë prodhimi të bujqësive : ndotja nga pesticidet, ndotja nga makroelementet (kryesisht N dhe P) dhe ndotja nga blektoria. Të tre tipet e ndotjes janë pjesë rutine të prodhimit bujqësore por marrin karakter të vecantë në bashkine Divjakes për disa arsyet e sensibiliteteve specifike si më poshtë :

1. Zona bujqësore prodhon perime të freskëta për tregje të mëdhenj dhe mbetjet e pesticideve në këto produkte është mjalt sensibel ;
2. Zona ndodhet në kufij të plazheve dhe zonave turistike ku sasitë e larta (ndotje potenciale) te N dhe P degradojnë cilësinë mjedisore të ujërave të plazheve dhe resorave turistike ;
3. Zona bujqësore për rreth Lagunes se Karavastasë është intensive ne pikëpamjen e kultivimit dhe prodhimit te perimeve dhe perben kercenim per cilesine e ujit te Lagunes ;
4. Derdhja e ujërave te zeza nga qyteti i divjakes dhe zonet te tjera urbane per rreth Lagunes. Po ashtu përbën një shqetësim mjedisor për cilesine e ujit te Lagunës ;
5. Ndotjet nga blektori (mos manaxhim korrektil pleshut të kafsheve) mit, veç të tjerash mundësinë e ndotjes bakteriologjike të ujërave të akvakulturës dhe ujërave të plazheve.

2.15 CILËSIA MJEDISORE E TOKAVE

Direktiva Europiane 86/278 EEC mbi përmbatjen e lejuar të metaleve të rëndë në tokat bujqësore "limit value for concentration of heavy metals in the soils-Annex II C", të shprehura në mg kg⁻¹ tokë e thatë, përcaktion si limit : Cd : 1-3 ; Hg : 1-1.5 ; Cu : 50-140 ; Ni : 30-75 ; Pb : 50-300 ; Zn : 150-300. Në Shqipëri, ligji për mbrojtjen e mjedisit dhe vendimet e qeverisë nuk përshkruajnë vlerat limit të sipërme të përmbatjes së metaleve të rënda në tokat bujqësore por Ligji « Për mbrojtjen e mjedisit-2011 » vlerëson së cilësia mjedisore e tokës do të përshtatet me norma e guidës europiane të vlerave limit të substancave ndotëse brende vitit 2022. Bazuar mbi limitet e BE (direktiva e cituar më lart) komentet për përmbatjet e tyre në tokat e studjuara janë si më poshtë. Në Divjake nuk ka studime për vlerat e metaleve të rëndë, pesticideve dhe makronutienteve. Studime të cilesise se ujil te Lagunes tregojnë tokat në anë të kanalit kullues ishin nen vlerat limit të guidës europiane. Në territorin e Divjakes nuk ka ndonje « hot spot » të identifikuar të mbeljeve të përzikshme ndonse mundsia potenciale e ndotjes difuze është evidente.

2.16 PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI

Sic përmendem me lart ne Divjake dallohet tre ekosisteme: Laguna se bashku me zonen keniore dhe pylin e Divjakes, sistemi kodrinor ne lindje te Bashkise dhe sistemi fushor ne lindje te sistemit kodrinor.

2.16.1 LAGUNA KARAVASTASË

Laguna e Karavastasë është laguna më e madhe në Shqipëri. Laguna ndahet prej detit nga pylli me plsha i Divjakës, e cila përbëhet nga një lagunë e brëndëshme dhe nga

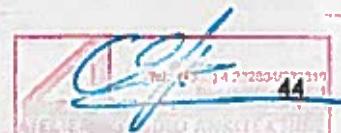
laguna e vogël e Jashtme. Laguna e Divjakës lidhet me detin Adriatik me tre kanale, njëri prej të cilëve artificial, i hapur për nevoja të peshkimit. Laguna e Divjakës aktualisht është e pjesë e Parkut të Karavastasë, i mbrojtur nga konventa e Ramsarit. Laguna për nga rëndësia e saj ndërkombëtare, por edhe nga pasuritë e shumta natyrore dhe në habitatet ku vlen të përmendet prania e pelikanit kaçurel dhe flamengove, tërheq gjithnjë e më shumë turistë nga vende të ndryshme të botës. Përveç pamjes dhe bukurive natyrore, laguna ofron edhe aktivitetin e peshkimit, aktivitetet e cili menaxhohet nga një shoqatë private e ngritur nga vetë peshkatarët e zonës duke përcaktuar kohën e duhur dhe sasinë e caktuar të peshkimit në kohë të ndryshme të vitit. Krahas bukurive natyrore dhe potencialeve që mbart në vete laguna, sot përballet edhe me probleme të cilat janë mjaft shqetësuese për bashkinë dhe banorët. Për shkak të tërheqjes së detit në vitet e fundit laguna humbet herë pas here komunikimin me detin, gjë që çon në mos furnizimin dhe ndërimin e ujit të saj. Fenomen ky që ndikon drejtëpërdrejtë në habitatet që bashkëjetojnë në marrëdhënie të ndërsjellë me lagunën.

Prania e lumenjve Shkumbin dhe Seman:

Territori i Divjakës kufizohet në veri dhe dhe jug nga elementë të fortë territorial siç janë lumenjtë. Shkumbini në pjesën veriore dhe degëzim i Emisarit të Myzëqesë në pjesën jugore janë elementë që kanë ndikuar në kohë drejtëpërdrejtë nëpërmirësimin e cilësisë së tokave bujqësore në afërsi të tyre. Në shumë raste banorët kanë shfrytëzuar burimin e ujit të këtyre resurseve përvadilje të tokave të punueshme. Në të dy Lumenjte kufizues te Divjakes egziston një habitat lumore që vitet e fundit po zhvillohet pozitivisht. Keta habitatet mund te zhvillohen me teper nepermjet ruajtjes dhe mbrojtjes se tyre duke u bere koidore te rendesishme per shpendet, gjitarë dhe invertebroret.

Megjithëatë, shfrytëzimi i të mirave të këtyre burimeve nuk është i plotë për shkak të shkallës së madhe të ndotjes nga mbetjet urbane apo blokim si pasojë e shkarjeve të dheut. Ndërhynje minimalistë në mirëmbajjen e resurseve ujore do sillte benefite në ekosistemin e zonës, por njëkohësisht dhe aktivitete të ndryshme si peshkim apo lundrim.

Në Territorin e Bashkisë janë 17 rezervuarë te cilët krijojnë përsazhe piktoreskë në zone dhe ruajne habitate nga degradimi. Rezervuaret janë të lidhur me sisteme kanalesh vaditëse, të cilat përdoren nga banorët e fshatrave përrethe. Falkeqësisht, duhet përmendur që një numër i madh i kanaleve janë të degraduar dhe aktualisht nuk përdoren. Nga inspektimet e bëra në vend vihet re ndotja dhe mungesa e mirëmbajtjes së rezervuarëve. Ndërhynje të vogla do të rivitalizonin funksionin e tyre dhe njëkohësisht krijonin hapësira me potencial tërheqje vizitorësh.

2.16.2 PYLLI I DIVJAKES

Pylli i Divjakës për nga vetë forma dhe përbajtja e tij, për pasuritë që mban në vete, është një nga habitatet më të rëndësishme në vend si nga aspekli ekologjik dhe nga ai turistik. Pisha e Divjakës e njohur ndryshe kështu, mbledh në gjirin e saj bukur të rralla të cilat pak ose aspak mund t'i hasësh në të gjithë territorin e Shqipërisë dhe për vlerat e mëdha që ajo zë në aspektin ekologjik. Sipërfaqe e pyllit është 1200 ha, nga 22.230 ha që është sipërfaqe totale e parkut. Në këtë sipërfaqe zhvillohet çdo ditë dhe stinë të vilit jela shtazore dhe bimore. Lista e florës së kompleksit është e gjatë por ajo që ble më shumë në sy është prezencia e pishës së butë dhe asaj të egër (*Pinus pinea*), nga edhe ky pyll ka marrë emrin si pylli me pisha. Në brendësi të tij gjenden dy bimë endemike të rralla, e para është një lloj arkide e quajtur (*orchis albanica*) dhe një hibrid ndërmjet dy llojeve orkidesh (*Orchis xpaparistoi*), të cilat gjenden vetëm në pyllin e Divjakës në Shqipëri. Mozaiku i përbërë nga pisha të buta dhe të egra, dëllënja, mërsina, frashëri, lisi dhe shumë lloje të tjera bimësh, krijojnë një peizazh unik. Pylli shekullor, rëra kurative, deti, bota e gjallë natyrore, laguna, ofrojnë ambiente për shëtitje me bicikletë, piknik, shlodhje, plazh, studime rreth florës dhe faunës. Kompleksi i lagunës Divjakë-Karavasta është më i rëndësishmi në Shqipëri në terma gjeografike kombëtar dhe ndërkombëtar.

2.17 SISTEMI KODRINOR

Kodrat e kultivuara – agrosisteme te rendesishme per habitatet dhe biodiversitetin. Pjesa Lindore e bashkisë Divjakë përbëhet nga fshatra bujqësore të vendosur në kodra. Pozita gjeografike me klimë të favorshme dhe cilësi të lartë të tokave bujqësore ka bërë Divjakën një ndër bashkitë me prodhimit më të lartë të frutave e perimeve. Modernizimi i mjeteve për kultivimin e kulturave bujqësore, ka lehtësuar punën e fermerëve dhe ka mirur sipërfaqen dhe sasinë e prodhimit. Sipërfaqe të mëdha toke janë zënë vitet e fundit nga serrat të cilat kultivojnë fidanë dhe janë burimi më i madh në të gjithë Shqipërinë. Bujqësia si degëzimi kryesor i bashkisë Divjakë zhvillohet privatish nga banarët e zonës në sasi të mëdha me kapacitete dhe për eksport. Si rjedhojë e pamjeve peizazhike, bukurive natyrore dhe kushteve optimale për zhvillimin e bujqësisë, zona lindore e Divjakës ka potencial për zhvillimin e mëtejshëm të agro-turizmit.

2.18 SISTEMI-I KANALEVE KULLUESE DHE VADITËSE

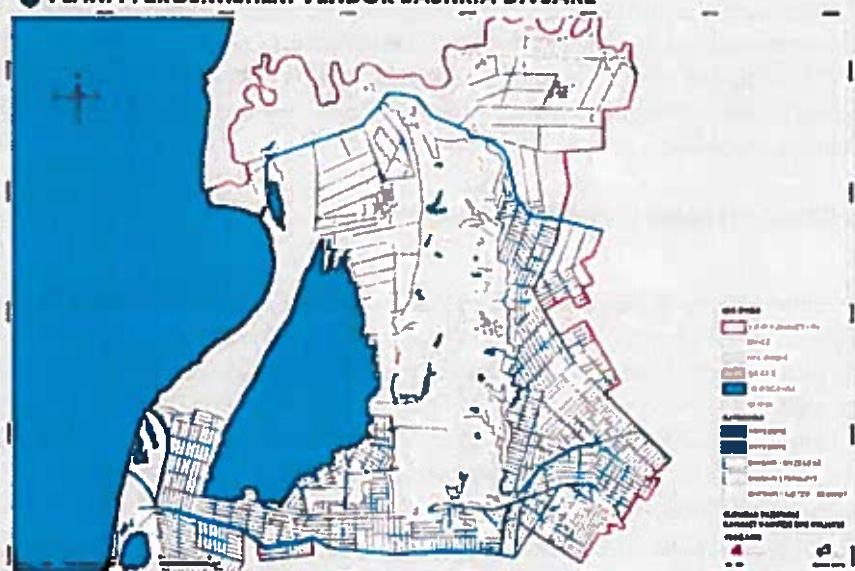
Sistemi i ujës dhe kullimit ne territorin e Bashkisë Divjake, përbën bazen prodhimit bujqësor, blektorat, agrobiodiversitetit, dhe perspectives se mitjes se të ardhurave nga sektoret e lidhur me ujin dhe vaditjen. Në territorin e Bashkisë Divjakë janë 17 rezervuare artificial me një sipërfaqe të projektuar të pasqyrës ujore prej 2945 ha, ku aktualisht përfaqsohet vetem me 438 ha. Nga këta rezervuare vetem nëntë janë në funksion minimal, ndërsa tetë të tjera kanë probleme serioze të mbathjes, veprave të marjes dhe lëshimit të ujit në kanalet kryesore të para. Aktualisht shfrytëzohet vetem 15 % e

rezervave ujore te tyre. Per riparimin e digave dhe veprave te marjes dhe lëshuesve, sipas nje studimi te Bankes Boterore do te duhen rreth 600 milion lekë.

Baza e sistemit ujilës të territorit të Bashkisë Divjakë, janë këto 17 rezervuare, si dhe Rezervuari i Thanës (ne territorin e Bashkisë Lushnje), që mbulon një pjesë të rëndësishme të territorëve të tokave bujqësore në Njësitet Administrative Divjakë, Gralban, Gradishët dhe Remas. Gjithashtu një bazë e rëndësishme për ujiljen një një pjesë të rëndësishme të tokave bujqësore të Njesisë Administrative të Tërbufit, Gradishtës, Remasit dhe Divjakës janë Emisaret e Myzeqese, Tërbuflit e stacionet e pompimit përkates të tyre. Në territorin e Bashkisë Divjakë rezultojnë 41 skema ujilëse, që mbulojnë me ujilje (parashikuar) 9930 ha tokë nën kulturë, nëpërmjet 184 km kanale ujilëse të parë të administruara nga Bordet e Ujiljes dhe Kullimit dhe disa mijra km kanale të dyta e të tretë që janë nën administrim të 5 Njësive Administrative të Bashkisë Divjakë (Ish Bashkia dhe Komunat). Pritet që administrimi i plotë i rejtit të ujiljes dhe kullimit ti kaloje Bashkisë. Megjithëse territori i tokave bujqësore të Bashkisë Divjakë, perfaqsohet me një prodhimtari të lartë, sistemi ujilës actual reflekton problem serioze. Kështu tokat bujqësore pjellore të Bashkisë Divjake rreth 1500 ha, nuk perfitojnë ujilje me rjedhje te lire nga rezervuari i Divjakës, por fermentet kanë shfrytëzuar ujiljen me stacione të vogla private të pompimit të realisht sigurojnë një prodhimtari të lartë por me rezikun e ngritjes së nivelit të ujравë nëntokesore dhe rritjes së kripezimit të tokave, të cilat do ta jepin efektin e tyre në vitet pasardhës.

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA DIVJAKË

Skema kryesore e ujites dhe kullimit ne Divjakë

Nga ana tjetër mos funksionimi i stacioneve të pompimit të Emisareve të Terbufit dhe Myzeqese krijojnë problem serioze aktuale kryesishët në territorin bujqësor të Njësive Administrative Gradishle dhe Tërbuf. Rehabilitimi i digës së rezervuarit të Thanës dhe rehabilitimi i kanaleve të parë të lij (investimi ka filluar dhe është në perfundim) do të sigurojë një furnizim optimal me ujë për një numer të konsiderueshëm të skemave ujilëse në territorin e Njësive Administrative Grabian dhe Gradish. Situate aktuale e ujilës në territorin e Bashkisë Divjakë kërkon ndërhyrje të pothuaj në të gjitha skemat ujilëse, stacionet e pompimit dhe në rezervuarët dhe sistemet e furnizimit dhe lëshimit të ujit në to. Në Tërbuf, Grabian, Cerme Sektor, Cerme e Siperme dhe ne Divjakë fermerët sigurojnë ujin per ujilë nepermjet puseve te shpufara ne rrëth 15 - 35 m thellësi. Megjithese sasia e ujit qe perdoret per bujqësi eshte kufizuar shume ne saje te perdonimit te ujilës me pika peseri ekilibri midis saslsë se ujtit qe furnizon ujin ne shëresa ujembajtese eshte me e vogla se sasite qe pompohej per nevoja te ujilës duke sjellë plotësimin e deficiteve, për shkak hidraulik, nga uji i delit. Kështu këto rezerva uji rrezikohen jo vetëm nga shterimi por edhe nga kripëzimi.

Sistemi i kullimit në territorin e Bashkisë Divjakë përfaqsohet nga 5 skema të mëdha kulluese, si Emisi i Myzeqesë (që permblehdh 21.300 ha), Emisi i Tërbufit (që permblehdh 5.800 ha), Skema kulluese Divjakë – Karavasta (që përmblehdh 5.350 ha), Skema Kulluese Karavasta – Hidrovor (që përmblehdh 6.950 ha) dhe Skema Kulluese Tërbuf – Hidrovor (qe përmblehdh 8.500 ha). Të gjitha keto skema kullojnë rrëth 47.900 ha tokë bujqësore e jo bujqësore në territorin e Bashkisë Divjakë. Situatë aktuale e këtyre skemave kulluese është funksionale por me problem që fillojnë që nga pastrami periodik i emisareve dhe kanaleve kryesore kullues që një pjesë e tyre janë të mbathur dhe me nevoja urgjente për tu pastruar e sistemuar, ashtu edhe në kanalet e dyta apo dhe tej të cilat kanë problem serioze që ndikojnë direk në permbytje periodike dhe në uljen e prodhimit bujqësor.

2.19 GJENDJA E KANALIZIMEVE URBANE

Sistemi aktual i rjetit të kanalizimeve në të gjithë territorin e Bashkisë është bazuar në gropat septike dhe në kanalet e kullimit. Largimi i ujrate të bardha, ose të shiut, bëhet nëpërmjet përdorimit të kanaleve kulluese. Bashkia e Divjakës, sikurse shumë Bashki të tjera të Shqipërisë së mesme, në vitet e fundit, ka pësuar ndryshime të dukshme në drejtim të shtrirjes së ndërtimeve të reja, fakt i cili nuk është shoqëruar me ndërhyrjet në ndërtimin e një sistemi kanalizimesh. Përveç intensifikimit të ndërtimeve në zonat ekzistuese, ndërtime të reja janë realizuar edhe në zona të pazhvilluara më parë. Në të dyja rastet sasi të ujrate të zeza janë rritur si pasojë e rritjes së konsumit të ujit dhe sasi të ujrate të bardha si pasojë e rritjes së koeficientit të rrjedhjes. Banorët kanë zgjidhur individualisht problemin largimit të ujrate të zeza pjesërisht nëpërmjet ndërtimit të gropave septike individuale të cilat përgjithësisht janë ndërtuar jashtë kushteve

teknike dhe nuk mirëmbahen rregullisht dhe pjesërisht nëpërmjet derdhjes së tyre direkti
në kolektorët kullues. Një vlerësimi i përafërt paraprak tregon se sasia e ujërave të zeza
është rreth 19000 m³/ditë. Mungesa e një impianti të trajtimit të ujërave të zeza ka bërë
që situata higjeno - sanitare në dukje e qetë te përbëje një rezik të vazhdueshem dhe
lë fshehur për banorët e kësaj Bashkie.

Një ndër mjetet më të rëndësishme të politikave për menaxhimin e ujërave në Evropë
është "Direktiva mbi trajtimin e mbetjeve urbane (Directive 91/271/KE)". Sipas kësaj
direktive qëndrat me më shumë se 5,000 banorë duhet të kenë impiante të trajtimit të
ujërave të zeza dhe gropat septike duhet të jenë në cdo familje sipas standardeve të
paracaktuara. Kjo Direktive në Shqipëri nuk është ende ne axhendën e përafshimit të
legislacionit mjedisor me atë europian. Sidoqoftë, Ligji për menaxhimin e integruar të
ujërave¹² (2012), përafruar plotësisht me Direktivën 2000/60/KE¹³ përcakton se për
mbrojtjen e ujërave duhet që të konsiderojë veç të tjera shembuj:

- a) promovimin e përdorimit të qëndrueshëm të ujit nëpërmjet mbrojtjes afatgjatë
të burimeve ujore;
- b) zbalimin e metodave dhe kushtet për menaxhimin e integruar, përdorimin
racional të burimeve ujore e mbrojtjen e cilësisë ekologjike të tyre;
- c) krijimin e strukturave administrative për menaxhimin e burimeve ujore, si dhe
ushtrimin e funksioneve të tyre;
- d) manjen e masave për zbutjen efektive të përmbytjeve dhe thatësirave;
- e) monitorimin e statusit të ujërave, përdorimin racional dhe pakësimin e ndotjes;

Ligji detyron që për të gjitha burimet e ujit të përgjithësuar duhet të krijojen zonat e mbrojtjes
higjeno sanitare rrota e burimeve sipërfaqësore ose nëntokësore të ujit, që furnizojnë
popullsinë urbane e rurale me ujë, me qëllim që të ruhet cilësia e ujit pranë burimit. Në
ligji thuhet se për cdo pus uji në zonën e mbrojtjes së afërt, ndalojen ndërlimet, zhvillimi-i
industrisë, kryerja e veprimtarive bujqësore e blegtoriale, hapja e puseve të ijerë, hapja
e kanaleve, depozitimi apo shkarkimi-i ndotjeve, i ujërave të ndotura, substancave
kimike e toksite, përdorimi-i plehrave kimike dhe pesticideve, përdorimi si varrezë apo
groposja e kafshëve të ngordhura. Me puset individuale të ujit në gjithë ultësiren e
fushës se Divjakës dhe sidomos të zones se Tërbufit ka probleme me zbalimin e kushteve
të vendosura nga Ligji dhe cilësia higjeno sanitare dhe kimiko fizik kërcenohet seriozisht.

¹² Ligj nr. 111/2012, "Për Menaxhimin e Integruar lë Burimeve Ujore"

¹³ Direktiva 2000/60/KE të Parlamentit Europian dhe të Këshillit, datë 23 tetor 2000, "Ngrija e një
kuadri ligjor për veprimet e komunitetit në fushën e politikës së ujërave". Numri CELEX:
32000L0060, Fletori Zyratash e Bashkimit Europian, Seria L Nr. 327, datë 22.12.2000, faqe 1 – 73.

2.20 CILËSIA E UJËRAVE TË UJITJES

Kanali kryesor-i ujit për ujilje është kanali Thanë-Terbuf -i qili merr ujin në rezervuarin e Thanës dhe ujtit gjithë pjesen fushore nga Cerme e Sipërme në Terbuf, Grabian. Zona e Gradishtes dhe Remasit ujitet nga dy kanale ujites ku i pari vjen nga Rezervuari i Thanës dhe i dyti nga Lumii Seman.

Ujërat e marra në rezervuarin e Thanës nuk janë të një cilesisë të mire; ato përmbyajne sasi kripe deli (deri ne 1.5 g/liter) dhe sulfate (SO_4) per rreth 1.7 g/liter. Konduktiviteti elektrik është rreth 450 Mohs cm^{-1} . Këto parametra janë më të ulet nese uji nga Devollit qe furnzon këtë rezervuar do te sa me i larte ne muajt e veres. Megjithate, keto ujera mund te perdoren për ujilje dhe janë perdorur deri ne fund te viteve '80. Pas vitit '90 kanalet ujitese janë degraduar deri sa kane dale jashtë funksionit dhe aktualisht sipërfaqja ujitese eshte shume e reduktuar, vetem 10% e kapacitetit, ne afersi te rezervuarit.

Ujerat e Shkumbinit, nga ku merret uji per vadirjen e tokave te Cermes se siperme dhe sector janë të ndotur kryesisht për shkak të : (i) derdhjes direkte të ujërave të qyteteve të Elbasanit dhe Librazhdit, (ii) erozionit dhe shpëllarjes që ndodh në stoqet industriale të ish kombinatit metalurgjik, (iii) industrive të tjera që derdhin ujerat industriale të pa trajtuar, (iv) mbetjeve të ngurta që në shumë zona urbane të vogla (për zona urbane të vogla (perfshirë qytetin e Librazhdit) dhe (v) zonave mineral mbojtese (hekur-nikelit dhe ferrokromit) që ndodhen në pelqun ujëmbledhes të Lumin. Për këto shkaqe cilesia e ujit të Lumin përkeqësohet duke filluar nga Librazhdit dhe bëhet e keqe në dalje te Elbasanit.

Karakteristikat ujore sipas Agjensisë Kombetare të Mjedisit (Raport-i Gjendjes në Mjedis¹⁴, 2012) janë si më poshtë : DO = 7.6 mg L^{-1} (ose 74%) pH = 8.25, EC = 735 $\mu\text{S}/\text{cm}$, COD = 4.7 mg L^{-1} , N total-i tretur = 2480 $\mu\text{g L}^{-1}$, Orthophosphates = 57 $\mu\text{g L}^{-1}$, Cr = 114 $\mu\text{g L}^{-1}$, Cu = 2.2 mg L^{-1} , Pb = 112 $\mu\text{g L}^{-1}$, Ni = 230 $\mu\text{g L}^{-1}$, Zn = 430 $\mu\text{g L}^{-1}$. Vlerat kalojnë direktivat europiane për ujin e ujiljes në përbajtjen e Cr, Pb dhe Zn. Sasi të larta të formave amoniakale te N janë mbi kufijtë e lejuar për cilesine e ujit per biodiversitetin por jo per cilesinë e ujit per ujilje.

Nuk egzistojnë matje për vlerat e cilesise së ujit të rezervuarve por nisur nga vrojtimet vizive në terren për vegjetacionin, shkallën e erozionit dhe gjendjen e përgjitheshme të tyre duket se nuk ka burime dhe shkaqe të ndotjes se ujerave të tyre.

¹⁴ Ministria e Mjedisit dha Administrimin të Ujërave, 2012, Raport i Gjendjes së Mjedisit.

2.21 CILËSIA E UJËRAVE BREGDETARE

Cilësia e ujërave bregdetare të Divjakës ka rëndësi për zhvillimin turistik të zonës. Si burime potenciale ndotëse janë identifikuar ato difuze (makronutrientet dhe substancat e tjera ndotësse si pesticidet) dhe pykesore (kryesisht që vijnë nga derdhjet e ujërave të zeza, mbejjeve të blektorisë dhe shkarkimeve të tjera).

Presioni urban dhe ai bujqesor ne plazhin e Divjakës dhe ne Lagunen e Karavastase eshte i larte dhe cilesia e ujërave te cekta te tyre prezakohen nga eutrofikimi.

Sipas te dhenave te paraqitura nga Sulce et al., 2015¹⁵ rezulton se azotii i tretur ne ujerat e Lagunes se Karavastase (te gjithë format e treteshme, perfshirë) ishin $4.8 \pm 6.6 \text{ } \mu\text{mol l}^{-1}$, format e fosforit te tretshem ishin $0.079 \pm 0.03 \text{ } (\mu\text{mol l}^{-1})$, Klorofila $0.33 \pm 0.35 \text{ } \mu\text{gram dm}^{-3}$. Statusi i Lagunes bazuar mbi permbajjet e N dhe P ne uje varjonte nga oligotrofik ne mezotrofik, me e pastër se Laguna e Nartes por me cilesi me te dobta ujore se Laguna e Butrintit.

Presioni urban duke marre ne analize shtatë variabla (influenca e faktorit antropogenik nepermes aktiviteteve si buqesi, urbane, peshkim, uji i ujites etj) i llogaritur nga Barbone et al., 2012¹⁶ Laguna e Karavastase ka indeksin nelo te presionit te barabarte me 1.4 nga 1.2 qe e ka Laguna e Patokut dhe 1.0 Laguna e Butrintit (sa me i larte indeksi aq me i larte presioni).

2.22 CILËSIA E UJËRAVE NËNTOKËSORË

Shtresa ujëmbajtëse me ujëmbajtje me përhapje të gjerë dhe ujëmbajtje deri mesatare. Këto shtresa ujëmbajtëse lidhen me formacionet konglomeratiko-ranore të serisë Rrogozhina dhe ranore te pershkueshem, relativisht.

Për studimin dhe shfrytëzimin e ujërave nëntokësore të depozitimeve të serisë rrogozhina janë kryer shpime me thellësi meastare rreth 70 deri 150m por ka dhe mjaft puse me thellësi 200 deri rreth 350 m. Vlerat meastare të parametrave hidraulikëtë këtyre shtresave janë: Trashësia e shtresave ujëmbajtës 10-15 deri 30-40; Koeficienti-i filtrimit rreth 2-3 m/ditë; Koeficienti-i ujëpërcjelshmërisë rreth 40-70 m²/ditë; Koeficienti-i magazinimit 0.0005; Prurjet specifikedtë puseve 0.35-0.55 l/sek/m; Prurje maksimale të puseve 5-10 l/s. Ujrat nëntokësore të shtresave ujëmbajtëse të serisë Rrogozhina nuk

¹⁵ Sulce S., Roco E., Malltezi J., Shallari S., Libohova Z., and Sinaj S., 2015. Sources of Variability of the Surface Water Quality in Albania: Nitrogen and Phosphorus in Surface and Transitional Waters, International Environment Journal, accepted October, 2015.

¹⁶ Barbone E., Rosati I., Reizopoulou S., Bassat A., 2012. Linking classification boundaries to sources of natural variability in transitional waters: A case study of benthic macroinvertebrates, Ecological Indicators 22 (2012) 105–122

janē shumē tē mira. Kēto ujera nēntokēsore janē zakonishi tē forta, dhe shpesh pērmbajnē hekur nē sasi tē mitur. Treguesit kryesorë hidrokīmikē tē tyre janē pērgjithēsuar mē poshtē: Tipi hidrokīmik $\text{HCO}_3\text{-Ca-Mg}$; Mbelja e thatē $400\text{-}1000 \text{ mgL}^{-1}$; Fortēsia e pērgjithēshme $17\text{-}30 \text{ °Gjermane}$; Magnezium $30\text{-}70 \text{ mgL}^{-1}$; Hekur $0.2\text{-}0.6 \text{ mg L}^{-1}$.

Shume familje perdonin ujin e puseve individuale te cilat kanē cilësi kimike nga mē tē ndryshmet, por problemi kryesor janē kushtet e këqia bakteriologjike. Popullata nēpērgjithësi nuk tregon kujdes pēr mbrojtjen bakteriologjike tē ujif tē puseve. Ato vendosen shpesh nē pozicjone tē pa pērshtatëshme, zona reth grykës së pusit nuk çimentohet nē një reze tē mjaftueshme pēr tē mbrojtur ujerat nēntokësore nga infiltrimi i ujerrave sipërfaqësore tē ndotura, kovat dhe litarët shpesh nuk janë tē pastër dhe puset nēpērgjilhësi nuk dizinfektohen asnjëherë.

2.23 MBETJET URBANE

Në Ligjin nr. 10 463, datë 22.9.2011 "Pēr Manaxhimin e Integruar tē Mbetjeve" detyrohet që "Çdo njësi e qeverisjes vendore apo grup njësish tē qeverisjes vendore pērcakton reguloren pēr kontrollin e menaxhimit tē mymave specifike tē mbetjeve, që gjenerohen nē territorin e vet, pērfshir letrën dhe kartonin, ambalazhet prej qelqi, metali e plastike tē pijeve dhe ushqimeve, ose masën e gjelbër nga parqet o kopshtet e shtëpive. Kēto regula mund tē jenë mē strikte sesa qëllimet dhe kërkesat e pērcaktuara në Planin Kombëtar tē Menaxhimit tē Integruar tē Mbetjeve". Në Divjakë si nē shumë Bashki nuk ka një sistem menaxhimi mbetjesh tē ngurla. Sigurimi-i këtyre aktiviteteve dhe sistemi-i menaxhimit tē tyre janē ende krejtësisht tē pamajtueshme. Nē veçanti zonat rurale nuk mbulohen nga shërbimet e menaxhimit tē mbetjeve. Pjesa mē e madhe e mbetjeve tē këtyre zonave depozitohet nē anë tē lumit Shkumbin dhe ne afersi tē Emisari të ujerrave te Kullimit tē Lushnjes (kur kalon ne afersi te ish stacionit hekurudhor te Gradishtës), kanale te dyta dhe te treta kullues, pērenj tē vegjël, ose anës rugëve.

Divjaka prodhon afér 850 ton mbetje urbane nē vit, ndërkohë që së bashku me qendrat e tjera administrative prodhohen afér 11,500 ton nē vit. Bashka e Divjakës i depoziton mbetjet, aktualisht, nē anë tē lumit Shkumbin; vendi më-i pa pērshtatshëm per depozitimin e mbetjeve. Depozitohen këtu sepse Bashka nuk ka realizuar një studim si vend depozitim dhe siperaqet anës lumit duke qënë pronë shteterore janë objekt aktivitetesh tē pa ligjeshme.

Vend depozitimi-i mbetjeve urbane te Divjakës (ne ane te lumit Shkumbin)

Zonai rurale sidomos Gradishtë dhe Rremas depozitojne mbetjet në anë të emisari të ujërave te kullimit të Lushnjës të përshtateshme në pikëpamjen peisazhere por krejtësisht të pa përshtatëshme në pikëpamjen e ndotjes së ujërave nën tokësore. Formacionet në këtë vend depozitim janë zhavore me shresa të trasha që kanë përkushteshmëri të lartë dhe shumë të lartë. Plehrat digjen në atmosferë dhe gjithë dekompozimet aerobike janë procese që përketqesojnë ndjeshëm cilesinë e ujërave dhe tokës. Nuk ka analiza kimike dhe biologjike por ndotja duhet të jetë evidente.

Vend depozitimi-i mbetjeve urbane te qendrave te Gradishtës dhe rremas (vend depozitim jashtë kushteve mjedisore)

Fushe mbetjesh me afer 1 ha sipërfaqe dhe plehrat te shperndara dhe te pa mbuluara. Hedhje ne ane te kanalit te madh (magjistral) te Lushnjës i cili e çon me rjedhje te lire ujin ne Seman (ne krah te majte te Lagunes se Karavastase. Në vend depozitim afer rrjedhave ujore dhe qendrave urbane pasojat janë te shumta, midis tyre permendim : Ndotje fizike e mjedisit, Ndotje per shkak te aromave (qendra e banuara janë afer), Ndotje e ujërave nentokesore dhe siperaçsesore dhe Ndotje e tokes dhe prodhimeve bujqesore

Nuk ka kompostim të mbetjeve organike si dhe nuk ka stacione transferimi ku mbetjet u nënshtronen seleksionimit, reduktimit dhe presimit të tyre me qëllim reduktimin e kostove të transportit dhe volumeve të nevojshme të depozitimit. Mbetjet e hedhura nëpër kanale kultuese dhe përrrenj dëmtojnë vec peisazhit edhe cilësinë e ujërave sipëraçsesore dhe bregdetare. Një landfill rajonal me bashkitë fajne të Rogozhinës,

Peqinit, Divjakes dhe Lushnjës do të ishte zgjidhje racionale mjedisore e sistemit të grumbullimit dhe depozitimit të plehrave duke mirur eficiencën e Reduktin, Ricikli, Riperdorim të mbetjeve.

2.24 CILËSIA E AJRIT

Agjencia Kombëtare e Mjedisit (2011 NAE) dhe Instituti i Shëndetit Publik kanë përfunduar projeklin "Monitorimi i cilësisë së ajrit në 7 qytetet kryesore të vendit tonë përvilin 2011" në 4 stacione në Tiranë, 2 në Elbasan 2 dhe nga 1 stacion për qytetet e Durrësit, Fierit, Korçës, Shkodër, Vlorë. Me anë të këtij projekti që vlerëson cilësinë e ajrit vetëm në zonat urbane duke bërë të mundur bazën e të dhënave përmirësim në milje në cilësinë e ajrit urban në këto qytete. Treguesit më kryesorë të cilësisë së ajrit LNP, PM₁₀, PM_{2.5}, NO₂, SO₂, Pb, O₃, CO dhe BTEX janë zgjedhur qëllimish zonat urbane më të rëndësishme. Qyteti i Divjakës nuk është përfshirë në skemën e monitorimit dhe nuk ka të dhëna për cilësinë e ajrit. Ajri në zonat rurale, përveç komponentit pluhur që është për shkak të rugve të mos asfaltuara mendohet se nuk është-i ndotur. Edhe pse monitorimi zyrtar nuk është-i shtrirë në të gjithë vendin, duke përfshirë edhe zonat rurale, Ligji për Mbrojtjen e Mjedisit (2011) obligon subjektet private emitimi i gazeve në atmosferë për monitorimin e vetë. Përveç kësaj, raportimi çdo 6 muaj ose 1 vit, dërguar nga këto subjekte në Agjencive Rajonale të Mjedisit, detyron këto të fundit për të kontrolluar herë pas here cilësinë e ajrit dhe emisionet e gazzave ndotëse nga burimet lokale. Të dhënat në qytetin e Durrësit tregojnë se cilësia e ajrit ka probleme sidomos me mbingarkësën e ajrit me grimca (PM_{2.5} dhe PM₁₀) si dhe nuk përfjashtohen substanca të rezikshme në të ashtuquajturin "smog". Aksët mugore që përshtojne Divjakën dhe gjithë qendrat e banuara ulin cilesine e e ajrit duke e ndotur atë sidomos me SO₂, NOx dhe Pb ndonse nuk është shifruar. Me rritjen e kërkuesave për monitorimin Bashkia Divjakë do të duhet të perfshihet në monitorimin e cilësisë së ajrit, jo përmadhesinë e zonës urbane se sa për pozicionin që ka në "autostradat" e infrastrukturës në Shqipëri.

2.25 POPULLSIA

Bashkia e Divjakës është një nga 61 njësita e Qeverisjes vendore te Republikës së Shqipërisë. Kjo Bashki është përbërë nga 5 njësi administrative:

- Njësia Administrative Divjakë ;
- Njësia Administrative Gradishtë ;
- Njësia Administrative Rremas ;
- Njësia Administrative Grabian ;
- Njësia Administrative Tërbuf.

Popullsia dhe dendesia ne Divjakë

Qëndrat administrative	Popullsia (2015)	Sipërfaqja ne km ²	Densiteti (banor/km ²)
Divjake	14,142	88.81	159.24
Gradishëtë	10,815	57.88	186.87
Terbuf	15,971	49.05	325.62
Grabian	6,478	37.81	171.35
Rremas	6,680	82.43	81.04
Total Bashkia	54,086	315.96	171.18

Popullsia totale është 54,086 banorësh për vitin 2016. Të dhënët më lart tregojnë se popullsia është e përqëndruar popullsia kryisht në veri të Bashkise Divjakë, ku njësia administrative e Tërbufit përfason 29.53% të popullsisë dhe njësia administrative e Divjakës përfason 26.15%. Përqëndrimi i popullsisë në zonën e Terbuftit bëhet dhe më i dukshëm kur analizohet densiteti i popullsisë. Plikërisht është njësia administrative e Tërbufit që mban densitetin më të lartë, me rreth 325.62 banor/km² dhe është njësia e Rremosit që mban densitetin e popullsisë me të ulët me 81.04 banor/km².

Ne zonen rurale per cdo banor ka rreth 0.45 ha, ose afersisht e barabartë krahasuar me mesatoren ne shkallë vendi.

2.26 PAPUNËSIA

Nëse i referohemi të dhënave të censusit, zonat që paraqesin populli më të lartë në moshë pune janë njësia administrative Grabian, Rremas, Tërbuf. Por duhet të theksojmë dhe rastin e Divjakës dhe Gradishëtës që paraqesin një nivel shumë të ulët të popullsisë residente të papunë në përpjestim me atë në moshe punë. Për më tepër pjesa e popunës së të rinjeve (15-24) prek me tepër njësinë Grabian, c'ka ve ne dukje vështrimë sociale që njeh kjo njësia administrative. Nga të dhënët e zyrës së punës për periudhën Janar 2016 janë të regjistruar 242 punë kërkues që trajtohen me ndihmë ekonomike.

2.27 SEKTORI I TURIZMIT DHE I SHËRBIMEVE

Bashkia Divjakë një ekonomi bujqësore me impakt kombëtar dhe rajonal. Shqipëria për PPB regjistrion një vlerë prej 1,350.6 millard lekë ose 466,000 lekë/frymë për vitin 2013 (INSTAT). Këto vlera pasqyrojnë kapacitetin prodhues të Shqipërisë duke e renditur atë në vendet në zhvillim. Qarku Fier renditet si qarku i dytë në vend nga rëndësia ekonomike, duke akumuluar 13.2% të PBB të vendit për 2013 dhe ku vlerat e PBB për

frymë janë 558,883 lekë/frymë (INSTAT), c'ka tejkalon ndjeshëm PBB përfyrmë në shkallë vendi dhe reflekton një aktivitet ekonomik të zhvilluar dhe një pol ekonomik të rendesishëm kombëtar.

Për zonën, sipas të dhënave të INSTAT vërehet që sektorët kryesorë që ndikojnë në PBB janë sektori i "Bujqësisë, gjuetia pyjet dhe peshkimi" me 33.3%, "Industria" me 28.8%, "Tregtia me shumicë dhe pakicë, transporti dhe magazinimi, Hoteleria dhe aktivitetet e shërbimit ushqimor" me 13.8% dhe "Ndertim" me 8.2%. Pra mund të konfirmojmë që Qarku i Fierit është një pol ekonomik i rëndësishëm i sektorit bujqësor.

Sektori i "Bujqësisë, gjuetia, pyjet dhe peshkimi" njeh një rënie gjatë viteve 2008-2013 duke i lënë vendin mitjes së sektorit të "Industrisë", c'ka refleksion karakteristikat e një vendi në zhvillim që integraton teknologjinë bashkohore. Integrimi i teknologjisë bashkohore dhe zhvillimi ekonomik në një vision afatgjatë ka përfekt përforsimin e VSHB-ës, të Industrisë dhe të shërbimeve në disfavor të pjesës së VSHB-ës që përfaoqon Bujqësia në PBB.

2.28 TURIZMI

Sektori i Turizmit, një tjetër sektor i rëndësishëm përf Bashkinë e Divjakës është dhe sektori i Turizmit, i cili ende nuk është i zhvilluar në prishmeritë që ofron kjo zonë, por që paraqet një prespektivë zhvillimi të rëndësishme. Aktualisht aktivitetet ekonomike të nderlidhura me turizmin, shtrihen kryesisht në zonën e plazhit të Divjakës dhe i përgjigjen një kerkese turizmi kryesisht ditorë, që arin deri në 10,000 turistë gjatë periudhës së verës. Vlerat natyrore dhe ekologjike të Parkut Kombëtar të Divjakë-Karavasta, janë një potencial i pa shfrytëzuar përf turizmin ekologjik. Trashëgimia kulturore si për shembull : Kisha e Shën Thanasit dhe zonat arkeologjike, ofrojnë një tjetër potencial të zhvillimit kulturor të zonës. Vlerat peisazhistike dhe përafërsia me tokat me bonitet të lartë ofrojnë një potencial të zhvillimit të agro-turizmit. Duke marrë në konsideratë këtë larmishmëri vlerash, zhvillimi i turizmit të qëndrueshëm dhe afatgjatë është një potencial real përf Bashkinë e Divjakës.

2.29 INFRASTRUKTURA DHE ENERGJA

E gjithë siperaqja e bashkise lidhet nepermjet një rjeti infrastrukturor i një liste përmblehdhëse e të cilave paraqitet më poshtë:

1. Divjake 36.5 km rruge urbane dhe rurale (matur nga harta)
2. Terbuf 24.5 km rruge rajonale.
3. Grabian 26.7 km rruge rajonale.
4. Gradişti 17 km rruge rajonale
5. Rremas 27 km rruge rajonale.

Aktualisht Bashkia e Divjakës po bën investime në përmisimin e mugëve aktuale dhe ndërtimin e rrugëve të reja me një gjatësi totale përafersisht 17.2 km dhe rehabilitime mugësh me gjatësi 19.3 km. Investimet aktuale janë: - Rrugë e re Gradishtë - Spalatë e vogël - Spalate e Madhe me gjatësi 5.2 km - Rrugë e re Norlishtë - Tre Urat me gjatësi 12 km e cila ndodhet në qender të fushës së Tërbufit - Rikonstruksioni i Rrugës Divjakë - Gërmenj i Madh me gjatësi 3.5 km - Rehabilitimi i Sheshit qendror të qytetit të Divjakës me një sipërfaqe 13,000 m²dhe Rrugës Kryesore me një gjatësi prej 1.8 km - Rehabilitim dhe mirëmbajtje e mugëve të ndryshme rurale me çakull dhe stabilizant në një gjatësi totale përafersisht 14.0 km.

2.30 ENERGJIA

Divjaka furnizohet me energji elektrike nga 2 nenstacione 35/10/04 KV qe janë Biçukasi, i cili furnizon qytetin e Divjakës dhe fshatrat përrreth dhe nënstacioni i Gradishtës që përbledh zonën nga Pushimi i Shoferit deri në Kryekuq. Divjaka qytet ka rreth 15 kabina elektrike me tension 10/04 KV të cilat furnizohen me linja ajrore. Linja kabillore të tensionit 10 KV ndodhet vetem në një zone rreth 600-700 ml. Qyteti ka rreth 2000 abonent në total. Fshati ka kryesishët kabina shtylllore ajrore me tension 10/04 KV dhe vetëm rreth 6 kabina elektrike janë kabina murature. Aktualisht problemi i ngulishëm është furnizimi i plazhit me fidër të veçante pasi për momentin furnizohet nga i njëjtë fider i cili furnizon qytetin e Divjakës. Konsumatore kryesore janë abonentet familjare, dyqanet tregtare, grupet frigoriferike të perimeve, institucionet shteterore si dhe sera të ndryshme. Nuk ka ndërrmarrje të mëdha industriale apo konsumatore të tjerë me potencial të konsiderueshëm për rjetin energetik. Konsumatori më i madh është zona e plazhit të Divjakës, i cili nga vetë natyra e përdorimit të tij është sezonal, kryesisht për periudhën e verës.

3 PARIME, OBJEKTIVA DHE KRITERE MJEDISORE QE KUSHTËZOJNË ZHVILLIMIN NË KUADËR TË PPV

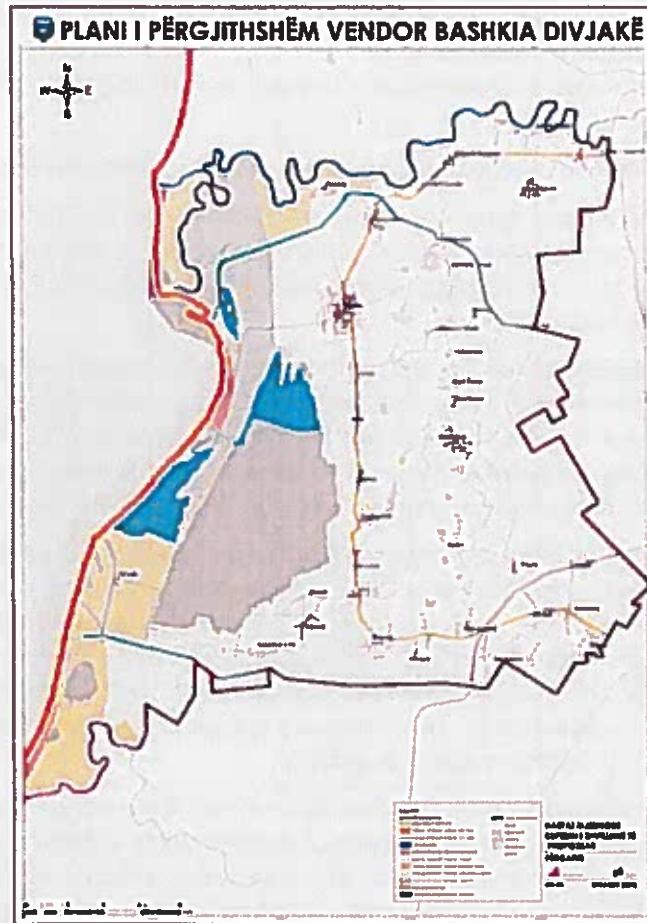
Kapitulli paraqet parimet e planifikimit të qëndrueshëm, objektivat strategjikë dhe veprimet operacionale në kuadër të përgatitjes se Planit të Përgjithshëm të Veprimit në Divjakë dhe vëçanërisht të Strategjisë së Zhvillimit dhe përputhshmërinë e tyre me Vlerësimin Strategjik Mjedisor.

3.1 PARIME TË PËRGJITHËSHME PËR PLANIFIKIMIN HAPSINOR

Janë një tërshi regullash të bazuara mbi eksperiencia ndërkombëtare dhe të fokusuara në politikat e zhvillimit në plan kombëtar.

1. Nxjita e zhvillimit të qëndrueshëm;
2. Parandalimi i ndikimit të dëmshëm në mjedis;
3. Ruajtja e tipareve karakteristikë natyrore, peisazhit, florës, faunës të zonës;
4. Zhvillimi ekologjikisht i shëndetshëm, ruajtje e zonave të mbrojtura, të bregdetit, shtrreterve të lumenjve dhe pasuri të tjera natyrore;
5. Marrja e masave parandaluese/reabilituese për regjenerimin e mjediseve natyrore;
6. Respektimi, si pjesë integrale e balancave të zhvillimit, të parimit të zhvillimit të territorit bazuar mbi ekuilibrin midis interesave publike dhe private dhe konceptit të administrimit të drejtë "të së drejtës për zhvillim";
7. Përfshirja e parimeve se "ndotësi ose përdoruesi paguan";
8. Përdorimi i teknikave dhe metodave më të mira për ruajtjen e mjedisit;
9. Prioritizimi i ndërhynjeve për rigjenerimin e mjedist të dërmuar për të qënë "të arsyeshëm" në përdorimin e fondeve të disponueshme;
10. Informimi i publikut, përfshirja e komunitetit në vendim marrje dhe sigurimi i aksesit të tij në informacione për planifikim/zhvillim.

Kufizimet e zhvillimit sipas parimeve të planifikimit hapsinor në Dibjakë

Parimet më sipër, në kuadër të përgatitjes së startegjisë se zhvillimit "përkthehen" në rekomonadimet më të rëndësishme të zhvillimit strategjik, si më poshtë:

1. Zhvillim i hierarkik i Bashkisë Dibjakë;
2. Fuqizimin e ndërtidhjeve infrastrukturore lokale bazuar në infrastrukturën rajonale të propozuar nga PPK dhe PINS-Bregdeti;
3. Rrrijen e zonave të gjelbra dhe pyllëzimin si instrument zbutës të impakteve negative;
4. Eliminimi i ndotjes së kanaleve kultuese dhe lumenjve e delit me ndërtimin e impianteve të trajtimit të ujave të ndotura;
5. Ruajtja e tokës bujqësore nëpërmjet kufizimit të zgjerimit të vendbanimeve dhe hierarkizimi i tyre;

6. Ruajtja e burimeve natyrore dhe historike në kontekst të zhvillimit të ekilibruar dhe të qëndrueshmërit të ekonomisë;
7. Zhvillimi i infrastrukturave në sektorin e transportit, turizmit, bujqësisë dhe industrive agroperipunuese.

Zhvillimi i ardhshëm, sipas Strategjisë mbështetet në pesë shylla, si më poshtë:

Tradita dhe trashëgimia: Vizioni polivalent do të orientojë zhvillimin e ardhshëm bazuar në potencialet njerëzore të territoreve, në identitetin e secilit vendbanim në traditat, zakonet dhe marrëdhëniet historike midis vendbanimeve në një bashki por dhe me bashkitë e territoret fqirje.

Natya dhe ekologjia: Bashkítë Divjakes, Rogozhinës dhe Kavajës janë të vendosura në një teritor me vlera dhe tipare natyrore të forta që kanë ndikuar dhe do jetë bazë e zhvillimeve urbane dhe të viteve të ardhshme. Vizioni jonë do të synojë ruajtjen dhe forcimin e lidhjeve të njeriut me natyrën si një dualitet komplementar që jep e merr duke konsideruar dhe nevojat e gjeneratave të ardhshme.

Ekonomi dhe sociale: Bashkítë Divjakes, Rogozhinës dhe Kavajës janë të orientuara drejt një ekonomie rurale por vendodhja e këtyre territoreve pranë detit dikton një orientim të zhvillimeve të ardhshme drejt sektorit turistik. Diversifikimi i ekonomisë, modernizimi dhe industrializimi i bujqësisë në funksion të dinamikave të reja, do të ndikojnë pozitivisht dhe në përmirësimin e aspekteve sociale të zonave urbane dhe rurale të bashkive, duke rritur punësimin lokal, prezantuar një inovacion teknologjik dhe rritur cilësinë e shërbimeve dhe produkteve.

Projekimi urban: Zhvillimi i pa planifikuar është trendi që duhet të ndryshojë për të patur një eficençë në përdorimin e vlerave dhe potencialve të territorit. Harmonizimi i investimeve në ekonomi e turizëm me infrastrukturë, skema transporti do të rrisë zonën e impaktit ekonomik të investimeve. Koordinimi dhe orientimi i zhvillimeve individuale private me investime në hapësira publike, objekte kulturore, sociale, arsimore e sociale do të rrisë cilësinë e jetës atraktivitetin e vendbanimeve dhe do jetë regulator i lëvizjeve demografike.

Promovimi & marketing-u: Potencialet natyrore dhe njerëzore, zhvillimet e prishme të territorit duhet të mbështeten në një promovim dhe marketing: të gjithëanshëm e të ndërlidhur, si bazë e partneriteteve strategjike dhe e një rjeti territorial e dixhitale komunikimi.

3.2 NDIKIMI I STRATEGJISË MBI SISTEMET TERRITORIALE

Territori i Bashkisë, ka pasur një ndryshim të ndjeshëm të sistemeve gjatë 25 viteve të fundit, veçanërisht zgjerimi i zonave urbane në dëm të sistemit bujqësor e natyror. Zhvillimi i planifikuar – Strategjia Territoriale, bazuar si në planet kombëtare ashtu dhe në dinamikat lokale do të ketë një përqasje polivalente gjithëpërfsirëse duke synuar një

balancim të sistemeve urbane dhe një harmonizim të zhvillimit urban me zhvillimin rural e turistik.

Ndikimet e Strategjisë do të jenë në:

Sistemin bujqësor: do të përmirësohet ndjeshëm me anë të investimeve në sistemin e ujites dhe kufijt, me anë të politikave për shtimin e sipërfaqes me ullinj, pemëtore dhe vreshta. Megjithëse do të ketë teritor që do të kalojnë nga bujqësia në ekonomi dhe shërbime gjithmonë në funksion te bujqësisë: magazinim, përpunim tregëtim, si dhe në sigurimin e shërbimeve sociale edukative dhe rekreative kryesore të vendbanimeve. Në parim do të ketë një kompensim të tyre dhe shtim të sipërfaqes së punuar nga futja në sistemin bujqësor e tokave djerrë, tokave pa ujite, shkurreve në kodra etj.

Sistemin Natyror: do të ketë një shtim të ndjeshëm të zonave me pemë (pyje) përgjatë bregdetit, lumenjve, zonave me problematika erozioni si dhe në zonat e reja të banimit kryesishët përgjatë akseve. Këto të fundit do të shikohen të integruar me ullishte e me vreshta dhe me mbjellje pemësh jo vetëm në afërsi të tyre por dhe në zona ku ka erozion të lartë (tokësor dhe detar). Sistemi natyror do të shihet me zona pyjesh që do të jenë dhe një burim lënde drusore për ngrohje duke monitoruar secilën parcelë prerjeje.

Sistemin ujor: nuk do të ketë ndryshime në sipërfaqe, por do t'i nënshtronet ndërhyrjeve të rëndësishme infrastrukturore për pastrimin dhe evitimin e përmbytjeve si dhe të reabilitimit të hapësirave ujore në funksion të bujqësisë.

Sistemin infrastrukturor: është sistemi që ka nevojë për më shumë ndërhyrje në krijuim aksesh, sistemim lidhjesh, zgjerim dhe reabilitim.

Sistemin urban: do të konsolidohet dhe do të pasurohet me zona te reja kryesishët të orientuara drejt ekonomisë dhe turizmit por dhe brenda zonave urbane ekzistuese do të ketë ristrukturime dhe bloqe të reja për të mundësuar krijuimin e qendrave arsimore, sociale, komunitare dhe rekreative. Në sistemin urban do të ketë lëvizje brenda sistemit në zonat e ndodhura në brezat e rezervuar ku do aplikohen politika

3.3 OBJEKTIVA STRATEGJIKË

Objektiva strategjikë janë në përputhje me parimet e lartëpërmendura të planifikimit hapsinor të qëndrueshëm; ato shprehin nevojat e zhvillimit të zonës dhe përfshijnë:

- **Fuqizimi i sektorit primar të ekonomisë (bujqësi, blegjori) dhe mbështetje e fermerëve.** Bashkia Divjakë është bashkia më rurale dhe bujqësore e Republikës, jo vetëm përsa i përket strukturës së ekonomisë, punësimit por edhe nga të ardhurat që krijohen nga sektori i bujqësisë dhe blegjorisë të cilat përfaqësojnë kuotat më të larta të realizuara për njësi ekonomike bujqësore në gjithë Republikën. Në bashkinë e Divjakës ka një profilizim të sektorit primar sipas njësive administrative, ky profilizim duhet të mbështetet, që Divjaka të ruajë prioritetin e

saj në bujqësi. Duhet siguruar një mbështetje e fermerëve në modernizmin dhe rritjen e shkallës teknologjike si në prodhim ashtu dhe në stabilizimin e hallkave të tjera përpunuese fregtuese dhe promovuese.

- Përmirësimi i cilësisë të jetës me anë të projekteve urbane dhe ndërhyrjeve në infrastrukturë si mbështetje e ekonomisë dhe zhvillimit të turizmit. Vendbanimet urbane në territorin e Divjakës bazuar dhe në vizionin rajonal klasifikohen si mëposhtë:

Divjaka qytet (Qëndër primare), zonë me potencial të lartë densifikimi bazuar në parime ekologjike të qëndrueshme që synojnë formimin e një qyteti-kopësh të ofrues shërbimesh pranë Lagunës dhe Delit, Remas, Gradishtë, Cermë Sektor dhe Grabian - qendra lokale të profilizuara që pasurohen me shërbime ekonomike dhe sociale, hapësira publike të strukturuara.

Fshatrat e tjerë - zona të mirëfillta rurale ku nxitet projektimi i hapësirave publike dhe objekteve bazuar në elemente të traditës për të theksuar karakterin dhe për t'u orientuar drejt një turizmi rural e agro turizmi. Në fshatra do të aplikohen programe mbështetëse për të nxitur rimbombjen e ekonomisë.

Lidhjet infrastrukturore ekzistuese do të përmirësohen dhe do të krijohen të reja, në shërbim të zhvillimit ku orientohen. Këto zona do të aksesohen nga transporti publik dhe hapësirat publike të qëndrave të këtyre fshatrave do të sistemohen duke marrë karakterin e shesheve të fshatit si pikë takimi të banorëve. Për rrijedhojë tërësia e këtyre përmirësimeve do pasojë me rritjen e cilësisë së jetës në këto zona.

- Ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrorë dhe të trashëgimisë kulturore. Parku i Divjakë Karavastasë zë 22 230.24 ha (rrëth 2/3 e territorit të bashkisë Divjakë) Vizioni i planit të menaxhimit të parkut: "Konservimi, përmirësimi dhe përdorimi i qëndrueshëm i biodiversitetit, trashëgimisë natyrore dhe vlerave estetike të Parkut Kombëtar Divjakë – Karavasta, nëpërmjet bashkëpunimit ndër sektorial dhe ndër institucional përfitime të qëndrueshme të komunitetit lokal, dhe për interesin Kombëtar dhe Ndërkombëtar"

Territori i Bashkisë Divjakë ka edhe elementë të trashëgimisë kulturore: si Vendbanimi i lashtë i Arnisës, vende me gjelje arkeologjike ende të pa eksploruar plotësisht që së bashku me objekte monument kulture, traditat lokale janë një potencial dhe vlerë e shtuar për zhvillimin e turizmit në zonë.

3.3.1 VEPRIME OPERACIONALE NË MBËSHTETJE TË OBJEKTIVAVE: KONTEKSTI MJEDISOR

Veprimet operacionale për mbrotjen burimeve natyrore, shëndetin dhe permiresimin kushteve sanitare dhe përmirësimin e cilësisë së jetës në tërësi:

1. Specializimi i zonave në bazë të objekteve bujqësore që përbëjnë një avantazhit krohbarës dhe konkurues.

2. Shtimi i sipërfaqeve të ambienteve të mbrojtura (prodhimi në volum dhe hershmëri - serraue)
3. Rritja e prodhimit bujqësor të perimeve verore dhe dimërore, në fushë.
4. Futja në skemat e prodhimit të kulturave e varieteteve të reja, pak të njohura në vendin tonë, të cilat plotësojnë kushtet klimatiko – tokësore dhe ofrojnë një vlerë të shtuar më të madhe në treg (si Asparagus, Argjinare, Selino, bathë e njomë etj).
5. Kultivimi i pemave frutore, ullishtarisë dhe vreshtave, në zonën kodrinore e cila nuk është e shfrytëzuar plotësisht.
6. Krijimi i zonave pyjore që kanë për destinacion furnizimin me dru për energji.
7. Shtimi i sipërfaqeve të pemëve frutore në biloqe të organizuara, përmirësimi i strukturës variatore
8. Pastrimi i kanaleve vaditëse ngritja e një sistemi mirëmbajtje periodike.
9. Përfundimi i rehabilitimit të sistemit ujës të rezervuarit të Thanës
10. Sistemimi dhe mirëmbajtja e argjinaturës së lumit Shkumbin për të evitar përbërjet
11. Rehabilitimi i skemave ujëtëse dhe kulluese për rritjen e eficiencës së prodhimit bujqësor dhe përmirësimin e regjimit ujor dhe mbrotjen nga ndotjet e mëtejshme të ujërave siperfaçesore dhe nëntokesore;
12. Rritja e prodhimit blektorai nëpërmjet përmiresimit të skemave të qëndrueshme të prodhimit të foragjereve dhe koncentrateve të tjera dhe vet menaxhimit të fermave blektorale, drejt një strukture komerciale prodhuase me metoda bashkohore të mbarështrimit, përpunuese dhe tregtimit;
13. Rritja e shkallës së modernizimit teknik dhe teknologjik të proceseve bujqësore e blektorale;
14. zhvillimi i strukturave të organizuara të prodhimit, grumbullimit dhe tregtimit të produkteve bujqësore, blektorale dhe të peshkimit;
15. Rritja e shkallës së grumbullimit dhe përpunimit të produkteve bujqësore, blektorale dhe të peshkimit nëpërmjet mitjes së kooperimit në buqesi, tregtimit të inputeve dhe farereva vacanërisht të certifikuara dhe të kontrolluara;
16. Promovimi dhe marketimi i produkteve bujqësore dhe blektorale duke nxitur produktet organike të zonës;
17. Mbështetja e forumve të bashkëpunimit, bashkerendimit dhe organizimit të aktorëve për të shpërndar eksperiencën dhe teknikat e fituara ne prodhueshmërin bujqësore, blektorale dhe peshkimi;
18. Investimi për rehabilitimin dhe përmirësimit të funksionit të dajlaneve që lidh lagunën me detin.
19. Ndërtimi i infrastrukturës rugore dhe inxhinjerike në zonat e zhvillimit të pikave të grumbullimit, përpunimit dhe tregtimit si dhe zonat e stallave e tregjet e gjësë të gjallë

20. Densifikimi i vëndbanimeve për të justifikuar investimet në infrastrukturë inxhinjerike dhe sociale.
21. Diferencimi zonave rurale nga ato urbane me atë të përdorimit të elementeve arkitektonikë;
22. Zhvillimi i infrastrukturës : Rikonstruktion i rrugës Gur-Rremas –Karavasta e Re, Gërmenj i Madh – Xeng, Grabian – Spalatë, Kryekuq – Spalatë e Madhe, Këmishlaj – Tre Urat – Tërbuf dhe Çermë e Siperme-Divjakë.
23. Fuqizimi i aksit Tre-ura Divjakë, si potencial ruge turistike që krijon akses dhe në kodrat e Divjakës.
24. Ndërlimi i impianteve dhe mjeteve të trajtimit të ujave të zeza Tërbuf dhe Sulzotaj ose Rremas.
25. Ndërlimi i gropave spetlike kolektive për komunitetet rurale me numër të reduktuar banorësh, në kodër, larg bregdetit.
26. Mbulimi i të gjitha zonave të banuara me kontenierë të adaptuar për largimin e mbeturinave dhe reciklimin e tyre.
27. Rikonstrukioni i depove dhe i skemave të furnizimit me ujë
28. Permirësimi i rjetit të furnizimit me energji elektrike duke kaluar nga sistemi 10kV në sistemin 20 kV
29. Kthimi i ish-zonave me funksion magazinimi në brendësi të zonave urbane në zona polifunksionale (parqe, banesa sociale, zyra administrative etj)
30. Sistemimi pranë qëndrave të vendbanimeve i shesheve publike, kënde lojtrash për fëmijë, lulishtë etj.
31. Rikuallfikimi dhe standartizimi i strukturave ekzistuese në zonën e plazhit, plotësimi i zonës më një gamë më të madhe dhe cilësore të ofertë akomoduese turistike miqësore me mjedisin.
32. Zhvillimi i zonës bregdetare të Adriatikut si plazh rïnor duke ngritur në të infrastrukturat e nevojshme për krijimin e zonave për camping, koncerte, kile surfing
33. Rehabilitimi i stokut bosh të banesave për tu përshtatur në B&B jo vetem ne qytet por dhe për te promovuar zhvillimin e turizmit rural.
34. Mbeshtetja e sektorit turistik në promovim dhe cilësi
35. Zhvillimi i zonave të parkut Divjakë Karavasta do bazohet në planin e Menaxhimit të Parkut
36. Vendasja e Divjakës në hartën ndërkombëtare të lindjeve sportive, kulturore dhe ekologjike
37. Evidençimi dhe promovimi i trashigimisë kulturore, historike e arkeologjike të Divjakës në mbështetje të shtimit të cilësisë dhe llojshmërisë së ofertës turistike për vizitorët
38. Ndërlimi i infrastrukturës në funksion të ruajtjes dhe promovimit të vlerave mjedisore

4 NDIKIMET E MUNDSHME MJEDISORE DHE MASAT PER ZBUTJEN E TYRE

Ndërhyjet në infrastrukturë, ndërtim baneshash dhe social kulturore, rikonsiderimet urbane dhe ndryshimet në strukturat dhe teknologjitë e prodhimit kërkojnë ndërhyrje dhe modifikime në mjedisin fizik dhe biologjik dhe është e kuptueshme që do të kenë ndikime. Programi dhe Plan i veprimit në territor merr në konsideratë dhe, përgjithësisht është në përputhje me strategjillë dhe Planet Kombëtare të veprimit (Strategjinë ndërsektoriale të Mjedisit, Strategjinë Sektorial të Turizmit, Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, Plan i Integruar Ndërsektorial i Bregdetit, Strategjia e Bujqësisë dhe zhvillimit Rural, Ligjin per Mbrojtjen mjedisit). Me implementimin e Planit të Vepritit ndryshimet, ndërtimet e reja do të ndikojnë negativisht në cilësinë e mjedisit por të nevojshme për ndryshime në kahjen pozitive të përmirësimit të kushteve ekonomike dhe cilësisë së jetesës, nevojiten masa të forta përmirësuuese. Masat përmirësuuese nuk mund të parashikohen në detaje në këtë plan; ato do të janë konkrete gjatë seçlit projekt zhvillimi. Specifikuhi ndikimet dhe masat jepen më poshtë.

4.1 PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI

Në Divjakë dallohen tre ekositeme: bregdetar, fushor dhe kodrinor te cilët nuk janë në nivelin me të mirë të funksionit të tyre si ekositeme natyrore dhe/ose te artificializuar. Megjithë të favorizuar si ekositeme të larmishme dhe me shërbime të mira për karshi zhvillimeve të qëndrueshme ato janë modifikuar ndjeshtëm për shkak të ndërhyrjeve të zgjatura dhe sidomos të pa kontrolluara. Zona bregdetare në Divjkaë e ndarë në tre sekcione (sipas rëndësise turistike dhe karakteristikave geomorfologjike dhe mbulesë bimore) është e gjatë rreth 18 km ka një kapacitet prej afro 100,000 turistesh dhe e ndodhur ne nyje të mirembajtura transporti është një traksion turistik i nivelit mesatar. Pjesa Plazhit të Divjakës është e më e stabilizuar nga ana e dinamikave detare. Në këtë pjesë të territorit ka filluar dhe zhvillimi i zonave të para që ofrojnë dhe shërbime akomoduese. Këto zona, kryesisht informale sot kanë një ofertë të kufizuar dhe jo konkurente në nivel rajonal. Potenciali i ofruar nga kapaciteti i plazhit, situata e mirë e lidhjeve ekzistuese si dhe të propozuara (Koridori Blu) orientojnë këtë territor si një potencial i lartë për zhvillimin e një turizmi me qëndrim afatgjatë që respektion tiparet natyrore të zonës.

Peisazhi bujqesor është zhvilluar ndonse vuani nga skema funksionale te ujijes dhe kullimit Kostot e rehabilitimit të këtij ekositemi janë sidoqoftë më të ulta dhe, relativisht, të përballueshme nga ana e Rajonit.

Peisazhi pyjor është po përgjithesht shume i ruajtur dhe eshte pjesa e Parkut Kombëtar te Divjake – Karavastase. Parku menaxhohet sipas Planit të Menaxhimit të tij dhe administrohet nga Agjensia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura.

Në masivin kodrinor probleme mjedisore (erozioni, sedimentimi dhe peisazhi) mund te zgjidhen duke investuar ne krijimin e zonave te perjera pyje-kullota-pemtar bujqësore për të krijuar atë që propozohet në Plan si Parku mikst i pyjeve dhe drurutoreve.

Nga ana tjeter, biodiversiteti nje variabel i varur nga faktore dhe komponente të tjere natyrore, është në shkallë të ulët të ruajtjes, ndonse në disa zona periferike nje shkallë e mirë biodiversiteti mund te rehabilitohet. Sidoqoftë zona e mbrojtur eshte nje aset shume i vlefshem shumefunksional: biodiversitet, turizem dhe rekreativitet. Krijimi i koridorit te habitateve ne shtratin e lumit të Shkumbinit do te permiresonte ndjeshem biodiversitetin.

Parku Kombëtar Divjakë - Karavasta përbhet nga tre njesi të mbrojtura sipas statusit të përkruar më poshtë:

(I) Rezerva natyrore stikte e mbrojtur e Karavastasë (Laguna me rreth 4,200 ha) është zona me esenciale dhe e madhe e Kompleksit. Ajo është e ndarë nga deti në perëndim nga pylli me pisha të Divjakës. Në pjesën lindore, toka bujqësore kufizohet me lagunën. Tre kanale lidhin lagunën me detin, shkëmbimin e tyre me ujë varet nga ndyshueshmëria e nivelit të ujit në mes të lagunës dhe detit gjatë baticë të lartë dhe të ulët, si dhe forca e erës.

(II) Parku Kombëtar I Divjakës (1,250 ha). Ai është e vendosur në pjesën veriore të kompleksit dhe ndan pjesën veriore të lagunës nga deti. Kjo është kryesishë nje pylli pishe me *Pinus halepensis* dhe *Pinus pinea* qenë speciet dominuese. Specie të tjera pyjore që janë të pranishme janë: *Fraxinus angustifolius*, *Quercus spp.*, *Ulmus spp.*, *Alnus glutinosa* dhe *Populus alba*.

(III) Kulari (850 ha) ka të njëjtat karakteristika të bimësisë si Parku Kombëtar I Divjakës. Uojet bimore dominante mbeten *Pinus halepensis* dhe *Pinus pinea*.

PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI

Problemet me te medha mjedisore :

1. Presioni i rritur ne Parkun Kombëtar të Divjakë - Karavastës për shkak të zhvillimit urban dhe bujqësise;
2. Prerja e pyjeve dhe degradimi i shtratit te Shkumbinit nga shfrytezimi i liriteve dhe prerjet e dryreve në shtrat;
3. Ndolje e ujerave dhe mjedisit nga mungesa e infrastructures në zonat urbane dhe rurale të përqëndruara;
4. Prerja e pyjeve ne zonen lindore dhe ne gjithë sistemin e kodrave në lindje ;
5. Zhvillimi i dobët dhe fragmentar i frutikultures ;
6. Gjuetit e pa ligjeshme ;
7. Përdorimi intensiv i pesticideve dhe pleherave kimike ;

6. Shperndarja e disbalancuar e populisës dhe qendrave le banuara;
7. Mungesa e energjise për ngrohje duke detyruar popullsinë në përdorimin masiv të burimeve natyrore;
8. Mungesa e planifikimit të territorit dhe strategjive/politikave për subencionin ose përkrahje të zhvillimit.

MASAT

Nje sërë objektivash dhe Plane veprimi lokale janë vendosur në Plan dhe masat përmiresuese mjedisore do lheksonim :

1. Ulja e presionit në Park duke ulur përdorimin e inputeve në bujqësi, menaxhimin e mbejjeve urbane të ngurta dhe ujërave të zeza;
2. Përgatilia e planeve për përdorimin e hapsirës dhe planifikimin e saj në të ardhmen (pë r cdo ekosistem). Kjo do të disiplinonte zhvillimin e zonave urbane dhe kategoritë e tjera për tu zhvilluar;
3. Ruajtja e shtratit të lumit Shkumbin nga shfrytëzimi i inerteve dhe kthimit i tij në koridor habitatesh;
4. Subvencionimi qëndror për zhvillimin e frutikultures (së paku për ullirin, vreshtin, dhe pemët kryesore frutore) do të ndihmonë në përmiresimin e paisazhit;
5. Projekti për krijuimin e koridoreve të habilitave nëpërmjet kanaleve, përrenjeve dhe lëdhja e zonës kodrinore me atë fushore nëpërmes një brezi të pyllëzuar;
6. Mbjellja e drurëve dhe krijuimi i një brezi pyjor përgjatë akseve mugore Çermë-Divjake dhe Gradishtë – Grabian-Dushk (në disa meshta nga cdo anë);
7. Stimulimi i familjeve në bregdet për mbjelljen e drureve pyjore.

4.2 PËRDORIMI I TOKËS:

Ndryshimet në përdorimin e tokës, sidomos në infrastrukturë dhe zhvillimin e mëtejshëm të zonave urbane, të parashikuara në strategjinë e zhvillimit prodhojnë ndikime të gjera të pakthyeshme duke ulur fondin e tokës bujqësore dhe prodhimitarinë e saj.. Toka bujqësore dhe pyjet do të pësonin shkakterim të pakthyeshëm në sektionet e marrë nga ndërlimet e reja ose ato të rindërtuara mbi sektionet e vjetra. Shpesh ndërlimet e reja krijojnë edhe fragmentime të tokës bujqësore. Ndikimet afatshkurtër (të riparueshme) që mund të ndeshin gjatë fazës së ndërlimit përfshijnë lëdhjet përmis tokave bujqësore ose pyjore, dëmtimet dhe okupimet e tokave ose dëmtimin e produkteve për shkak të afërsisë me sheshet e ndërlimit, ndotjet e tokës etj. Masat që zbatohen mund të sjellin rënien e përhershme të potencialit dhe prodhimitarit të tokës bujqësore që nënkuption humbjen e përhershme të funksionimit të tokës për prodhimitarinë bujqësore. Nëse masat e infrastrukturës shtohen edhe përtjeri teritoreve

aktuale te zhvillimit, fragmentimi i tokës bujqësore do të mitet dhe kushtet për prodhimtarinë bujqësore do të përkqësohen edhe më tej.

CILËSIA MJEDISORE E TOKAVE DHE MASAT PERMIRESUESE

- Erozioni i tokave fushore është i ulët (<3 ton ha⁻¹vit⁻¹) ndërkohë që në zonat e zhveshura në zonën lindore të Bashkisë (sistemin kodrinor) është i lartë (<10 ton ha⁻¹vit⁻¹);
- Bazuar mbi PINS dhe regulloret për vijën bregdetare përcaktimi i vijës zero nga ku do të bëhet vlerësimi i erozionit detar, dinamikës së lëvizjes së bregdetit dhe të sedimenteve;
- Mbrojja e argjinaturave të përrrenjeve dhe e argjinatureve nga erozioni, me qëllim që të sigurohet stabilizimi i tyre, përfshire edhe përgjedhjen e material me pak të eroduesham, përdorimin e gabioneve dhe gurëve të thyer, si dhe një ngjeshje të mirë, vecanërisht përeth urave dhe lombinove;
- Pastrimi i kanaleve kulluese të dyta dhe të tretë si dhe rehabilitimi i skemave të ujësjes;
- Mbjellja e drurëve pyjor dhe në skarpate është një masë antleroziive dhe po ashtu një koridor ekologjik habitatesh dhe peisazhiste për të lehtesuar rigjenerimin e një mbulese stabilizuese të tokës. Aty ku eshte e nevojshme do të kerkohet hapje e kanaleve për të siguruar mbjelljen e suksesshme të blimeve;
- Në tokat e eroduara nje plan pyllezimi dhe masa antleroziive duhet të përagjitet krahas planeve të tjerë lokale;
- Kontrolli i cilësisë mjedisore të tokave nëpërmjet testitës mjedisor ndonse nuk është një detyër ligjore (Ligji për Mbrojjen e Tokës) është i nevojshme, në përshtatje me Direktiven Europiane "Cilësia mjedisore e tokës dhe produkteve bujqësore", të kryhet në termat afat shkurtër. Indikatorët e cilësisë mjedisore të tokave për tu konsideruar janë: permbarjje e pesticideve, POPs, metalet e rende, hidrokarburet, heteroflora totale;
- Analiza të tokave "potencialish" të ndotura për shkak të përdorimit të ujërave të ujësjes jo të përshtatështme (ujërat e zeza).

4.3 CILËSITË DHE MASAT PËR UJËRAT

Mbrojtja e ujërave në territor (gjithë trupat ujorë lidhet direkt me presionet e sektorve te cilet do të zhvillohen. Impaktet priten nga zhvillimet e sektoreve kryesore këtë lidhur me ujin si edhe ato që mund të ndikojne në cilësinë dhe funksionimin natyror të baseneve ujore. (ujesjellës/kanalizimet, vadilja dhe bujqësia e blegorës në përgjithësi, industria ushqimore dhe përpunuese, shërbimet dhe turizmi, shëndetësia). Në rastin konkret faktorët të tjerë kërcenues janë të shtuar nga të cilët më të rëndësishëm janë: (i) ujërat e

zeza tē pa menaxhuara, (ii) gropat septike individuale, (iii) derdhet nē trupat ujore tē pa trajtuarar, (iv) mbetjet e ngurta urbane tē shperndara nē vende tē pa përshtatëshme dhe shpesh nē kanalet kultuese dhe nē bregdet. Efektet e këtyre vektorve janë nē fakt efekte kumulative. Nuk ka, sidoqoftë, impakte tē ardhura ndërkufitare më përnjashtim tē kanlit ujtit që merr ujin e Shkumbinit pë vadilje.

PROBLEME MJEDISORE DHE MASA REDUKTUESE PËR CILËSINE E UJERAVE

SIPERFAQËSORE

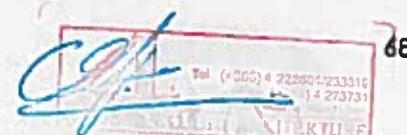
KËRCËNIMET

- Cilësia e ujërave sipërfaqësorë kërcënohet nga menaxhim i keq (siguri e ulët ose shumë e ulët e sistemit tē menaxhimit) i mbetjeve urbane dhe ujërave tē zeza;
- Përdorimi i ujërave tē ndotura për ujiljen nē bujqësi. Kjo ul nē mënyrë drastikë sigurinë sanitare dhe shëndetin e kafshëve dhe njerëzve nē cikël tē zinxhirit ushqimor. Aktualisht, vec burimit te ujtit te rezervuarëve dhe puseve te ujtit, uji i ardhur nga lumi Shkumbini dhe/ose perrenjte që përshkojnë zonën eشتë nē vlerat e ulta limit tē cilësisë ujërave per ujilje.
- Përdorimi i plehrave kimike nē doza tē larta (veçanërisht nē sipërfaqet perimore) sjell ndotje tē ujërave sipërfaqësore nëpërmjet proceseve degraduese tē mjedisit dhe biodiversitetit si eutrofikimi.
- Derdhjet e ujërave tē zeza nē kanale kultuese, mos respektimi sanitari për gropat individuale septike, mungesa e kanalizimeve nē pjesë tē veçanta tē zonave urbane dhe derdhjet direkte tē ujërave tē zeza pa trajtim paraprak kërcënon cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe bregdetarë.
- Erozioni i tokave tē pjerrta, tē shveshura nga bimësia, formacione tē shkrifta si shistet vec që shkaçërron tokën por mbush me sedimente dhe ndot ujërat sipërfaqsores.

MASA REDUKTUESE

- Ndërtimi i stacioneve te pastrimit tē ujërave te zeza ne Divjakë, Çermë Sektor, Gradishtë dhe Remas;
- Kanalizimet e ujërave tē zeza dhe mitja e kapaciteteve përpunues nē impiantet e pastrimit;
- Ndërtimi i landfill rajonal;
- Kontrolli per përdorimin e ujtit te ujtitjes dhe numrin/sasinë e ujtit nga puset e ujtit;
- Rivegjetimi i shpateve, tokave që kërcënohen nga erozioni;
- Përdorimi efektiv i inuteve ne bujqësi (racionalë ekonomikisht dhe respektues ndaj cilësisë së ujërave nentokesore dhe sipërfaqësorë);
- Kontrolli i ujërave te plazheve

Veçanërisht për ujërat nentokesore kërcënimet dhe masat përmirësuese konsistojne si më poshtë:

PROBLEME MJEDISORE DHE MASA REDUKTUESE PER CILESINE E UJERAVE NENTOKESORE

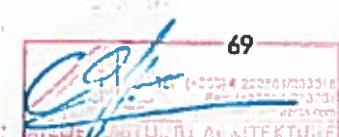
- Qyteti i Divjakës dhe shumë zona rurale e marrin ujin nga puse të hapura në thelesi deri në 75 m cilësia mejdisore e ujerave te tyre, potencialisht, mund të preket nga: ndertimet pa leje, përdorimi i tepruar i plehrave, pesticideve, derdhjeve blektorale, daljes jashtë kontrollit të ujërave të zera nga gropat seplike. Përshtkueshmëria e lartë ujore e shkembinjeve/shtresave ranore dhe konglomerate "favorizon" procesin e infiltrimi ne thelesi të ujerave te ndotuar sipërfaqesore. Kontrolli i zbatimit të Ligjit "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore" eshte detyrim i Bashkise.
- Ujërat nëntokësore të pompuara në sipërfaqe në mënyrë të pa kontrolluar dhe intensive (sidomos për ujiten e bimeve bujqësore) krijojn pellegjet "vakum" dhe uji i kripur i detit afër dhe ujërat e ndotura hyjnë me lehtësisht duke degraduar cilësinë e ujërave nëntokësore/gjeologjike. Inventarizim i puseve (prurjet, numri, thelesia), Monitorim dhe planifikimi sipas rregullores e përdoimit të ujërave është mbrojtja efikase e degradimit, në shkallë të lartë, e ujërave nëntokësore.
- Përdorimi intensiv i inuteve në bujqësi, sasi të mëdha pesticidesh dhe plehrash kimike në sipërfaqe të kuqzuara shton mundësinë e ndotjes së ujërave nëntokësorë, sidomos në rast të mjetit të dëndur të puseve në zona të caktuara.

4.4 MBETJET E NGURTA

Sipas Planit Kombëtar për menaxhimin e mbetjeve Divjaka(më rreth 20,000 banorë, së bashku me fshirat rrotull Lagunës) prodhjnë rreth 6,500 ton në vit mbetje urbane të cilat në se ndjekim hierarkinë një sasi e rëndësishme (rreth 50%) mund është reduktohet pas ndarjes, ripërdorimit dhe riciklit. Nje sasi po kaq gjenerohet nga zona rurale (me një mesatare prej 0.7 kg/ditë/person). Administrimi i plehrave është për momentin kaotik, pa plane lokale menaxhimi, pa infrastrukturë të nevojshme në kushtet e mungesë së finacimeve.

PROBLEME MJEDISORE DHE MASA REDUKTUESE PER MBETJET E NGURTA

- Sistemi i menaxhimit të mbetjeve i pa sigurtë për Qytetin dhe inegzistent në zonën rurale. Në terma afat shkurtër nevojitet katër ose pesë vend depozitime të përkohëshme (një deri dy për secilën qëndër administrative) të perzgjedhur nga experte hidrogeologe dhe autoritelet

lokale. Në terma afat mesëm duhen tē përgatiten Planet lokale të menaxhimit te mbetjeve, landfills dhe infrastruktura e nevojshme. Inkapsulimi i mbetjeve stok tē përdorura jashtë kriteretë përzgjedhjes se vendit dhe pa asnjë mase menaxhuese.

- Djegie tē mbetjeve nē fushë, përhapja e ndotësve nēpërmjet ajrit konsiderohet si një rrezik serioz për shëndetin, gjë që krijon rreziqe potenciale për shëndetin e banorëve lokalë.
- Rrjedhjet e mbetjeve nga fushat e depozitimit ndotin ujërat sipërfaqësore tē kanaleve dhe përenjëve që kalojnë pranë;
- Pamje e shëmtuar vizioni e territorit që ndikon nē imazhin e tij tē përgjithshëm dhe tërheqës nē zonën bregdetare për aktivitetet, vizitorët dhe banorët;
- Plani synon eleminimin e venddepozitimeve tē mbetjeve përgjatë lumenjve si dhe mbulimin e venddepozitimeve tē hapura dhe përdorimin e tyre si hapësira tē gjelbra
- Nuk ka zbatim te direktives se BE per landfillet. Ka efekt tē drejtpërdrejtë nē zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik tē vendit. Ka dhe një efekt tē drejtpërdrejtë nē aktivitetet turistike ;
- Mbetjet e depozituara nē kanale dhe perrenj duhet tē grumbullohen nē vende tē posacme (të perzgjedhur nē baze fshati, për perdonim te përkohshëm).
- Mbetje dhe sidomos plastika duhet tē pastrohen nga shtatet e përenjeve dhe bregu i detit së paku dy herë ne vit (pranvere dhe verë) me mjete modeste financiare.
- Mbetjet organike zënë rreth 40% te struktures se mbetjeve. Ato për gjatë biodegradimit janë shume tē rrezikshme ne ndotjen e ujave sipërfaqësore/nëntokësore "leachates effect". Nxite e kompostimit tē mbetjeve shëeplake (kryesisht organike) nga individët dhe/ose ndërmarrja e pastrim gjelbërimit tē Qytetit.
- Ndërlimi i rajonal i landfillit do tē ulë tarifat dhe rite riciklimin/reduktimin/riperdorimin e tyre.
- Mungon infrastruktura nē zonën rurale për grumbullimin e mbetjeve. Në terma afat shkurtër paisje modeste (me kamioncina dhe mjete modeste) do tē mire grumbullimin e plehrave.

4.5 CILËSIA E AJRIT

Ndonse industria e metaleve është shumë pak e zhvilluar nē zonë cilësia e ajrit nuk është nē nivele tē larta tē pastërisë për shumë shkaqe nga tē cilët tre janë më tē rëndëshëm: (i) aksi rrugor qëndror (autostrada A4) dhe cilësia e e keqe , tē pashtuara e rrugeve rurale, (ii) djegja e mbeturinave urbane shkakton ndotje deri nē komponime

kimike tē rezikshme (ekspozim direkt dhe indirek nē shëndetin e njerëzve) dhe (iii) ndotja e ajrit nga zona urbane tē mëdha nē afërsi të Divjakës si Durrësi, Lushnja dhe Fier (ndikime kufitare nē mënyrë direkte nëpërmjet smogut që krijohet nē to dhe ndikimeve nē cilësinë e ajrit me SOx dhe NOx tē cilët provokojnë shiun acid jo ku gjenerohen por më tej, nē kuqi tē këtyre territoreve).

BURIME TË NDOTJES SË AJRIT DHE MASA ZBUTËSE

- Dizenjim me kushtet dhe kriteret e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, mirëmbajje dhe zëvëndësim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit tē temperaturave dhe lagështisë
- Përdorim i mjeteve tē transportit publik me emetime tē gazeve nē nivele tē ulëta ose me filtra qjqi tē redaktimit maksimal;
- Komunikim ndërkufitar institucional për tē shhangur Incidentet mjedisore tē qarkullimit e ajrit si dhe përcaktimi i masave konkrete tē veprimit nē raste tē Incidenteve ndërkufitare;
- Përcaktimi i kritereve tē tjetërimit tē sipërfaqeve tē tokës dhe qëllimit tē përdorimit tē saj që nē fazat e projektimit;
- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi;
- Përcaktimi i masave tē emergjencave nē rastet e aksidenteve Industriale për zgogëlimin e ndikimeve nē mjedis dhe nē cilesine e tij

MASA SPECIFIKE PËRMIRËSUESE

- Monitorimi i cilesise se ajrit nē tē gjithë territorin e vendit duke vendluar dy ose tre stacione automatike tē monitorimit si ne zonat urbane dhe ato rurale;
- Koordinimi midis institucioneve qendrore dhe vendore për vlerësimin e kushteve mjedisore që lidhen me cilesine e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike;
- Kufizimi i shpejtësise së mjeteve tē lëvizshme nē mugë.

4.6 SIGURIA, ENERGJIA DHE POPULLSIA

Objektiv i studimit tē PPV është nē mes tē ljerash mirëqenia, siguria dhe statusi i menjteve tē jetesës. Nga ana tjetër presioni urban dhe zhvillimi përkeqëson parametrat mjedisore tē cilët kanë tē bëjnë direkt lidhje me shëndetin dhe mirëqenien. Kërkesa për standarde me tē larta tē cilësisë së ajrit, ujut dhe rrjeteve e vleres së së pasurive tē popullsisë është një e drejtë e cila jo vetëm duhet respektuar por tē milen kërkesat për kushte tē nepta tē ndërlimit, tē rugeve, tē sigurimit tē energjisë elektrike, tē përdorimit komod tē transporitit urban.

Zgjidhja e pronësisë mbi tokën dhe regjullimi i Infrastructures bën tē mundur mitjen e vlerës së aseteve, pronë e qytetareve duke ritur mirëqenien. Po ashtu është detyrë e shoqerisë që rjetin local tē komunitikimit ta ketë funksional sepse kjo mit aksesin nē

zona rurale duke siguruar me shumë sinergji për zhvillimin e frutikulturës dhe permëtarisë krahas zhvillimit të turizmit rural.

PROBLEMET më të rëndësishme (transport, siguri zhvillim social)

1. Cilësia e dobët e ajrit nga trafiku i rënduar, sidomos në aksin Durrës-Divjakës-Rogozhinë;
2. Zhvillimet urbane të pa kontrolluara duke sjellë dendësimin e populsisë dhe për pasojë ujen e sigurisë dhe komoditetit (më shumë banorë për të njëlin shërbim urban, rrugë, nevoja për ujë dhe mjete të tjera jetese);
3. Zhorma me nivel mbi atë të pranishmin;
4. Ujen e shërbimeve, indikatore te cilesise së jetës.

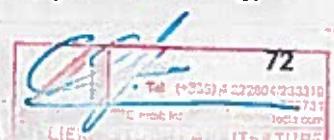
MASA SPECIFIKE PËRMIRESEUE :

1. Planifikimi perspektiv dhe konsiderimi i nevojave afat gjata të të gjithë projekteve në lindje me rrugë, lindjet, korsitë e bicikletave, parqeve, stacionet e shërbimit urban;
2. Permiresimi i rrugeve hyrese dhe dalse ne autostrade dhe rregullimi i kryqezimeve;
3. Prioritetet e rejejtit rrugor rural të marrin në consideratë potencialt agroprodhuese të zonave lindore të Divjakës;
4. Përmiresimi i skemës së pastrimit të qendrave urbane dhe furnizimit te tyre me energji.

4.7 VLERËSIMI I PËRPUTHSHMËRSISË SË OBJEKTIVAVE

Eshtë shumë e rëndësishme që objektivat strategjike që synon PPV të ballafaqohen me kriterë të Strategjive/politikave mjedisore kombëtare dhe ndërkombetare. Ndikimi i veprimeve dhe strategjive mjedisore ende nuk është "përkthyer" në efekte konkrete shëndetësore ose ekonomike. Veç se është mjaft e vështirë të shifrohen efekte mjedisore për shkak të kompleksitetit dhe egzistencës së shumë variablate që ndikojnë, veçanërisht në shëndet, të dhënat janë të pakta, monitorimet të mangëta dhe studimi i lindjeve shak pasojë është ende larg për ti konsideruar si rigorozishë shkencore. Në këtë kontekst, më poshtë, përpinqemi të ballafaqojmë objektivat e PPV së Divjakës me objektiva, strategji dhe politika specifike ose jo për rajonin, që kanë objektiva të qarrië mjedisore në shkallë kombetare ose me dokumenta themelore që konsiderojnë kuadrin detyruar dhe janë prevalentë tek politikat dhe veprimet rajonalë.

Ne bazohemi në hipotezën se: tendencat e këtyre ndikimeve janë të parashikueshme dhe të vleresueshme, relativisht. Për të siguruar vlerësiminë plotë të ndikimeve të mundëshme ne mjedis veç ballafaqimit me objektiva specifike mejdisorë të strategjive

ne nivel nacional, duhet tē konsiderojme gjithe komponentët tē cilët ndikohen nga ky Plan. Nepermjet nje matrice tabelare (me poshte) jepen përputhshmëritë e objektivave tē ketij plani me objektivat mjedisore ne nivel nacional te perskruara ne strategji, politika dhe dokumenta te tjere qe lidhen me tē. Përputhshmeria dhe argmunentit/trajtimi/pershkrimi dhe zgjidhjet ne Plan jepen: me tre plus (+++), perputhshmeri e larte, (++) perputhshmeri e mire, (+) perputhshmeri relative, e vlet, (-) nuk ka perputhshmëri.

Përputhshmëria dhe Ndërveprime e objektivave dhe aktiviteteve te Planit

Objektival/Veprimet e Planit	Tokat ¹	Uj ²	Biodiversitet ³	Mbeljet ⁴	Ari ⁵	Zhurma ⁶	Bujqesa ⁷	Zhvillimi Urban ⁸	Mjedisit Natyror-Rudija ⁹	Peisazhi naturore ¹⁰
Objekti Strategjik 1: Fuqizimi i sektorit primar tē ekonomisë (bujqësi, blektorë dhe peshkim) dhe mbështetje e fermerëve										
Specializimi i zonave në bazë tē produkteve bujqësore që përbëjnë një avantazhit kahasues dhe konkures.	+++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	+++ + +	++ + +	+
Shërimi i sipërfaqeve tē ambienteve tē mbrojtura (prodhimi në volum dhe hershmëri - serrave)	+++	+	+	+	++	++ + +	++ + +	+	+	+
Rritja e prodhimit bujqësor tē perimeve verore dhe dimërore, në fushë	+++	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	+++ + +	+	+
Futja në skemat e prodhimit tē kulturave e varieteteve tē reja, pak tē njohura në vendin tonë, tē cilat plotësojnë kushtet klimatiko - tokësore dhe ofrojnë një vlerë tē shluar më tē madhe në treg (si Asparagus, Argjinare, Selino, batë e njomë elji).	+	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	+++ + +	+	+
Kultivimi i pemave frutore, ullishtarisë dhe vreshtave, në zonën kodrinore e cila nuk është e shfrytëzuar.	+++	+	+	+	+	++ + +	++ + +	+	++ + +	+
Krijimi i zonave pyjore që kanë për	+++	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	++ + +	+++ + +	+++ + +	+++ + +

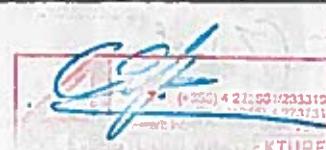
destinacion furnizimin me dru për energji.		+	+	+		+	+			
Pastrimi i kanaleve vaditëse ngrilja e një sistemi mirëmbajtje periodike	+++	+	-	-	+	++	++	+	+++	-
Përfundimi i reabilitimit të sistemit ujëtës të rezervuarit të Thanës	+++	+	-	-	+	++	++	-	+	+
Sistemimi dhe mirëmbajtja e argjinaturës së lumenit Shkumbin për të evitar përmbytjet	+++	+	-	+	+	++	++	+	+	+
Reabilitimi i skemave ujëtëse dhe kulluese për rritjen e eficiencës së prodhimit bujqësor dhe përmirësimin e regjimit ujor dhe mbrojtjen nga ndotjet e mëteleshme të ujërave sipërfaqesore dhe nënlokesore	+++	+	-	-	+	++	++	-	+	+
Rritja e prodhimit blegtoral nëpërmjet përmiresimit të skemave të qëndrueshme të prodhimit të foragjereve dhe koncentrateve të tjera dhe vet menaxhimit të fermave blektoriale, drejt një strukture komerciale prodhuese me metoda bashkohore të mbarështimit, përpunuese dhe tregtimit	-	-	++	+	-	+	-	+	-	-
Rritja e shkallës së modernizimit teknik dhe teknologjik të proceseve bujqësore e blegtoriale	+++	+	-	-	+	++	++	-	+	+
Zhvillimi i strukturave të organizuara të prodhimit, grumbullimit dhe tregtimit të produkteve bujqësore, blegtorale dhe të peshkimit nëpërmjet rruges së kooperimit në buqesi, tregtimit të inputeve dhe farereva vacanërisht të certifikuarë dhe të kontrolluarë	+++	++	++	+	+	++	++	+++	++	+
Investimi për rehabilitimin dhe	+++	-	+	+	+	++	++	++	+++	+++

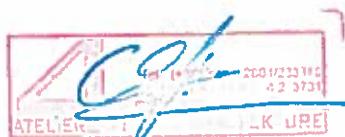
përmirësimi të funksionit të dajlaneve që lidh lagunën me detin.				+ +			+ +			
Objektivi Strategjik 2: Përmirësimi i cilësisë të jetës me anë të projekteve urbane dhe ndërhyrjeve në infrastrukturë si mbështetje e ekonomisë dhe zhvillimit të turizmit.										
Ndërtimi i infrastrukturës rugore dhe inxhinjerike në zonat e zhvillimit të pikave të grumbullimit, përpunimit dhe tregtimit si dhe zonat e stallave e tregjet e gjësë të gjallë	+	+	++ +	+	+	+	+	+++ +	-	-
Densifikimi i vëndbanimeve për të justifikuar investimet në infrastrukturë inxhinjerike dhe sociale	+++ +	+	++ +	+	++ +	+	++ +	+++ +	+	+
Diferencimi zonave rurale nga ato urbane me atë të përdorimit të elementeve arkitektonikë	+	++ +	++ +	+	+	+	++ +	+++ +	+	+
Zhvillimi i infrastrukturës : Rikonstrukcion i rugës Gur-Rremas - Karavasta e Re, Gërmenj i Madh - Xeng, Grabian - Spalatë, Kryekuq - Spalatë e Madhe, Këmishtaj - Tre Urat - Tërbuf dhe Çermë e Siperme-Divjakë	+	+	- +	- +	+	- +	+	++ ++	++ ++	+++ +++
Fuqizimi i aksit Tre-ura Divjakë, si potentiali ruge turistike që krijojn akses dhe në kodrat e Divjakës	+++ +	++ +	++ +	+	+	++ +	++ +	+	++ ++	++ ++
Ndërtimi i impjanteve dhe rrjeteve të trajtimit të ujравe të zeza Tërbuf dhe Sulzotaj ose Rremas	+++ +	++ +	++ +	+	+	++ +	++ +	+++ +	+++ +++	+++ +++
Ndërtimi i gropave spetike kolektive për komunitetet rurale me numër të reduktuar banorësh, në kodër, larg bregdetit	+++ +	++ +	++ +	+	+	++ +	++ +	+	+++ +++	+++ +++
Mbulimi i të gjitha zonave të banuara me kontenierë të adaptuar për largimin e mbeturinave dhe reciklimin e tyre	+++ +	++ +	++ +	+	+	++ +	++ +	+	+++ +++	+++ +++

Rikonstruksioni i depove dhe i skemave tē furnizimit me ujë	++	++	+	+	+	++	+	+	+++	+++
Permiresimi i rjetit tē furnizimit me energji elektrike duke kaluar nga sistemi 10kV nē sistemin 20 kV	+++	++	++	+	+	++	++	+	+++	+++
Kthimi i ish-zonave me funksion magazinimi nē brendësi tē zonave urbane nē zona polifunksionale (parqe, banesa sociale, zyra administrative etj)	++	++	++	+	+	++	++	+	+++	+++
Sistemimi pranë qëndrave tē vendbanimeve i sheshevë publike, kënde lojrash pér fëmijë, lulishtë	+++	++	++	+	+	++	++	+	+++	+++
Rikualifikimi dhe standartizimi i strukturave ekzistuese nē zonën e plazhit, plotësimi i zonës më një gamë më tē madhe dhe cilësore tē ofertë akomoduese turistike miqësore me mjedisin	+++	++	++	+	+	++	++	+	+++	+++
Zhvillimi i zonës bregdetare tē Adriatikut si plazh rînor duke ngritur nē tē infrastrukturat e nevojshme pér krijimin e zonave pér camping, koncerete, kite surfing	+++	++	+	+	++	++	++	+	+++	+
Reabilitimi i stokut bosh tē banesave pér tu përshtatur nē B&B jo vetem ne qytet por dhe pér te promovuar zhvillimin e turizmit rural.	+++	++	++	+	+	++	++	+	+++	+++
Objktivi Strategjik 3: Ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrorë dhe tē trashëgimisë kulturore.										
Evidentimi dhe promovimi i trashëgimisë kulturore, historike e arkeologjike tē Divjakës nē mbështetje tē shtimit tē cilësisë dhe llojshmërisë së ofertës turistike pér vizitorët	+	+	++	+	+	+	++	+++	++	+++
Ndërtimi i Infrastrukturës nē funksion tē ruajtjes dhe promovimit tē vlerave mjedisore	+	+	++	+	++	++	+	+++	++	++
Ruajtja e zhvillimi i Parkut tē Divjakë	-	++	+	+	++	++	+	+++	++	++

- Karavasta		+		+							
Mbulimi i tē gjitha zonave tē banuara me kontenierë tē adaptuar pēr largimin e mbeturinave dhe reciklimin e tyre	+	++	+	+	++	++	+	+++	++	++	
Eliminimin e hotspoteve mjedisore	++	++	+	+	++	++	++	+++	+++	+++	
Reabilitim i argjinaturës së lumiit Shkumbin dhe mbjellja e pemëve në brigjet e tij.	++	++	+	+	++	++	++	+++	+++	+++	
Reabilitimi i vendgrumbullimeve pa standart tē mbetjeve- pastrim& mbjellje pemësh	+++	++	++	+	+	+	++	+++	+++	+++	
Reabilitim i argjinaturës së lumiit Seman dhe mbjellja e pemëve në brigjet e tij.	+++	++	++	+	++	++	++	-	+++	+++	
Aplikimi i një skeme efikase largimi mbetjesh urbane që ul ndotjen e zonave urbane dhe tē mjesdit në përgjithësi	+++	++	++	+	++	++	++	+++	+++	+++	
Organizimi i depozitimit te mbetjeve në landllitin e propozuar tē Rrogozhinës	+++	++	++	+	+	+	+	+++	+++	+++	
Ndërtimi i impianteve tē trajtimit tē Ujравe tē Zeza dhe sistemeve tē depozitave septike	+++	++	++	+	+	+	+	+++	+++	+++	
Ndërlim shtegu pēr këmbësorë dhe bicikleta që lidh plazhin e Divjakës me atë tē Spillesë	+++	++	++	+	+	+	+	+++	+++	+++	
Reabilitim i argjinaturës së lumiit Shkumbin dhe mbjellja e pemëve në brigjet e tij dhe krijimi i nje koridori ekologjik ne shtratin e tij pēr tē lidhur sitemin kodrinor lindor me bregdetin (Parkun e karavastase)	++	++	++	+	++	++	++	+++	+++	+++	

¹Për takat objektivi mjedisor mbështetet mbi LIGJIN Nr.9244, datë 17.6.2004. Për mbrojtjen e tokës Bujqësore, dhe LIGJIT nr. 10431, date 9.6.2011 "Per Mbrojtjen e Mjedisit";

²Për Ujin objektivi mjedisor mbështetet në LIGJIN Nr. 111/2012 , Për menaxhimin e Integruar të burimeve ujore" dhe LIGJIN nr. 10431, date 9.6.2011 "Per Mbrojtjen e Mjedisit" Direktiva Kuader e Ujit (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujërat sipërfaqësore"); VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujërat sipërfaqësore");

³Për Biodiversitetin objektivi mjedisor mbështetet në LIGJIN nr. 9587, datë 20.7.2006 "Për mbrojtjen e biodiversitetit"; LIGJIN "Për Zonat e Mbrojtura", nr. 8906, datë 6.6.2002, të amenduar; LIGJIN nr. 10006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër"'; VKM nr. 866, date 10.12.2014 "Per miratimin e listes se habitateve natyrore, flores, faunes dhe zogjive me interes per komunitetin evropian" dhe LIGJIN nr. 10253, date 11.3.2010 "Per Gjeline"

⁴Për mbetjet objektivi mjedisor mbështetet në VKM nr. 175, date 19.1.2011 "Për miratimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të mbetjeve 2010-2025 dhe të planit kombëtar të menaxhimit të mbetjeve 2010-2025";

⁵Për Ajrin objektivi mjedisor mbështetet në LIGJIN nr. 162/2014, date 12.04.2014 "Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit " dhe VKM nr. 594, date 10.09.2014 " Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit ";

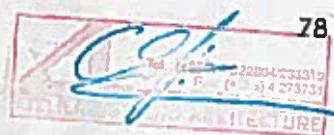
⁶Për Zhurmët objektivi mjedisor mbështetet në LIGJIN nr. 9774, datë 12.07.2007 "Për vlerësimin dhe menaxhimin e zhurmës në mjedis";

⁷Për Bujqësinë objektivi mjedisor mbështetet në VKM nr. 709, datë 29.10.2014 "Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor 2014-2020"

⁸Për Zhvillimin urban dhe planifikimin e territorit objektivi mjedisor mbështetet në Plani i Integruar Ndërsektorial për Bregdetin, 2015

⁹ Për ruajtjen e Mjedisit natyror-zonave të mbrojtjeve me status te vecante mbrojtjeje – Parku Kombëtar i Divjake- Karavastasë. Objektivi mjedisor mbështet ne Konventa e Bernes (Bern, 1979) (ratifikuar nga parlamenti i Shqipërisë), Konventa Ramsar (Ramsar, 1971) (ratifikuar ne 29.3.1996), Direktiva e Keshillit 92/43/EEC per ruajtjen e habitateve natyrore dhe te flores e faunes se eger. Shqiperia e ka perafruar pjeserish kete direktive permes ligjeve: - Ligji nr. 9587, datë 20.7.2006 "Për mbrojtjen e biodiversitetit"; Ligji "Për Zonat e Mbrojtura", nr. 8906, datë 6.6.2002, të amenduar; Ligji nr. 10006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër"'; dhe - VKM nr. 866, date 10.12.2014 "Per miratimin e listes se habitateve natyrore, flores, faunes dhe zogjive me interes per komunitetin evropian".

¹⁰ Peisazhi Natyror mbështetet veç si me lart (9) edhe ne Konventa për Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkitektonike të Europës – Konventa e Granadës (Shqipëria ka aderuar permis miratimit të Ligjit nr. 9806 datë 17.9.2007)

Analiza e mësipërme tregon se Objektivat dhe Veprimet të Planit janë, në shkallë të lartë, të përputhshëm me objektivat mjedisore të përcaktuar. Veprimet (aktivitetet) e Planit janë zhvilluar mbi bazën e një logjike mjedisore të ndërlidhur me shumë faktore (variabla indipendentë) të cilët, në cdo Plan është vështrirë të përfshihen pa modifikime qoftë edhe minimale.

Projektet e parashikuara në Plan kanë nevojë që përmes studimeve të fizibilitetit, vleresimeve individuale (të marre vec sipas planeve të detajuar) dhe vleresimeve të vecanta të projekteve të përfshiljnë strategji dhe politika të cilat kryqëzohen me natyrën e veprimit në mjedisin të aktiviteve me qellim elemimin/kufizimin/reduktimin e efekteve negative në mjedisin dhe ose të modifikojnë aktivitetin/projetin në se do të paraqitet nevoja.

Vlerësimi i ndikimit në Mjedis duhet për te vleruar efektin negativ të ndikimit nga punimet dhe operimet e Projekteve të veçantë. Për VNM e secilit Projekt Pilot, bashkëngjitur, veç të tjera, do të konsiderohen :

"PARKU I KRYEKUQIT"

- ✓ Kategorizimi i zonave te Pyllit sipas asocacioneve bimore per te percaktuar nderhyrje ne përmirësimin paisazher;
- ✓ Designimi i tipit te nderhyrjeve duke konsideruar ruajtjen ne maksimum;
- ✓ Vlerësimi i flores dhe faunes
- ✓ Studimi i mundesise se populimit te Pyllit me kafshe te egra sidomos me ketra dhe shpende;
- ✓ Vlerësimi i ndikimit ne mjedis i nderhyrjeve per regulimin e infrastruktureve se parkut gjate fazes se ndertimit;
- ✓ Masat përmiresuese per reduktimin/elemimin e efekteve negative gjate fazes së ndërtimit;
- ✓ Plani i Monitorimit te aktiviteve ndertuese/reabilituese te Infrastruktureve se Pyllit.

"MOLI MBI LAGUNËN E KARAVASTASE"

- ✓ Gjendja e ekonomike, sociale dhe popullsia;
- ✓ Gjeomorfollogjia dhe perdomi i tokes;
- ✓ Cilesia e ujave bregdetare dhe lagunore;
- ✓ Mjedis fizik dhe biologjik;
- ✓ Biodiversiteti, flora dhe fauna;
- ✓ Gjeologjia dhe hidrologjia;
- ✓ Tokat;
- ✓ Sizmitet;
- ✓ Ndërlimetet dhe trashëgimia kulturore;

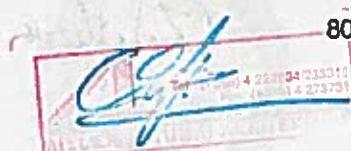
- ✓ Zonat e mbrojtura dhe monumentet e natyres;
- ✓ Menaxhimi mbetjeve;
- ✓ Kanalizimet, furnizimi me energji.
- ✓ Ndikimet ne Peisazh, cilesine e ajrit, zhurmat,
- ✓ Ndikimi ne toke dhe uje;
- ✓ Pronesa;
- ✓ Ndikime ne popullsine dhe punesimin;
- ✓ Ndikimet akumulative nga mbetjet e stacionit te mjetave lundruese dhe burimeve te tjera difuze ndoteze;
- ✓ Analize e ndikimeve ne mjedis dhe masat zbutese;
- ✓ Plani i Menaxhimit dhe Monitorimit.

"TREGU I GJËSE SË GJALLË"

- ✓ Gjendja e ekonomike, sociale dhe populisa;
- ✓ Gjeomorfologjia dhe perdomi i tokes;
- ✓ Mjedisi fizik dhe biologjik;
- ✓ Biodiversiteti, flora dhe fauna;
- ✓ Gjeologjia dhe hidrologjia;
- ✓ Tokat;
- ✓ Sizmiciteti;
- ✓ Ndërtimet dhe trashigimia kulturore;
- ✓ Zonat e mbrojtura dhe monumentet e natyres;
- ✓ Menaxhimi mbetjeve;
- ✓ Kanalizimet, furnizimi me energji.
- ✓ Ndikimet ne Peisazh, cilesine e ajrit, zhurmat,
- ✓ Ndikimi ne toke dhe uje;
- ✓ Pronesa;
- ✓ Ndikime ne popullsine dhe punesimin;
- ✓ Ndikimet akumulative;
- ✓ Analize e ndikimeve ne mjedis dhe masat zbutese;
- ✓ Plani i Menaxhimit dhe Monitorimit.

Të gjithë objektivat e Strategjisë dhe plani i veprimeve, respektivisht për çdo Objektiv janë ballafaquar me 10 objektiva themelore mjedisore te posaçëm për zhvillimin e territorit te Divjakës qe janë : objektiva mjedisore për Tokën, Ujin, Ajérin, Zhurma, Bujqësinë, Zhvillimin Urban, Biodiversitetin, Mbetjet, Peisazhin dhe Zonal e Mbrojtura me Status mbrojtjeje. Rezulton që përpithushmëria eshtë e lartë.

Sic pritej, nga cilësia e indikatorve, influencat e faktorëve dhe pikëzimit të përpithshmerisë, rezulton se disa aktivitete maksimalizohen në mitjen e cilesisë mjedisore të komponenteve kryesore ndërkohe që të tjere si zhvillimet e infrastruktures, zhvillimi blektorisë, pemtadise, bujqësisë intensive, aktivizimi i aktiviteteve industriale ushtrojnë

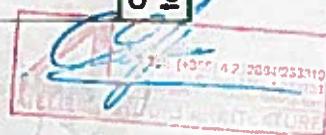

ndikime negative (vleresime -) dhe nuk janë mjaftueshmerisht të mbëshitetur (nëpërmjet aktiviteteve), kjo në kuadër të mbrojtjes së ujit, burimeve natyrore të tjera dhe me karakterin specifik të zonës me pritshmëri të larta të zhvillimit të turizmit.

KONSIDERATA MJEDISORE, SHENDETORE DHE TE ZHVILLIMIT TE QENDRUESHMET TE PPV

Problem	Mjedisor (të shkakuar nga studimi)	Shkaket	Ndikimi ne Mjedis	Ndikimi ne Shendet	Ndikimi ne Zhvillim te Gendrueshem	Trajetoria pa PPV	Propozimet ne PPV	Masat e nevojshme per Zhvillim te Gendrueshem
Rilja presionit antropogen ekosistemit ne Parkun ne Kombëtar te Dhyqakë - Karavastasë	e	Degradim i habitateve dhe funksioneve te Parkut (Laguna e Pylli i Drnjakes)	Ujje cilësise ujerrave pestkimit dhe plazhit	e C'ekuller se habitatave humbe e biodiversitetit	dhe Mundet qe zhvillimi i planifikuar te shtelle mijte te jarte te presionit antropogenik	Rregullim i zhvillimi i planifikuar te planeve e pershkryuara ne strategjine e zhvillimi.	Kontroll i riple i zbatimit te Projekteve ne ofersi te Parkut. Monitorim i clesive mjedisit ne buffer zonen e vet ekosistem.	
Cilësia tokave	e	Degradimi mjedisor nga	Zinxhi zhvillimi ushqimore	Zinxhi qëndrueshëm	i Potencialist tokat do të dhe	Objektivat	Perdorimi Inputeve	

Erozioni	Degradimi mbulesës vegjetative në pellgunj ujëmbledhës; Përdorimi i praktikave të këqia bujqësore; Ndërhixja me ndërtimë informale; Ndërtimet Infrastrukturor e pa u shoqëruar me masa përmirësuese dhe menazhim; Mbikullojja;	i Reduktim potencialeve të prodhuese tokave bujqësore nepermjet erozioni shries siperfaqesore te soj. Mbushje sediment përgjive shitetarve te perrenjeve u duke shkaktuar permbyllje; introzionin detardhë perkeqesim te cilesise se ujt.	i Rrjje neziku per banesat dhe pasurile e ljerave qytetarve dhe infrastruktur ave publike (indirekte)	Mungesa Strategjike dhe Programit/Planit të veprimit po që perkeqeson mjetin shkak demeve direkte dhëndre indirekte Ndikimi ne potentilitetit agroproduktues te bujqësore dhe jo bujqësore e shële me pasoja drastike afatgjata duke qene se formimi i lokes kërkon	e Mungesa Planeve dhe programeve siell zhvillim kaalik per menaxhimini të menaxhimit të zhvillimit të nbyllsive vegetative, menaxhimit menaxhimit të planifikimit jo bujqësore në bujqësi pyje dhe kultora qene se formimi i lokes kërkon	e Planet urbane kufizimi zgjirimt në zonave urbane nëpërmjet kujtimi planeve detajuarat zhvillimit të infrastruktures sipërmë pelgjieve (sidomos pjesen e mesme te menaxhimit të pyjeve Lumi) të dherë masat plotësuese anlitorizive

vegjacion.					
Kalimi kadastral nga njëra ljetrën kategori loke, sidomas për sipërfaqe ndërtimi.	Ufje e shkalles ësme biocentralitet; Rrije për banesat dhe pasurië e tiera qytetarave dhe infrastrukturave publike (indirekte)	mijëra vjet e dhe konsiderohet buim i pa zëvëndesueshë m.			
Kalimi kadastral nga njëra ljetrën kategori loke, sidomas për sipërfaqe ndërtimi.	Ufje e shkalles ësme biocentralitet; Rrije për banesat dhe pasurië e tiera qytetarave dhe infrastrukturave publike (indirekte)	mijëra vjet e dhe konsiderohet buim i pa zëvëndesueshë m.			
Grumbullimi i mbajtive ngurta piesor. Shumica e ishaltave nuk grumbullojnë në një vend të caktuar mbajtje te e ngurta ndëkohet që disa të shtere, më	Zonal banuara të mëdha të mbajtesh nguria shëpiakë urbane. Në disa zona mbajtjet Janë problematike jo vejm për shkak të ndëkohet që disa të shtere, të medheni	Grumbullimi i mbajtive ngurta piesor. Shumica e ishaltave nuk grumbullojnë në një vend të caktuar mbajtje te e ngurta ndëkohet që disa të shtere, më	Prodhimi buqjtësor ndikohet negativist në se mbajtjet do të depozitoheshin në afersis ose në mënyre të që ndikonë aktivitetin buqjtësor. Ciliësia e ujërove, sidomas mijeruese i	Mjedisi do te afektohesh shume e me rast te mos grumbullimi te mbejjeve në qendra transferimi Sasia do te dhe më tej milesht dhe ne efektet gjithashlu. Sipërtaqet e ne RDivjake (dhe/ose Dures),	PPV sugjeron qe te gjilha mbajtjet pa perlashim rast te mos grumbullimi te mbejjeve në qendra transferimi dhe më tej Landfillin qe propozet ne RDIVJAK (dhe/ose Dures),

14222323310
14222323310

hedhin vende të pa përshtatëshm e kandale, vende fushë hapur ose në vendë që i nënshkrohen – përshtkimit – leaching, erozioni, sipërfaqësor dhe të thellë, erërave dhe rjedhave ujore). Dy qendrat urbane i depozitojnë mbelljet nevënde të pa përshtoshme. Mungon	në degraduaraj por edhe se se ato mbejje rezikshme në formë kartani nga (poly)enole dhe dioxina) nga zjarret dhe atakimet e reshjeve. Prishin cilësinë e ujit, tokes per pasojë mikrofaunën dhe mikroflorën që degradojnë peisazhin. E rende eshte per situatë vend depozitimin e mbejjeve ame të lumi Shkumbin një	ujil amjnë në intaksitime akule në se perdoren nga kafshet. Bumet ujore (puset individuale ujil të pëfshem) janë zhvillimi i zhvillimit. Koncepti i qendrueshëm i aktiviteteve potencial për degraduar rast se vazhdimisht do hidhen mbetutina e ne anë të kundeve kultues ose	dhe bregdetare ndikohet cilësinë duke njëkohesisht peisazhin. Vlerat peisazhere ulen ndikuar duke negativisti zhvillimin turizmit. Koncepsi i qendrueshëm i ekspresionike perpjaktion ndikime të direkte produkti bujqësore dhe/ose blektoratë.	nguria do teshin me tyre medha, me dukshme të dëshmor per kafshet (lopet, ndryshimet të kryesishët dhe derri). Per mbejjeve të shkak rritjes që dëshpergjedhja tashmë per e vendove të përshëteshm grumbullimin e mbejjeve të zhvillimit tiliq mbi grumbullimit e tyre ne koshat, perbashket, sidomos ne zonat rurale.	propozohet Planin ne komitetarë memaxhimit te mbeljeve te nguria. Inkapsulimi i stoqeve të mbejjeve ekzistuese që dëshpergjedhja tashmë per e vendove të përshëteshm grumbullimin e mbejjeve të zhvillimit tiliq mbi grumbullimit e tyre ne koshat, perbashket, sidomos ne zonat rurale.	pastrimi. Kjo tarife mundet qe ne termë atfat mesem te jene ne nje mase te caktuar, e bashkëfinancua r nga financai gendore dhei/ose rajonale. Identifikimi i je landit të rajonal dhe disa slacione transferimi të mbejjeve do le ishte mase racionale për grumbullimin e mbejjeve. Kalimi ne : grumbullimit te differencuar-reduktim
--	---	--	---	--	--	--

system ndarieje-redukimi- iperdorimi-ticiklimi.		plehrat Rogozhinës.	e zonen buferike, te ndaluar, te Shkumbinit				fillestari-triciklim dhe riperdorim duhet te jene objektiva atat mesem per gjilhe zonen urale.
Ciliqia Ujzave	e Përkeqeshe n derdhetjet e pa kontrolluara të ujzave e zesa, mbetjeve urbane, idozat e larta le nputave ne bujqesi, mbejet te rezikshme, "hot spot" te ndodhura ne pellgjet ujembledhes	Ujerat nga ndotura ndikojne polhuaj gjilhe komponentet mjesore:	Direkt ujin pijshem per njerzit qashtet. Ne produktet medhat pastora, ne ujin recreacional, ujin per akvakulture, rezikshme, "hot spot" te ndodhura ne pellgjet ujembledhes	ne Rrezik i mirur per shendetin e njerzeve kafsheve. Rrezik ndoljen produkteve detare (nga prodhimi ne akvakulture)	Pekqesim i vazhdueshë m i cilësisë së ujji dhe mijë per degradimit le lripave e ujore (siperfaqësor ë nentokësore) dhe ulje/degradim i biodiversitetit	Adreson gjilha masai duhen qe per permiresimin cilesive ujore nivele zhvillimi qëndrueshëm tjeve le mbeturinave; ekosistemeve sidomos atyre lokave lagëshka (wetlands)	Kanalizimet e ujërave të zeza dhe rilja e kapaciteteve përpunues në impiantet e prastimit, Nderimi i landit dhe stacionet e transferimit te mbeturinave; (manaxhim i perdoimin e ujil te ujiles dhe numrin/sasinë e ujti nga pusel e ujil: manaxhim i Rivegjelimi i shpaleve,

prodhimtatin e bujqesore	ke-E. Coli S. intensitatis) Procesi i eurofikimit, indikator degradues i ekosistemit ujor	dhe mbetë nguria. Perdorimi i ballancuar inputeve ne bujqesi (fracionale	dhe tokave kercenoher nga erozioni; Perdorimi i efekтив inputeve ne bujqesi (fracionale	dhe tokave kercenoher nga erozioni;
Cilësitë e ajrit	Transporti dhe ndertimet rilindjeve pezullite ne aqer duke e bere ale te demshem per shendetin e njerive.	Rilja e PM10 PM2.5 dhe substancave e mezikshme substanca kimike e mezikshme qazzat	Probleme shendetesore ne njerëz kafshe (fymemarje) duke ne perberje te smogut e ndikojne ne	zbatimi i masave normave te shkarkimil ne aqer produkte sigurta bujqesore siell zhvillimin e
Cilësitë e ajrit	Ne atmosferë grumbullohen ndoles (solidet e bujqesore) ne cilësinë e jetes.	zbatimi i masave normave te gjate ndertimit te rugeve. Zbalimi i kritereve meplata	Izbolimi i konfliktit VNM specifik te gjate ndertimit te rugeve. Zbalimi i kritereve meplata	zbatimi i masave normave te gjate ndertimit te rugeve. Zbalimi i kritereve meplata

Autostrada Durrës Vlore e shëtitur e zonat urbane me madhë e transporit ku emërimet e gazave si SOx dhe NOx ne aqer Jane me medha te medha . Rrugel rurale dhe lynnari nga djeqia e mbeturinave perkeqeson cilësine e qajit me smog që permban vec le ljerash eshe substanca iksike	makinave, ndërtimet e reja ne zona koncentruara. Ekositemet ujore ndikohen nga substancat pezull kur ato depozitohen me shtrai. Gjethet bimeve (bujqesore dre pyjore)	shendetin e njerzeve ne menyre direkte. Degradim cilësive atmosferes uljet. Degradim ekosistemeve ujore.	e prodhimitarise se bimeve bujqesore. Degradim cilësive atmosferes se tregut produkteve)	e pa qendrueshmë (c'orientim i ofertes tregut te produkteve)	pa mugeve shpeleti me lartë te makinave individuale/transporti publik dhe mjelevë të tjera.	permiresimi i shkarkimit ne aqer te gazzave.
Produktet te siguria ushqimore (nga bujqesta)	Përdorimi i insekticidet, pa dhë studime balance	Pesticidel hormone dhë tarje te N ne menye	Bujqësia ne produkte ndikojne ne menye	nuk përdoren kriteret baze qendrueshmëris	Produktet bujqësore dhe blektorët ne produkti blok superfaqeve te takave ne	Kontroll ne perhershem i sasisë, mezikshmeise

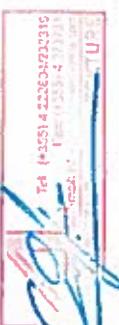

dhe nalyres se pesticideve.	nje atersi te cakuar.	Ndolja e ujt, takes dhe ajit evidencie ne rast te bulqesore ; mos marmes zonat lindore fruktulture nderkohe ve, pesticideve dhe inputeve le fjera; standartet perligimi bilancit te plehrove dhe pesticide te kontrolluara (norme, sasi dhe permbajja kimike).
e. Biosiguria dhe standardeve duke karcenuar shendelin e njerve ka'shewe	i eshte jashte ngaga perligimi duke shendelin dhe njerve eshte rezilxhem te ne se do te perdoret per prie. Konsumi i scitive te lanta te ujt dhe perimeve gjethore i kontaminua r me N i eshte demshem per shendelin e njerve che	utel produkti dhe standardeve duke karcenuar shendelin e njerve ka'shewe
akule shendelin e njeruit. Ujt kontaminua ne te pestiqdet i te eshte rezilxhem dhe ne se do te perdoret per prie. Konsumi i scitive te lanta te ujt dhe perimeve gjethore i kontaminua r me N i eshte demshem per shendelin e njerve che	standardeve duke karcenuar shendelin e njerve ka'shewe	standardeve duke karcenuar shendelin e njerve ka'shewe
biime direct te lichur me shendelin e njerzeve. Biosiguria i rezikoheret rast perdonimit impuleve pesticideve mase «jo te organofosfat arsyeshme» eve token. ujin dhe ajin.	shendelin e njeruit. Ujt kontaminua ne te pestiqdet i te eshte rezilxhem dhe ne se do te perdoret per prie. Konsumi i scitive te lanta te ujt dhe perimeve gjethore i kontaminua r me N i eshte demshem per shendelin e njerve che	shendelin e njeruit. Ujt kontaminua ne te pestiqdet i te eshte rezilxhem dhe ne se do te perdoret per prie. Konsumi i scitive te lanta te ujt dhe perimeve gjethore i kontaminua r me N i eshte demshem per shendelin e njerve che

86

Rrjeti blodiversitetit dhe humbje flores tounes	Rilja e urbanizmit dhe degradimi i ekosistemeve, veçanërisht pyjor numbje te biodiversitetit. Degradi nabitave nga dendesia e madhe popullise dhe aktivite humane pa kontrolluara	Nuk plateshit shkak studimeve monitorimeve veçanërisht pyjor numbje te biologjik degradimi nabitave nga dendesia e madhe popullise dhe aktivite humane pa kontrolluara	Veshillen per përcakjohe le i por eshie shume probabel te jele i vogel. Ne se habitatet pyjore janë ne koreacion te drejje me biocivilizatelin alehere eshile ne shkallë te uljet sepse pyjet janë te degraduar.	Reziku va zhdoje mbetet i lartë : degradimi habilitave te vazhdoje me te rjetin item Perkundrazi ne kontekst le zhvillimit human ulur per shka te levizjeve agroizmit ndikon ne shkallen e visitueshmer ise se ketyre qendrave.	Propozohen : te rehabilitimi i zones i eroduar do piesen lindore te Qytetit. Propozohen ndonse presioni eshite human ulur per shka te habitatet Perrenjeve te dhe kandive magjistrale kullues yazhdimesi habitash.	Projekte te rajonit/bashki se se dhë BE per vleresimin e habitave, priorizimin e nderhyrjeve dhe masa me qelim te shumefishte (masa anterozive dhe rehabiliuese te pyjeve).	Monitorim te reple te zones buter nderhyrjeve me zbatimin e projekteve
--	--	---	---	--	---	--	---

5 MONITORIMI

PPV, kjo VSM do tă kushtëzojnë, năpërmjet kritereve të forta shendetosore-mjedisore, objektivave pér realizimin e zhvillimit të qendrueshëm dhe kriteret/indikatoret mjedisore që përcaktohen në këto dokumenta, planet lokale dhe sektorale, programet e zhvillimit dhe Planet operacionale pér masa pér mbrojtjen e mjedisit dhe rritjen e cilësisë mjedisore. Monitorimi i elementeve të mjedisit është aspekt kryesor pér tă mbajtur nën kontroll zbatimin e strategjive, planeve, programeve projekteve sektorale.

Në Ligjin nr. 91/2013 "Pér Vlerësimin Strategjik Mjedisor kërkohet monitorimi i pasojave të ndjeshme mjedisore dhe shëndetësore tă zbatimit të planeve apo programeve, nă mënyrë që tă identifikohen në fazë të herëshme pasojat negative tă paparashikuara me qëllim marijen e masave rregulluese. Institucioni përgjegjes pér monitorimin e mjedisit nă vendin tonë është Ministria e Mjedisit dhe Pyjeve năpërmjet Agjensisë Kombëtare tă Mjedisit, e cila zbaton Programin Kombëtar tă Monitorimit ne bashkëpunim me Inspektoriatet respektive tă Ministrive tă tjera, përcaktuar në VKM e vitit 2009 si dhe nă Ligjin "Pér Mbaroijtjen e Mjedisit" (2011). Pér tă qëne racional dhe efektiv nă monitorimin e mjedisit do ti referohemi treguesve që kanë rezultuar nga objektivat dhe synimet që janë përcaktuar pér ruajtjen e mjedisit dhe masat përmirësuese ne kapitullin respektiv tă këtij dokumenti.

KONSIDERATA MJEDISORE, SHENDETOSORE DHE TE ZHVILLIMIT TE QENDRUESHËM TE PPV

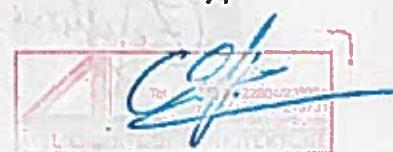
Receptorë Mjedisor	Objektivat e mbrojtjes se Mjedisit	Synimi	Indikatori	Raportimi	Inst. per gj.
Shëndetësi i banorëve	Krijimi i kushteve pér një rajon tă shëndetshëm a. Cilësia e burimeve tă ujët tă pijshëm konform standardeve tă BE pér ujërat nëntokësore dhe siprafaqesore tă destinuara përe ujë tă pijshëm; b. Cilësia e ujërat	a. Cilësia e burimeve tă ujët tă pijshëm konform standardeve tă BE pér ujërat nëntokësore dhe siprafaqesore tă destinuara përe ujë tă pijshëm; b. Cilësia e ujërat	Parametrat fiziko-kimkë dhe bakterologjike te cilësise se ujët nă burimet ujore tă ujesellave dhe depove te ujët. Gjelja e burimeve alternative te ujët te pijshëm, larg brigjeve te Shkumbinit ku	a. Vjetor b. Cdo muaj c. Cdo muaj ne stinen e	Drejt. Raj. Higjenes Basikja/ Ujeselli Inspek. Mjediso

		<p>ujit tē pëjshëm konform standateve te Ligji:</p> <p>c. Redukti mi i zhurmave dhe pluhreve/subsancave pezull në zonën urbane;</p> <p>d. Dendësi a e populisë në qëndrat e reja rezidenciale konform Planit tē Planifikimit urban</p>	<p>nentokesore mund te kontaminohen lehtesishë nga ujerat e ndotur superficies.</p> <p>Niveli i zhurmes dhe niveli i ndotjes se ajrit (parametra fizike dhe kimike, sipas metodologjive respektive)</p>	<p>veres</p> <p>d. Ne cdo rast te qendrave rezidenciale</p>	<p>Bashkia /4Urban .</p>
Ajri	Përmirësi mi cilësisë ajrit	<p>Niveli i grimcave pezull (pluherit) substancave (organike tē smogut) dhe formuese te shiut acid tē jete ne standartet e Legjislacionit shqiptar dhe tē BE</p>	<p>Monitorimi i cilesise se ajrit per: PM2.5, PM10, SOx, NOx, Pb, S;</p> <p>Monitorim i emetimeve tē gazrave nga industrie (kalkulime)</p>	<p>Ne cdo 6 muaj</p> <p>Ne cdo vit (ilogaritje e emetimeve si efekte akumulative mbi mjedis)</p>	<p>DSHP dhe AKM</p> <p>Bashkia / Insp. Mjedisit</p>
Uji	Përmirsimi i Cilesisë së ujrove sipërfaqsore	<p>Reduktimi i nivelit te ndotësve ne nivelet e pranuara sipas Legjislacionit shqiptar (për shkarkimet) dhe Direktives Kuader tē Ujrit</p>	<p>Monitorim indikatoreve kimike dhe biologjike te ujrove te emebla dhe bregdetare</p> <p>Monitorimi i kanalizimeve në funksion tē</p>	<p>Cdo 6 muaj</p> <p>Km tubacione tē ujrove te zeza, per cdo vit;</p> <p>Sasia (në</p>	<p>AKM & DSHP</p> <p>Bashkia</p> <p>Bashkia</p>

		të BE.	percjellejs së ujërave të zeza. Monitorim i ujërave të trajtuar (në m ³): Monitorim i gropave septike të përbashketa për zonat e banuara rurale.	m3) e ujërave të trajtuar dhe atyre të pa trajtuar për cdo vit per Nr i gropave septike per cdo vit	
Mbetjet	Menaxhim i sipas Planit Kombëtar të Trajtimit të Mbetjeve. Përmiresimi i indikatorve e përmiresues te cilesise së ajrit dhe ujrit	Mbledhja dhe depozitimi në landfill e mbetjeve të zonës (urbane dhe rurale). Përcaklimi dhe projektimi i landfillit te Divjake- Gose .	Monitorimi i sasisë (në ton) të gjenerimit dhe trajtimit të mbetjeve të ngurta; Redukimi i mbetjeve nëpërmjet seleksionimit, riciklimit dhe ripërdorimit të fraksioneve të riciklueshme të tyre	Ton të grumbulluar a, transportuar a dhe depozituara në landfill cdo muaj Ton të mbetjeve të trajtara për cdo vit	Bashkia Bashkia
Biodiversiteti	Identifikimi dhe krijimi i habitateve dhe i koridoreve te gjelberat ne zone	Rregullimi i statusit te Pyllit te Spillese, Mbjellja e brezave pyjore dhe drureve ne zonen e Kryevihit dhe ne kodrat lindore te Divjakes, perqjete autostrades, per reth qytetit të Divjakes Krijimi i parqeve lokale ne Qytet (Divjakes,	VKM per pylin e Badenit Numri i drureve te mbjelle ne qendrat urbane, per reth Divjakes dhe Goses ne ane te autostradave dhe rugeve rurale dhe shtratin e lumit të Shkumbinit.. Siperfaqe ne meter kateror per cdo Park dhe per banore.	1 here ne vit 1 here ne vit 1 here ne vit	Bashkia Bashkia Bashkia

		Rremasit dhe Gradishtes) Rehabilitimi i siperfaqeve bosh ne dhe brenda qendrave rezidenciale. Krijimi koridorit te gjelberet ne shtratin e lumit Shkumbin	Siperfaqe te rehabilituara ne m ² /banore Siperfaqja ne hektare e mbjelle	te aktivitetit	
Fak. Klimatike/ Ndryshimet klimatike	Kursumi i energjisë dhe paksimi gazeve sere	Promovimi i ndertesave qe kursejne energjine (Banesa B+++ ose A). Promovimi i paneleve diellore per ngrohje uji dhe prodhim energje (ne te ardhmen)	Numri i ndertesave qe plotesojne standartet europiane te kursimit energjisë Numri i paneleve dhe siperfaqja ne meter katror e tyre (per ngrohje dhe per prodhim energjisë.	2 here ne vit	Bashkia
Energjia/ Transporti	Promovimi i prodhimit te energjive te pastera ose miqesore me mjedisin. Reduktimi i rugeve te pa shtuara rurale	Instalimi i paneleve qe prodrojne energji elektrike. Instalimi i Parkut eolik. Perdorimi i mbeturinave organike per prodhim energje (bioenergji)	Numri i paneleve per prodhim energje Numri i turbinave qe do te instalohen ne Parkun Eolik Prodhimi ne KW i energjisë nga mbetjet organike	1 here ne vit Pas instalimit te Parkut te parashikuar Eolik Numri i incentivave te tjera per prodhim energje te rinnovueshme	Bashkia Dhe ARM.
Trashegimi a Historike	Shtimi dhe mbrojtja e vlerave	Reabilitim, mirembajtje dhe ruajtje e objekteve/ndertesave me status	Numri i objekteve/ndertesave me status	1 here ne vit	Bashkia dhe Ins. Monum

	kulturore, perfshire ato akeologjik e dhe arkitekturo re	trashegimise kulturore	mbrojtës. Numri ndertesave/obje kleve te resauvara	I here ne vit	enteve
--	--	---------------------------	--	---------------	--------

6 PËRFUNDIME

Zbatimi i PPV do të ketë ndikime pozitive në mjedis. Ai do të orientojë zhvillimet urbane dhe rurale ne zonën e Divjakës nëpërmjet ndarjes së qartë të tyre: klasifikimit dhe kufizimit të zonave urbane dhe specifikimit të zonave rurale në bazë të karakteristikave të ekositemeve dhe specializimit në prodhimin bujqësor. PPV është një proces i plotë i planifikimit të territorit nëpërmjet integrimit në një të zonave rurale dhe urbane. Përgatitja e PPV është bërë në përputhje me termat e referencës bazuar në praktikat më të mira ndërkombëtare dhe dokumentat strategjikë në Shqipëri, sidomos Planit i Zhvillimit të Integruar të Bregdetit. Nëpërmjet analizës së glendjes, matricës SWOT dhe strategjise së zhvillimit PPV jep alternativa të zhvillimit të qëndrueshëm në planin ekonomik, pëlsazhit, ruajtjes dhe mbrojtjes së biodiversitetit dhe rritjes së cilësisë së jetës. PPV përfshin katër objektiva strategjikë: (i) fuqizimi i sektorit primar të ekonomisë (bujqësi, blektori dhe peshkim) dhe mbështetje e fermerëve, (ii) zhvillimi ekonomisë rajonale, (iii) zhvillimi i vëndbanimeve në gjithë territorin dhe përmirësimi i cilësisë së jetës dhe (iv) ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrore dhe të trashigimisë kulturore, të cilët realzojnë të plotë panorament e zhvillimit të qëndrueshëm të Rogozhinës.

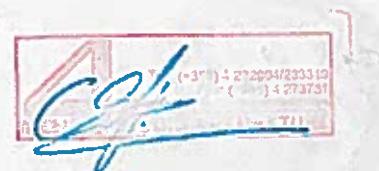
Në kontekst të këllij Vlerësimi (VSM) janë përcaktuar kriteret e fortë mjedisore dhe zonat e rezikshme për zhvillim të cilat janë si referenca për përgatitjen e cdo dokumentit tjeter lokal duke prevaruar PPV. Në këtë VSM janë vleresuar ndikimet potenciale nga aplikimi i PPV në: menaxhimin e mbeljeve, ujërave, cilësisë së ajrit, tokës dhe prodhimit bujqësor, biodiversitetit, ndertimeve infrastrukturore, transportit dhe energjisë. Për të siguruar vlerësiminë plotë të ndikimeve të mundëshme ne mjedis, në këtë VSM, veç ballafaqimit me objektiva specifike mjedisore të strategjive (strategjitë dhe politikat për mbrojtjen e mjedisit, tokës, ujit, ajrit, biodiversitetit, zhvillimit rural, mbetjet dhe ujërat e zeza, zhurmat) në nivel nacional, janë konsideruar gjithë komponentët të cilët ndikohen nga ky Plan. Matrica e perdonur për përputhshmërinë e objektivave të Planit me objektivat më të rendesishëm mjedisore, përgjithësisht, janë të përputhshëm në shkallë të lartë me objektivat mjedisore të përcaktuar. Në këtë Strategji, nisur nga fakti se Divjaka ka specifika si një qëndër komunitare me territor të mbrojtur siç është Parku Kombëtar i Divjakës – Karavastasë dhe shumë të zhvilluar bujqësorë. Janë konsideruar prioritetë si Mbrojtja e burimeve Natyrore dhe Biodiversitetit para zhvillimeve ekonomike dhe urbane, duke ritur përputhshmërinë me objektivat mjedisore.

7 PËRMBLEDHJE E PROCESIT TË KONSULTIMIT ME GRUPET E INTERESIT DHE DËGJESAT PUBLIKE PËR HARTIMIN E RAPORTIT PARAPRAK TË VSM-së

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA DIVJAKË

Në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Divjakë, në mbështetje të Ligjit Nr. 107/2014, datë. 31.7.2014, "Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit", të ndryshuar, ligjti Nr.91/2013, datë 28.02.2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor" dhe VKM Nr.219, datë 11.03.2015 "Për përcaktimin e regulave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjesën publike gjatë procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor", zhvilluesi ka organizuar tre takime me grupet e interesit dhe publikun për diskutimin e çështjeve që do të trajtohen në raportin e VSM-së dhe per diskutimin e raportit para-prak të VSM-së.

TAKIMI I PARË: TAKIM TEKNIK

Datë 18.05.2016

Ora 10:00

Vendi: Pallati i Kulturës Divjakë

Në kuadër të vazhdimsisë së takimeve bashkëpunuese me pushtetin vendor u mbajt më datë 18.05.2016 pranë ambienteve të Pallatit të Kulturës Divjakë takimi teknik përfazën e Strategjisë Territoriale. Qëllimi i këtij takimi ishte marja e mendimit mbi orientimet strategjike të zhvillimit si dhe diskutimi i projekteve prioritare. Aktorët e fituar ishin ekspertë të bashkisë dhe ekspertë të Jashtëm: urbanistë, agronomë, inxhinierë, ekspertë mjedisorë si dhe grupe interesit.

Gjatë këtij takimi teknik, u prezantua fazë përkatëse e hartimit të planit duke marrë rezultatet e para përfazhdimësinë e punës dhe detajimin e tij.

Pjesëmarja bëri të mundur krijimin e një diskutimi konstruktiv duke mundësuar zhvillimin e suksesshëm të mëtejshëm të planit si dhe riljen e ndjeshmërisë ndaj tij.

Çështjet kryesore që u diskutuan konsistonin në dhënen rëndësi sektorit primar të ekonomisë, bujqësisë. Ekspertët e bashkisë Divjakë shprehen nevojën përmë shumë investime në bujqësi duke listuar dhe mungesat dhe vështirësitë e pranishme soj në këtë sektor. Mungesa e punishteve të përpunimit të produkteve bujqësore, mungesa e investimeve në këtë sektor përmë prodhuar me kostojtë të ulët, mungesa e një tregu pëblerjen e farave si dhe mungesa e mbështetjes së fermereve ishin disa nga elementet që shqetësonin shumë fermerë dhe banorët.

Por, përveç sektorit të bujqësisë ndërt pikat e tjera që u diskutua ishte dhe promovimi i turizmit, pyllëzim i kodrave, lidhja me bashkinë fqinje Rrogozhinë.

Nga diskutimi u sqarua që probleme të tillë janë marrë në shayrtim nga grupi i punës duke u bërë pjesë e vizionit, por bazuar në ndjeshmërinë që këto çështje patën në takim teknik do i kushtohet një vëmendje më e madhe gjatë vazhdimësisë dhe zhvillimit të planit.

Foto gjatë takimit teknik me grupet e interesit

TAKIMI I DYTË: DËGJESË PUBLIKE

Datë 24.05.2016

Ora 16:00

Vendi: Pallali i Kulturës Divjakë

Grupet e Interesit të ftuar: Drejtues të Bashkisë Divjakë; Ekspertë punonjës të Bashkisë, ekspertë të Jashtëm: urbanistë, agronomë, inxhinierë, specialistë mjedis, përfaqësues nga Shoqata dhe individë të tjerë.

Sipas irregullave dhe përcaktimeve përkatëse, ky takim u organizua në një fazë të hershme, për tu konsultuar me të gjitha palët e prekura lidhur me ndikimet e mundshme në mjedis dhe për të kërkuar gjërsisht këshillat apo mendimet e tyre mbi ndikimin në mjedis të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë së Divjakës.

Objektivat e Proçesit të Konsultimit

- Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit dhe qytetarëve pritet që të kontribuojë në cilësinë e Vlerësimit, të sjellë të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-së, dhe të mbështhesë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuojë në një pranim më të lehtë të projekteve përkatës.
- Krijimi i mundësisë për të gjitha grupet e interesit që, në mënyrë efektive dhe në kohen e duhur, të kontribuojnë në procesin e VSM-së, duke dhënë opinionet dhe duke bërë komente përkatëse.

Çështjet kryesore

Çështjet kryesore të procesit të dëgjesës publike:

1. Prezantimi i Metodologjisë së përdorur për vlerësimin e ndikimit në Mjedis (Vlerësimin Strategik Mjedisor) të Planit të Përgjithshëm Vendor për Bashkinë Divjakë.
2. Prezantimi i Planit të Menaxhimit Mjedisor
  - a. ndikimet e prishme në mjedis
  - b. masat zbutëse të parashikuara dhe çështjet e monitorimit të mjedisit.
3. Tërheqja e mendimeve, komenteve dhe sugjerimeve.

Mendime dhe sugjerime të pjesëmarrësve në procesin e konsultimit

Pas prezantimit të draft rapportit të VSM-se ku u shpiegua metodologjia dhe u theksuan fazat kyç të procesit të punës si dhe sektionet përkatëse që përbahen në raport u hap sesioni i pyetjeve/komenteve/sugjerimeve nga ana e pjesëmarrësve.

Në procesin e konsultimit pati disa pyetje dhe diskutime ku pjesëmarrës të ndryshëm shprehën shqetësimet e tyre dhe diskutuan mbi çështjet mjedisore

Zgjidhja e problemit të ujërave të zeza.

Gjithashtu u kërkua pyllëzimi me lloje me rritje të shpejtë për qëllime të përdorimit te lëndës drusore për ngrohje dhe më gjerë si material ndërtimi.

Në vijim janë dhënë foto nga ky takim

Foto nga takimi i procesit të konsultimit me grupet e interesit

TAKIMI I TRETEË: Forumi i Bashkërendimit Vendore (FBV)

Date 31.08.2016

Ora 10:00

Vendi: Hotel Mondial -Tiranë

Takimi u organizua nga Agjencja Kombëtare e Planifikimit të Territorit, me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të bashkive kufitare dhe grupet e konsulentëve të planeve në proces. Diskutimi për Bashkinë e Divjakës u fokusua më së tepërmë në ndikimin e planit në zonën e mbrojtur dhe zhvillimit të bujqësisë. Lista e pjesëmarrësve në takim është në vijim. Parku Kombëtar Divjakë-Karavasta është një zonë e mbrojtur në zonën bregdetare të Shqipërisë. Parku përbëhet prej ekosistemeve komplekse të tillë si laguna, pylli, toka bujqësore, etj, shumë e pasur në biodiversitet dhe habitate natyrore. Zona që përfshin parkun është pjesë e Konventës së Ramsar-it që prej vitit 1995. Përfaqësuesit e Administratës së Zonave të Mbrojtura që mbulojnë edhe Parkun shprehen disa shqetësimë dhe për t'i diskutuar ato më në detaje, u organizua një takim me Drejtoren e Administratës Rajonale të Zonave të Mbrojtura Fier, z. Adrian Kroci, i cili u shpreh:

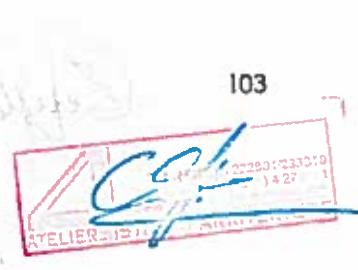
"Kemi kundërshtuar në debate e bëra ekzistencën e një rruge të asfaltuar në pjesën perëndimore të lagunës. Ajo ekzistuesja kalon përmes n/zonës qendrore të Parkut, por duke qenë e pa shtruar e lëmiton praninë e rjeriu t dhe të makinave në këtë zonë.

Nga Plani shikohet që akoma është në fuqি rehabilitimi i fazanisë dhe mbarështimit të kuajve. Nuk jemi kundër këtyre aktiviteteve, por jo në ish-ndërtesat e vjetra të ndërmarrjeve përkatëse, sepse bie ndesh me Planin e Menaxhimit të Parkut Kombëtar Divjakë-Karavasta.

1. Ish-fazaneria gjendet në n/zonën qendrore të Parkut, ku niveli i rruajtjes është i shkallës së dytë. Pas prishjes së ndërmarrjes në vitet '93-'94, u prishën edhe të gjitha ndërtesa. Sot atje ekziston vetëm një ndërtesa e rrënuar prej 40 m^2 . Vendin e ish ndërmarrjes sot e kanë zënë drurë të lartë disa vjeçarë dhe për lirimin e kësaj sipërfaqe, që sipas planit nuk duhet të jetë më e vogel se 5000 m^2 , duhen prerë me dhjetra pemë me një impakt të madh negativ në mjecls. Ekzistencë e një agroturizmi në zemër të n/zonës qendrore do të shqetësonë të gjithë faunën e Parkut.

2. Ish-stallat e kuajve, ku parashikohet edhe agroturizëm janë në brendësi të n/zonës qendrore të Parkut, një zonë me vlera të larta të biodiversitetit, ku duhet të garantohet një territor i pashqetësuar. Në një distancë prej 250-300 m nga stallat, ne kemi mbasë të vetmen koloni folenizuese të çafkave dhe të karabullakut në Shqipëri. Prania e një agroturizmi do t'i shqetësonë dhe do të silitë largimin e tyre.

Mendojmë që aktivitete tē tillë, që janë tē mirëpritura nga ne, tē transferohen në zonën e kadrës, që është edhe një zona e përdorimit tradicional të Parkut."

Përfundime

Konsulenti i vlerësoi si të drejta shqetësimet e grupeve të interesit që do të shikohet mundësia që sugjerimet të përfshihen në draftin final të VSM-së.

TAKMI I FORUMIT TË BASHKËRENOMIT TE PLANIFIKIMIT VENDOR
PLAN I ZHIVELLIMIT TË TERRITORIT
LOT 4: BASHKIA KAVAJË, BROKOSHINË, DIVJAKË
Të dëgjimi 23.08.2016

AKPT

Nr	E-mail Membre	Institucion	Pozicion	Tel	E-mail
1	Dekkra Omer	Dezirat - Atelier	Zezherri, D.P.	067 893 773	dek.zart@gmail.com
2	Ergjeli Rrusti	GOSTINA KRS 02024A, Sopanca TIRE		0603 165 10	steboshen.ergjeli@gmail.com
3	ERMAZ BERTH	Studio SPL		0692082668	ermazb@attibit.al
4	Bogor Hyseni	Atelier 4	Fruhiger Elektrik	067 483 545	hsigresi5.com
5	Rozina Marku	Atelier 4	Inxhinier Elek	068 33 110 05	info@keqirrosi.com
6	Permeti Shukri	M3ENI 004	OGJG Sektor	069 606 9343	permeti.sherku@gmail.com
7	Zemra Salih	IP5	Ramush Uboj	069 592 0833	ramush.uboj@gmail.com
8	Hana Shmatri	IP3	Atelier Prizdoku	068 2086536	shmatri@yandex.com
9	Alla Eftimi	4FEL 624	"	068 225 272	alla.eftimi@gmail.com
10	Jelena Klemo	Atelier 4	arch	065 26 99 674	archanita@gmail.com
11	Andra Kushe				
12	Arion Kozzi	AdZM Fier	desjatori	068 89 00510	adi.kozzi@epshayt.com
13	ZAJMIL Hoxha	Nao	Populli Kryem	067 20 52113	smrroka@proftur.com
14	Bazara Zoreci	CAPRI Mjedha	Atletik	068 89 7341	bjetimtarishtigjyly.com
15	SUETINA SULCE	IP101	esport futsalimi	067 472 5138	suetinafutsalimjedha.com
16	Artur Golonchi	Esport Rural ditag	esport hand	069 20 63 293	agolonchi@yandex.com
17	Lura Ulje	IP5 Kulturore	IP7	069 587 8738	lula.ulje@gmail.com

TAKMI I FORUMIT TË BASHKËRENOMIT TE PLANIFIKIMIT VENDOR
PLAN I ZHIVELLIMIT TË TERRITORIT
LOT 4: BASHKIA KAVAJË, BROKOSHINË, DIVJAKË
Të dëgjimi 23.08.2016

AKPT

18	Eniç Formbu	IP3	Sebastjan Frangjani	068 506 7083	enic.frmby@hetman.com
19	Sipuni Bajrak	AKPT	Penfilius Urban	068 62 44 165	61720027C
20	Ergjeli Rrusti	AKPT	Proj. Setori	067 265 197	rrusti@penfilius.com
21	Alia Peta Gjoka	AKPT	DR	-	
22		AKPT			
23	Fiona Maliti	AKPT	Koordinator		
24	Linda Selja	AKPT	Specialist		
25	Halim Nda	AR2SH	Specialist	068 200 0020	halim.nde@ar2sh.com
26	Hilmi Gjeku	AKPT	Specialist	063 425 2410	hilmi.gjeku@hetman.com
27	Bektira Lazi	AKPT	TEKNIKE	061 404 042	bektira.lazi@hetman.com
28	Ismail Bruci	AKPT	Proj. Tur. Urban	067 37 77 506	ismail.bruci@hetman.com
29	Dritan Allmetja	BASHKIA KAVAJË	Inxhinier teknik	069 32 96 848	dritan.allmetja@hetman.com
30	Jan Kunic	AT 4 - K. K.	PROSTE	067 52 65 526	jan.kunic@hetman.com
31	Jondra Dajiq	IP5 Kulturore	IP5	067 28 06 441	jondra.dajiq@hetman.com
32	Ajmetana Kisi	BASHKIA KAVAJË	SOCIALISTE	065 51 97 186	ajmetana.kisi@hetman.com
33	Eltoni Pali	IP5 Kulturore	IP5	068 31 85 1	eltoni.pali@hetman.com
34	Riuna Ajeti	IP5 Kulturore	Artizan	067 67 46 662	riuna.ajeti@hetman.com
35	Imriqur Korce	IP5 Kulturore	Artizan	067 102 775	imriqur.korce@hetman.com
36	Melashim Kacma	IP5 Kulturore	Artizan	063 24 667 21	melashim.kacma@hetman.com

8 Referenca (shtojcë)

- Selfo L., Sulce S., Guri S., Hanxhari R. dhe Malltezi J., 2013. Vlerësimi Strategjik Mjedisor i Planit Rregullues të Tiranës, 244 faqe
- Selfo L., Sulce S., Malltezi J., dhe Bodinaku E., 2014. Vlerësimi Strategjik Mjedisor i Trans Adriatic Pipeline, 182 faqe.
- Sulce S., Malltezi J., dhe Shumka S., 2014. Vlerësimi Strategjik Mjedisor i Lumit të Tiranës, 128 faqe.
- Pollock B., 2008. Raport Përfundimtar i Vlerësimit Strategjik Mjedisor i Planit të Përgjithshem Rregullues të Tiranës.
- Maniglio C., 2011. Analisa, Architettura del Paesaggio, Franco Angeli.

STUDIO NOTORIALE
NOTERE Mimoza SHEHU

REPUBLIKA E SHQIPERISE
DHOMA E NOTEREVE TIRANE
Notere Mimoza R. Shehu
Rruga "Abdyl Frasheri" Pll/3/3
Nr. Rep. 9321

VERTETIM ME ORIGJINALIN

Ne Tirane, sot me date 10/11/2016 (dymije e gjashtembedhjete),
ne zyren e noterise Tirane perpara meje Notere Mimoza Shehu me
seli ne rrugen „A.Frasheri“ u paraqit Z. Florijn Butaj, atesia Shendar
i datelindjes 22.12.1989, lindur ne Vlore dhe banues ne
Tiranë, identifikuar me numrin personal 1912220704, I cill
kerkoi vertetimin me origjinalin te dokumenti te emeruar si
vijon:

QKR Gazzmend Zeneli

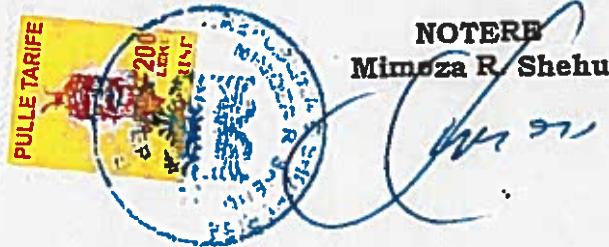
QKU - Atelier 4

Certifikati Mjedisi - Gazzmend Zeneli

QKU - Gazzmend Zeneli

Certifikati Mjedisi - Alban Zgjelmu

Pasi bera verefikimin e dokumentit original ne baze te nenit 39
te Ligjit per noterine me nr. 7829 dt. 01.06.1994 (i cili verteton se
fotokopjet ose shkurtimet e dokumentave jane te njejtë me
origjinalin) e paraqitur nga te interesuariit sa me siper vertetoj se
fotokopja e dokumentit eshte e njejtë me origjinalin.

Tel 00 355 42 32 453

1

Cel 00 355 69 20 91 283

OKR
Qendra Kombinare e Reçdhimit
Federati Reçdhimi Cenrt

NUMRI SERIAL:
SN-310342-05-15

CERTIFIKATË REGJISTRIMI

Personit të tatueshëm:

GAZMEND ZENELI – Person Fizik
Doshjet e tij

Statusi:

100 Akiv
✓ S M

Me adresë kryesore:

Cerat, Vlorë
Tirane, Tirane, Njëza Bashkiake nr.5, rruga Margarita Tutuani, pallati Gjergj Kastrioti Skenderbeu, shtigjali 38.

I jepet ky numër identifikimi (NUIS):

L51720027C

Afati i veprimitarisë:

Nga deri

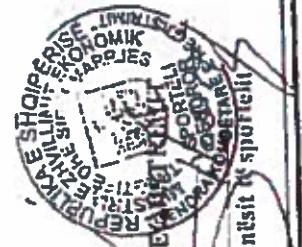
DATA E REGJISTRIMIT

20/05/2015

DATA E LËSHIMIT

27-05-2015

SPORTELLI I SHTËRIMIT:

QENDRA KOMBINARE PËR REÇDHIMET
FEDERATI REÇDHIMI CENRT
EMRI, NYBENI (Handwritten signature)

(Emri, Nybeni) i nëpunësit të sportit

Kjo shtëpëri ëmbler përmes e Qendres Kombinare te Regjistrimit do t'i bëhet një pjesë e shtëpisë së tij, me qëllim që mund të përdoret si një përshtatje për la qënd person i leshuar.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
Ministria e Ekonomisë,
Tregtisë dhe Energetikës

LICENCE

OKI
PRINTERS

卷之三

卷之三

SALONIKA "ATELIERS 44"
Allegro, Tirane, TIRANE, TIRANE, Bluga "Samitirisheri", pallat 74
Balkan 2/2

Gödöllői

Digitized by srujanika@gmail.com

四

卷之三

卷之三

四

卷之三

卷之三

• 8

七

四

卷之二

卷之三

四

卷之三

卷之三

15

नेत्रकृत विजयी

Troyes

卷之三

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MJEDISIT, FJYEVE DHE ADMINISTRIMIT TË UJËRAVE
Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Mjedisore

Drejtoria e Mbrojtjes së Mjedisit

Sektori i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis

Rruga "Durrësit" Nr. 27 Tirana, Tel. 04 2256 113 Fax. 04 2270 627 - www.moe.gov.al

Nr. 777 Prot.

Tirana, më 22. II. 2011

Nr. identifikues 17

CERTIFIKATË

Ne mbështete te Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 122, datë 17.02.2011
Per një rukyshum miq Vendimit Nr. 1124, datë 30.7.2009, të Këshillit të
Ministrit, "Për mbyllimin e magjistraleve, të procedurave dhe kritereve për
pajisjet me certifikatën e specifisët, për vlerësimin e ndikimit të mjedisit dhe
auditorinë mëjetor":

Z. GAZMEND ZENELI

Certifikohet për hartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për
të kryer anëtarëmin mjekis, për hartimin e ekspertizave për probleme
mjedisore, që thirjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të
mbylljes së magjistraleve rezultatet e rëndë audititimi.

MINISTRI

Fatmir MEDIU

Gazmend Zeneli

REPUBLIKA E SHQIPERISE
MINISTRIA E MJEDISIT

Nr. 162 Prot.

Tirane, me 17.08. 2005

Vendimi Nr.7, Nr.154 Regj.

CERTIFIKATE

Në mbështetje të Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr.268, datë 24.04.2003 "Për certifikimin e specialistëve, për vlerësimin e ndikimit në mjedis dhe auditimin mjedisor".

Alban EFTIMI

Çertifikohet për hartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për të kryer auditimin mjedisor, për hartimin e ekspertizave për probleme mjedisore dhe thirjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të ndikimit në mjedis ose rezultatet e një auditindë.

KJ
MINISTRI

Ethem RUKA

ALBAN EFTIMI

